

2013•2014
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

De uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling:
alternatieve maatregel voor de bestaande procedures?

Promotor :
Prof. dr. Johan PUT

Stefanie Geraerts

Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

De transnationale Universiteit Limburg is een uniek samenwerkingsverband van twee universiteiten
in twee landen: de Universiteit Hasselt en Maastricht University.

Universiteit Hasselt | Campus Hasselt | Martelarenlaan 42 | BE-3500 Hasselt
Universiteit Hasselt | Campus Diepenbeek | Agoralaan Gebouw D | BE-3590 Diepenbeek

Maastricht University

2013•2014
FACULTEIT RECHTEN
master in de rechten

Masterproef

De uithuisplaatsing van de geweldpleger bij
kindermishandeling: alternatieve maatregel voor de
bestaande procedures?

Promotor :
Prof. dr. Johan PUT

Stefanie Geraerts

Proefschrift ingediend tot het behalen van de graad van master in de rechten

Samenvatting

Op 1 januari 2013 trad de Wet tijdelijk huisverbod in ons land in werking. Voortaan kan de procureur des Konings bij (een vermoeden van) huiselijk geweld onder bepaalde voorwaarden een huisverbod bevelen. Hoewel de wet in de eerste plaats bedoeld is om partnergeweld aan te pakken, bepaalt het opschrift van de wet thans dat een huisverbod kan worden opgelegd in situaties van huiselijk geweld. In deze scriptie wordt nagegaan of deze maatregel ook effectief en efficiënt kan worden ingezet in situaties van kindermishandeling.

Vooraleerst worden de begrippen huiselijk geweld en kindermishandeling gedefinieerd. Deze delicten hebben een aantal specifieke kenmerken waardoor deze zich onderscheiden van andere geweldsdelicten.

Daarna wordt de wet grondig geanalyseerd. Zoals in deze scriptie duidelijk zal blijken, bestaan er nog heel wat onduidelijkheden omtrent sommige aspecten van de wet. Het is dus noodzakelijk om dieper in te gaan op een aantal van deze elementen.

Gezien het ingrijpende karakter van de maatregel wordt er een apart hoofdstuk besteed aan de grondrechten van de uithuisgeplaatste. Hierbij wordt een afweging gemaakt tussen enerzijds de rechten van de uithuisgeplaatste en anderzijds de rechten van het slachtoffer van kindermishandeling. Op die manier zal duidelijk worden of het huisverbod geen ongerechtvaardigde inperking van een aantal fundamentele rechten van de uithuisgeplaatste tot gevolg heeft.

In het vierde hoofdstuk wordt de maatregel van het huisverbod bestudeerd zoals deze sinds 2009 in Nederland in werking is. Aangezien onze noorderburen reeds langere tijd vertrouwd zijn met de maatregel wordt het huisverbod vervolgens geëvalueerd aan de hand van rechtsvergelijking met Nederland. Zowel tekortkomingen als verdiensten van de maatregel worden hier in kaart gebracht.

In het laatste hoofdstuk wordt er tenslotte nagegaan of het huisverbod effectief kan worden ingezet in gevallen van kindermishandeling. De reeds bestaande instrumenten inzake kindermishandeling worden op een rij gezet waarna er wordt bekeken welke rol het huisverbod hierbinnen kan spelen.

Deze thesis wordt afgesloten met de conclusie of het huisverbod al dan niet een alternatief kan vormen voor het reeds bestaande instrumentarium.

Voorwoord

Na mijn bachelor- en masteropleiding aan de UHasselt vormt deze masterscriptie het sluitstuk van een veelzijdige opleiding. Ik ben in de eerste plaats heel dankbaar dat ik mij in het kader van deze scriptie mocht verdiepen in het interessante onderwerp betreffende het tijdelijke huisverbod. Vorig jaar heb ik het keuzevak "jeugd- en kinderrechten" opgenomen waarna ik zeker wist dat ik hier in de toekomst iets mee wou doen. Deze masterscriptie vormde dan ook de ideale gelegenheid.

Toch ging het schrijven van deze scriptie niet zonder de nodige moeilijkheden. Ik kon echter altijd rekenen op de steun en kennis van Prof. Dr. Johan Put en begeleider mevrouw Sofie Smets, waarvoor dank.

Daarnaast wil ik ook graag Lieve Peeters bedanken die me in contact heeft gebracht met Lieve Meheus, substituut procureur des Konings.

Ook verdienen mijn ouders, zus, vriend en vriendinnen een dankwoord voor hun steun de voorbije maanden.

Stefanie Geraerts
2^e Master Rechtsbedeling
Mei 2014

Inhoudsopgave

Inleiding	1
Probleemstelling.....	1
Onderzoeksvraag	2
1 "Strijd tegen huiselijk geweld"	3
1.1 Huiselijk geweld	3
1.2 Kindermishandeling.....	4
1.2.1 Definitie	4
1.2.2 Kindermishandeling in de praktijk.....	4
2 Wet tijdelijk huisverbod ontrafeld	7
2.1 Aanleiding.....	7
2.2 Doel.....	9
2.2.1 Preventieve beveiligingsmaatregel	9
2.2.2 Integraal hulpaanbod.....	9
2.3 Toepassingsbied	10
2.3.1 Feiten en omstandigheden.....	10
2.3.2 Ernstig en onmiddellijk gevaar	11
2.3.2.1 Verband beroepsgeheim?	11
2.3.3 Verblijfplaats	12
2.4 Inhoud van het huisverbod	12
2.5 Procedure	13
2.5.1 Politie als eerste actor.....	13
2.5.2 Bevoegdheid van de procureur des Konings	14
2.5.3 Bevoegdheid van de vrederechter.....	16
2.5.4 Vonnis	18
2.5.5 Einde van het huisverbod	19
2.6 Aard maatregel	19
2.7 Sanctie.....	20
3 Afweging grondrechten	23
3.1 Grondrechten slachtoffer kindermishandeling	23
3.1.1 Nationaal recht	23
3.1.2 Kinderrechtenverdrag	23
3.1.3 EVRM.....	24
3.1.4 Sociaal-psychologisch	25
3.1.5 Conclusie	25
3.2 Grondrechten van de geweldpleger	25
3.2.1 Nationaal recht	25
3.2.2 EVRM.....	25

3.2.2.1	Eerste voorwaarde.....	26
3.2.2.2	Tweede voorwaarde.....	27
3.2.2.3	Derde voorwaarde	27
3.2.2.3.1	Advies Raad van State.....	27
3.3	Conclusie.....	29
4	Huisverbod in Nederland	31
4.1	Aanleiding.....	31
4.2	Procedure	32
4.3	Aard maatregel	35
4.4	Huisverbod in de praktijk.....	36
4.5	Vergelijkend schema procedure huisverbod.....	37
5	Evaluatie.....	39
5.1	Risicotaxatie	39
5.2	Afweging grondrechten.....	41
5.3	Beroepsgeheim.....	43
5.4	Multidisciplinaire aanpak.....	47
5.5	Huisverbod en strafrecht	49
5.6	Bevoegdheid opleggen huisverbod	51
5.7	Hulpverlening	54
5.8	Praktische uitwerking	58
5.9	Kindermishandeling.....	60
5.10	Conclusie Nederland.....	63
5.11	Conclusie België	63
6	Huisverbod als alternatief voor uithuisplaatsing slachtoffer	65
6.1	Bestaande mogelijkheden bij kindermishandeling	65
6.1.1	Burgerlijk recht	65
6.1.1.1	Nadelen.....	66
6.1.2	Jeugdbeschermingsrecht	67
6.1.2.1	Nadelen.....	67
6.1.3	Strafrecht.....	67
6.1.3.1	Nadelen.....	68
6.2	Conclusie.....	68
7	Conclusie	71
	Bibliografie.....	73

Afkortingenlijst

Internationale en Europese begrippen

EHRM: Europees Hof voor de Rechten van de Mens

EVRM: Europees Verdrag voor de bescherming van de Rechten van de Mens en fundamentele vrijheden

IVBPR: Internationaal Verdrag van 19 december 1966 inzake burgerrechten en politieke rechten

IVESCR: Internationaal verdrag van 19 december 1966 inzake economische, sociale en culturele rechten

Kinderrechtenverdrag: Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind

Nationale begrippen

AMK: Advies- en Meldpunt Kindermishandeling

BW: Burgerlijk Wetboek

Ger.W.: Gerechtelijk Wetboek

OM: Openbaar Ministerie

POS: Problematische opvoedingssituatie

RiGH: Risicotaxatie-instrument

Sv.: Wetboek van Strafvordering

Sw.: Strafwetboek

Voorlopige hechteniswet: Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis

Inleiding

Probleemstelling

De laatste jaren wordt er meer dan ooit aandacht besteed aan de aanpak van kindermishandeling en begeleiding van het kind hierbij. Recentelijk zijn er dan ook veel initiatieven uitgewerkt om de strijd tegen kindermishandeling aan te gaan.¹ Ook de invoering van het huisverbod kunnen we hierbinnen plaatsen.² Hoewel het idee achter de wet in se vooral de aanpak van partnergeweld betreft, kan deze maatregel mogelijkerwijze ook zijn dienst bewijzen in het kader van kindermishandeling.

Reeds geruime tijd bestaat er een heel scala aan maatregelen die mogelijk zijn in het kader van kindermishandeling. Binnen die maatregelen is het echter niet mogelijk om de pleger van het geweld een huisverbod op te leggen. Voorheen kon het slachtoffer van partnergeweld zich wel al de gezinswoning laten toewijzen.³ Op die manier was het voor het slachtoffer van kindermishandeling mogelijk om in de gezinswoning te blijven in plaats van zelf geplaatst te worden. Deze maatregel is echter enkel mogelijk ingeval de echtgenoot/echtgenote of wettelijk samenwonende partner tevens slachtoffer is van de gewelddaden. Daarnaast is het binnen het bestaande instrumentarium niet mogelijk preventief op te treden zonder dat er een misdrijf werd gepleegd.⁴ Met de nieuwe maatregel inzake het tijdelijk huisverbod werd er getracht om tegemoet te komen aan deze tekortkomingen.

Vanuit de rechtsleer werd reeds het pleidooi gehouden om een huisverbod in te voeren in het kader van kindermishandeling.⁵ Gewoonlijk is het immers het slachtoffer dat de gemeenschappelijke woning verlaat. Hierdoor worden kinderen uit hun vertrouwde omgeving gehaald. Een aanpak die niet altijd het gewenste effect heeft. Wanneer kinderen geplaatst worden na kindermishandeling wordt dit door hen vaak ervaren als een straf. Slachtoffers worden hierdoor vaak nog erger getroffen doordat zij ook hun vrienden, school en vertrouwde woonomgeving verliezen.⁶ In landen als Duitsland, Nederland en Oostenrijk bestaat de maatregel van uithuisplaatsing van de geweldpleger reeds langere tijd.⁷ De praktijk heeft echter uitgewezen dat deze maatregel zeker ook tekortkomingen en gebreken vertoont. Door een grondige evaluatie van deze nieuwe maatregel en aan de hand van rechtsvergelijking met Nederland wil ik de verdiensten, maar vooral tekortkomingen van deze maatregel blootleggen. Aangezien het wegens de taalbarrière moeilijk is om de primaire bronnen van onder andere Duitsland en Oostenrijk te begrijpen, heb ik ervoor

¹ Zie o.a. het Protocol Kindermishandeling en het Vlaams Actieplan Kinderrechten.

² Wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld, *BS* 1 oktober 2012.

³ Tijdens het huwelijk: artikel 223, derde lid BW; tijdens de wettelijke samenwoning: artikel 1479, vijfde lid BW; tijdens de echtscheidingsprocedure: artikel 1280, zevende lid Ger.W.

⁴ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 22, nr. 6.

⁵ Zie R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, 20-38.

⁶ X, *Proef uithuisplaatsing plegers kindermishandeling geslaagd*,

http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/150313_proef-uthuisplaatsing-plegers-kindermishandeling-geslaagd.

⁷ I, LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 83; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 1.

geopteerd om aan rechtsvergelijking te doen met Nederland. Bovendien wordt Nederland gekenmerkt door een grote evaluatiecultuur. Ook in het kader van het huisverbod hebben er al heel wat evaluaties plaatsgevonden zodat externe rechtsvergelijking met Nederland zeker nuttig kan zijn.

Onderzoeksvraag

De centrale onderzoeksvraag die ik doorheen mijn scriptie zal beantwoorden, luidt als volgt: "De uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling: alternatieve maatregel voor de bestaande procedures?". Het is de bedoeling om na te gaan of de maatregel een meerwaarde kan betekenen binnen de aanpak van kindermishandeling. Om tot deze conclusie te kunnen komen, zal ik gebruik maken van vier onderzoeksmethoden, namelijk een beschrijvend, een verklarend, een evaluerend en een rechtsvergelijkend onderzoek.

Het eerste deel van het onderzoek is beschrijvend van aard. Vooraleerst zal ik kort enkele begrippen zoals kindermishandeling en huiselijk geweld nader toelichten. Alvorens over te gaan tot een evaluatie van het huisverbod is het onontbeerlijk om eerst een duidelijk beeld te schetsen van de precieze inhoud en procedure van de maatregel. Hierbij maak ik voornamelijk gebruik van de primaire juridische bronnen en een rechtshistorische en teleologische interpretatie ervan. Aan de hand van een analyse van de parlementaire stukken zal duidelijk worden waarom de nieuwe wet werd doorgevoerd en welke gebeurtenissen hieraan ten grondslag liggen. Zo zal de betekenis die de wetgever voor ogen had, worden achterhaald. Tenslotte zal er kort worden ingegaan op de sociologische interpretatie. Wetswijzigingen vinden vaak hun oorsprong in wijzigende noden en opvattingen binnen de maatschappij. Het is dan ook noodzakelijk om kort stil te staan bij de evolutie die zich in onze maatschappij heeft voorgedaan op vlak van huiselijk geweld waaronder kindermishandeling.

Het is de bedoeling om via een evaluerend onderzoek en aan de hand van externe rechtsvergelijking met Nederland te concluderen of het huisverbod een meerwaarde kan betekenen binnen de aanpak van kindermishandeling. Vooraleerst wordt de maatregel getoetst aan de grondrechten van de uithuisgeplaatste. Wanneer het huisverbod wordt toegepast om zo de rechten van het slachtoffer te waarborgen, worden immers onvermijdelijk ook de grondrechten van de uithuisgeplaatste beperkt. Vervolgens vindt er een afweging plaats tussen de fundamentele rechten van het slachtoffer enerzijds en van de geweldpleger anderzijds.

Aangezien de wet pas vanaf begin vorig jaar in werking is getreden, zullen de grote knelpunten wellicht nog niet aan het licht zijn gekomen. Andere landen, meer bepaald Nederland, die op dit vlak al verder staan, kunnen hierbij een grote hulp zijn. Een functionele, externe rechtsvergelijking dringt zich dan ook op. Tevens wordt er gezocht naar oplossingen voor enkele van deze tekortkomingen waardoor het onderzoek ook een beperkt normatief karakter meekrijgt.

1 “Strijd tegen huiselijk geweld”

1.1 Huiselijk geweld

Reeds vanaf het begin is het onduidelijk in welke situaties het huisverbod kan worden opgelegd. Zoals het opschrift van het initiële wetsvoorstel bepaalde, zouden enkel situaties van partnergeweld onder de nieuwe wet ressorteren.⁸ Anderzijds werd in het voorstel ook gesproken over intrafamiliaal geweld, hetgeen een ruimer toepassingsgebied kent. De omzendbrief van 3 april 2006 bepaalt dat het bij intrafamiliaal geweld gaat om “iedere vorm van fysiek, seksueel, psychisch of economisch geweld tussen leden van eenzelfde familie, ongeacht hun leeftijd.”⁹ De relatie tussen dader en slachtoffer staat hier dus centraal.

Het opschrift van de huidige wet bepaalt dat de maatregel nu opgelegd kan worden in situaties van huiselijk geweld. Deze term verwijst naar de huiselijke kring waar het geweld zich manifesteert en geniet bij voorkeur een ruime invulling.¹⁰ De aanwezigheid van een familiale of affectieve band is dus niet vereist. De wetgever beoogt immers in het algemeen de personen die dezelfde verblijfplaats betrekken.¹¹

De belangstelling rond de problematiek van intrafamiliaal geweld is pas vrij recent tot stand gekomen. Pas begin jaren tachtig is het sociaalwetenschappelijk onderzoek naar kindermishandeling op gang gekomen. Geweld tegen vrouwen werd zelfs pas eind jaren tachtig onderwerp van wetenschappelijk onderzoek. We kunnen stellen dat geweld in de privésfeer geëvolueerd is tot een actueel maatschappelijk probleem. Waar er vroeger bijna geen interventies plaatsvonden binnen het gezin wordt de deur van de overheid naar de privésfeer nu opengezet. Diverse studies en onderzoeken toonden reeds aan dat huiselijk geweld in de praktijk veelvuldig voorkomt.¹² Dit fenomeen vormt de laatste jaren dan ook een prioriteit op de politieke agenda.¹³ Dit bleek ook uit het Nationaal Veiligheidsplan 2008-2011 dat, in tegenstelling tot het Veiligheidsplan van 2004-2007, intrafamiliaal geweld wél als een van de prioritaire geweldsmisdrijven omschrijft.¹⁴

⁸ F. DENISSEN, “De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012”, *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 193, nr. 5.

⁹ Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, Brussel, 1 maart 2006, 4.

¹⁰ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005, 11; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, “Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid”, *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3), 3.

¹¹ C. FOURIE, “De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod”, *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 18.

¹² B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET “Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners”, *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1402, nr. 1.

¹³ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, “Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid”, *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 3.

¹⁴ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, “Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid”, *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 6.

1.2 Kindermishandeling

1.2.1 Definitie

Ook kindermishandeling valt onder de definitie van huiselijk geweld. In de parlementaire besprekingen werd reeds aangehaald dat het huisverbod ook als instrument dient gebruikt te worden bij kindermishandeling.¹⁵

Een eenduidige definitie van kindermishandeling geven, is echter onmogelijk. Binnen de verschillende betrokken actoren bestaat er een grote diversiteit aan definities. Ook de Belgische wetgever heeft nagelaten om kindermishandeling te definiëren. Het Kinderrechtenverdrag definieert kindermishandeling als "elke vorm van lichamelijk of geestelijk geweld, letsel of misbruik, lichamelijke of geestelijke verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling, exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, terwijl het kind onder de hoede is van zijn ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die de zorg over het kind heeft."¹⁶

Kindermishandeling veruitwendigt zich in verschillende vormen. Deze vormen betreffen lichamelijk geweld, psychische of emotionele mishandeling en seksuele mishandeling.¹⁷

1.2.2 Kindermishandeling in de praktijk

In de praktijk wordt kindermishandeling ervaren als een ernstige problematiek met ingrijpende lichamelijke, psychische en sociale gevolgen, en dit zowel op korte als lange termijn. Preventie en een vroege opsporing zijn dan ook noodzakelijk voor een efficiënte aanpak ervan.¹⁸ Hoe vroeger men start, des te gunstiger de resultaten.¹⁹ Voor de verschillende slachtoffergroepen moeten er op maat gemaakte hulpverleningsaanbiedingen voorhanden zijn. Zo wordt er gestreefd naar een *à la carte*-benadering.²⁰ Bovendien vereist de aanpak van kindermishandeling een multidisciplinaire aanpak waarbij verschillende actoren uit justitie, politie en de medische en sociale middens dienen samen te werken om de strijd tegen dit maatschappelijk fenomeen aan te gaan.

In gezinnen waar er partnergeweld plaatsvindt, is er ook vaak sprake van kindermishandeling of verwaarlozing.²¹ Kindermishandeling vindt dan dus plaats in dezelfde context als partnergeweld. Vaders die hun partner mishandelen, gebruiken dan tegenover hun kinderen dezelfde gewelddadige machtstechnieken om zo controle uit te oefenen over het hele gezin.²² Daarnaast is er ook de opvatting dat het getuige zijn van partnergeweld een vorm is van kindermishandeling.²³

¹⁵ Toelichting wetsvoorstel (S. DE BETHUNE en C. FRANSEN) van 29 november 2010 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1, 3 (hierna afgekort als Wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1).

¹⁶ Artikel 19, eerste lid Kinderrechtenverdrag.

¹⁷ A.J. KOERS, *Kindermishandeling... en wat dan nóg! Kindermishandeling... en wat dán nog?*, Rotterdam, Ad. Donker, 1981, 35-39; R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 20, nr. 3.

¹⁸ C. DE CRAIM en E. TRAETS, "Protocol kindermishandeling, naar een intensere samenwerking tussen justitie en hulpverlening", *TJK* 2010, afl. 3, (177) 180.

¹⁹ X, *Wat is kindermishandeling?*, <http://www.vkantwerpen.be/kindermishandeling.php>.

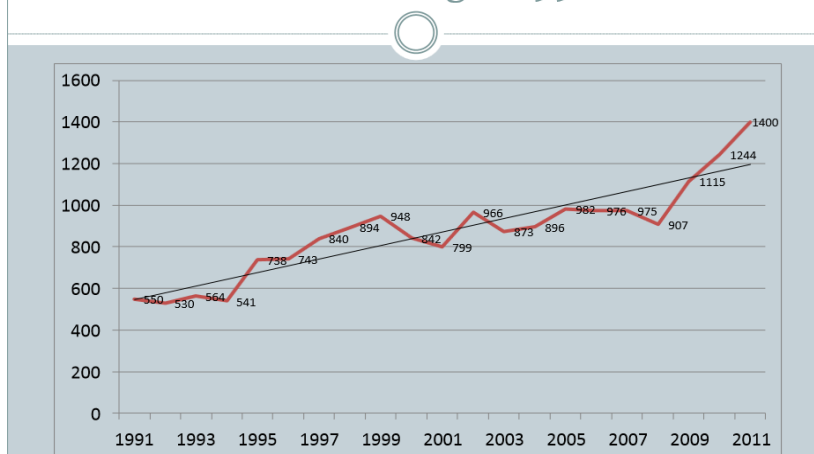
²⁰ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 6.

²¹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 539/4, 36.

²² X, *Vertrouwenscentrum Kindermishandeling over kinderen als getuige van partnergeweld*, <http://www.viva-svv.be/gezinsgeweld/achtergrond/pages/vertrouwenscentrum-kindermishandeling-partnergeweld.aspx>.

²³ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 38.

Aantal meldingen 1991-2011

Bron: Vertrouwenscentrum kindermishandeling Vlaams-Brabant

Bovenstaande figuur toont het aantal meldingen bij het Vertrouwenscentrum Kindermishandeling in Vlaams Brabant.²⁴ Zoals we kunnen zien, is er duidelijk een stijgende tendens waar te nemen. Kindermishandeling is dus nog steeds een erg actueel probleem. Natuurlijk moet hier ook de *dark number* problematiek in het achterhoofd worden gehouden. Zo moet de aangiftebereidheid van de slachtoffers in rekening worden gebracht waardoor enige nuancering van deze cijfers op zijn plaats is.²⁵

²⁴ X, *Aantal meldingen 1991-2011*, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Vlaams Brabant, http://www.kindermishandelinglevuven.be/VK_03_snelleKennismaking.html.

²⁵ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 4.

2 Wet tijdelijk huisverbod ontrafeld

2.1 Aanleiding

In mei 2004 introduceerde parlementslid S. DE BETHUNE het wetsvoorstel inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld.²⁶ Dit wetsvoorstel werd hierna nog enkele malen hernomen waarbij het in 2011 een grote inhoudelijke wijziging onderging. Het wetsvoorstel was een reactie op de reeds bestaande wetten betreffende partnergeweld die volgens DE BETHUNE belangrijke tekortkomingen vertoonde. De wet van 24 november 1997 en de wet van 28 januari 2003 vormden immers de eerste stappen in de strijd tegen familiaal geweld.²⁷ Als gevolg van deze wetten kunnen zowel de vrederechter als de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg het recht van verblijf in de gezinswoning toekennen aan de echtgenoot of partner wanneer er ernstige aanwijzingen bestaan dat deze persoon het slachtoffer is van partnergeweld.²⁸ Daarnaast werd artikel 410 Sw. in die zin aangepast dat slagen en verwondingen aan de partner voortaan een strafverzwaring uitmaakt.²⁹

Het grootste knelpunt in deze bestaande regeling betrof volgens DE BETHUNE de afwezigheid van maatregelen bij dreigend geweld. Vooral in situaties van intrafamiliaal geweld schoot de bestaande wetgeving te kort wanneer het niet mogelijk was om de geweldpleger onmiddellijk aan te houden.³⁰ Er was nood aan een preventieve reactie die in crisissituaties een verdere escalatie van het geweld zou vermijden. Bestraffende maatregelen alleen zouden immers niet volstaan om het hoofd te bieden aan intrafamiliaal geweld. Bovendien bleven veel slachtoffers in de kou staan wanneer de bevoegde overheid na een geweldsdelict niet overging tot voorlopige hechtenis van de geweldspleger.³¹ Preventieve maatregelen werden door de voorstanders van nieuwe wetgeving dan ook gezien als een onmisbaar instrument in de strijd tegen intrafamiliaal geweld. Ook diende deze nieuwe wetgeving te voorzien in een ruimer toepassingsgebied zodat ook andere vormen van huiselijk geweld, zoals kindermishandeling, voortaan hieronder zouden ressorteren. Verder zouden ook samenwonenden van deze nieuwe maatregel gebruik moeten kunnen maken.³² Gelet op de Nederlandse regeling zou ook in ons land een huisverbod zijn nut kunnen bewijzen door een afkoelingsperiode in te voeren waarbij de gemoederen tijdelijk bedaard worden. Het huisverbod vormt daar een instrument waarmee er op snelle wijze kan worden ingespeeld op situaties van intrafamiliaal geweld waarbij er een vermoeden bestaat van een ernstig en onmiddellijk gevaar. Het wetsvoorstel stelde een nieuwe maatregel voor die aan de gehuwde of samenwonende partner

²⁶ Wetsvoorstel ((S. DE BETHUNE) van 14 mei 2004 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1.

²⁷ Wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan, *BS* 6 februari 1998 en de Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *BS* 12 februari 2003.

²⁸ J.E. BEERNAERT, "Premier commentaire sur la loi du 28 janvier 2003" *Div.Act.* 2003, afl. 3, 35-39.

²⁹ A. BOUCHÉ, "Les nouvelles conséquences civiles et pénales des violences physiques exercées sur le conjoint ou le cohabitant par son partenaire", *JT* 2003, (462) 463.

³⁰ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 8.

³¹ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1,2; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 2.

³² Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1, 3.

die het slachtoffer is van geweld het recht geeft om op eenzijdig verzoekschrift een uithuisplaatsing te vorderen, gecombineerd met een contactverbod. De rechter zou vervolgens binnen vierentwintig uur een uitspraak doen.³³ Thans bepaalt de wet dat de procureur bevoegd is om zich uit te spreken over een huisverbod. Het spoedeisende karakter van de maatregel zou dergelijke bevoegdheid van de procureur om preventief op te treden, rechtvaardigen (zie *infra*).

Tijdens de parlementaire voorbereidingen diende de internationale wetgeving als inspiratiebron.³⁴ In de eerste plaats wordt er verwezen naar het Verdrag van Lanzarote over de bescherming van kinderen tegen uitbuiting en seksueel misbruik, waar de uithuisplaatsing van de dader expliciet als maatregel wordt vermeld (artikel 14, derde lid).³⁵ Ook artikel 52 van het Verdrag van Istanbul ter preventie en bestrijding van het geweld op vrouwen en huiselijk geweld voorziet in de mogelijkheid om de geweldpleger uit huis te plaatsen.³⁶ Het verdrag is nog niet in werking getreden, maar getuigt reeds wel van een gunstige evoluerende aandacht naar huiselijk geweld. De artikelen 16 en 26 benadrukken bovendien het belang van behandeling en van hulpverlening aan kinderen die getuige zijn geweest van huiselijk geweld.

In oktober 2011 vond er een algehele amendering plaats van het wetsvoorstel waarna het voorstel onder de nieuwe naam "Wetsvoorstel betreffende tijdelijke uithuisplaatsing in geval van huiselijk geweld" naar de Kamer werd verzonden.³⁷ Na advies van de Raad van State werd in april 2012 het geamendeerde wetsontwerp aangenomen in de Kamercommissie Justitie. In mei 2012 werd het vervolgens definitief aangenomen door de Senaat. Zoals later zal blijken, betekent deze nieuwe wet een belangrijke stap voorwaarts in de strijd tegen huiselijk geweld.³⁸ De wet, die ik hierna "Wet tijdelijk huisverbod" ga noemen, is van toepassing sinds 1 januari 2013.³⁹

Naast de wet van 15 mei betreffende het tijdelijk huisverbod is er de wet van 15 juni 2012 die de straffen vastlegt in geval van schending van het huisverbod.⁴⁰ Daarnaast speelt ook de omzendbrief van het College van procureurs-generaal van 18 december 2012 een grote rol.⁴¹ Deze omzendbrief heeft tot doel de onduidelijkheden betreffende het tijdelijk huisverbod weg te werken en leemtes op te vullen.

³³ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1, 2.

³⁴ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, 5-539/2, 7.

³⁵ Verdrag van de Raad van Europa over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, aangenomen te Lanzarote op 25 oktober 2007.

³⁶ Verdrag van de Raad van Europa ter preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, ter ondertekening voorgelegd te Istanbul op 11 mei 2011.

³⁷ Amendement nr. 2 (S. DE BETHUNE et al.) op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2.

³⁸ Wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld, *BS* 1 oktober 2012 (hierna afgekort als Wet tijdelijk huisverbod)

³⁹ Artikel 6 Wet tijdelijk huisverbod.

⁴⁰ Wet van 15 juni 2012 tot bestraffing van de overtreding van het tijdelijk huisverbod en tot wijziging van artikelen 594 en 627 van het Gerechtelijk Wetboek, *BS* 1 oktober 2012 (hierna afgekort als Wet van 15 juni 2012).

⁴¹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 van de minister van Justitie, van de minister van Binnenlandse zaken en van het College van procureurs-generaal betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012 (hierna afgekort als Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod).

2.2 Doel

2.2.1 Preventieve beveiligingsmaatregel

De grote vernieuwing van het huisverbod ligt in het preventieve karakter van de maatregel. Het is niet noodzakelijk dat er reeds een misdrijf heeft plaatsgevonden, noch dat er een klacht is ingediend.⁴² Het bestaan van een gevaarsituatie alleen kan aanleiding geven tot een huisverbod. Kordaat en preventief optreden werd tijdens de parlementaire besprekingen gezien als het enige middel om een escalatie van het geweld te voorkomen.⁴³ Het huisverbod vormt zo een beveiligingsmaatregel die slachtoffers gaat beschermen en tegelijk voorziet in een afkoelingsperiode voor alle partijen.⁴⁴

Anderzijds roept dit preventieve karakter van de maatregel ook de nodige vragen en discussies op.⁴⁵ Welke situaties kunnen immers beschouwd worden als voldoende gevaarlijk? Wie moet dergelijke afweging maken? Dit komt later in deze scriptie nog uitgebreid aan bod.

In de huidige maatschappij zien we dat bij huiselijk geweld, waaronder kindermishandeling, het accent steeds meer ligt op maatregelen met een preventief karakter.⁴⁶ De aandacht wordt hiermee verschoven van repressie naar preventie.⁴⁷ Ook de rol van de overheid hierbij is in belangrijke mate geëvolueerd. Waar er vroeger bijna geen interventies plaatsvonden binnen het gezin wordt de deur van de overheid naar de privésfeer nu opengezet. We kunnen stellen dat geweld in de privésfeer geëvolueerd is tot een actueel maatschappelijk probleem. De grens naar de privésfeer moet in dergelijke gevallen dan ook worden opengetrokken.⁴⁸

2.2.2 Integraal hulpaanbod

Naast het doel om preventief op te treden, lijkt ook hulpverlening een van de doelstellingen te zijn om een huisverbod op te leggen. Tijdens de parlementaire voorbereidingen bleek immers duidelijk dat hulpverlening een van de uitgangspunten van het huisverbod zou worden. Alle partijen moeten de tijd krijgen om na te denken over de feiten. Om tot een uiteindelijke oplossing te komen, is hulpverlening hierbij onmisbaar. Een hulpverleningstraject zal de partijen immers helpen om toekomstig familiaal geweld te ondermijnen.⁴⁹

In de praktijk gebeurt het vaak dat wanneer de dader beweert berouw te hebben, de partijen zich uiteindelijk verzoenen. Het herstelde machtsevenwicht lijkt meestal echter niet meer dan een illusie te zijn. Vaak duikt het geweld later opnieuw terug op waardoor het slachtoffer als het ware in een vicieuze cirkel terecht komt. Om hieraan tegemoet te komen, is binnen de termijn waarvoor

⁴² S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 22.

⁴³ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 22.

⁴⁴ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, 5-539/2, 5.

⁴⁵ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 539/4, 4; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, 2013, (1) 6.

⁴⁶ Te denken valt aan de aangeboden oudertrainingsprogramma's van Kind & Gezin. Ook de steeds meer uitgebreide uitzonderingen op het beroepsgeheim hebben als doel nieuwe feiten in de toekomst te vermijden (zie *infra*).

⁴⁷ K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, (940) 940.

⁴⁸ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 6.

⁴⁹ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2009, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2, 5.

het huisverbod wordt opgelegd een herstelgerichte, integrale en geïntegreerde aanpak noodzakelijk.⁵⁰

2.3 Toepassingsbied

Artikel 3 § 1 van de wet bepaalt het toepassingsgebied van het huisverbod en vormt tevens de aanleiding tot het aanwenden van deze maatregel. Het artikel bepaalt dat “de procureur des Konings een huisverbod kan opleggen wanneer uit de feiten of omstandigheden blijkt dat een meerderjarige persoon een ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van één of meer personen die dezelfde verblijfplaats betrekken”. Zoals later nog zal blijken, vertoont de wet nog een aantal terminologische en procedurele gebreken. Hierna wordt er dan ook dieper ingegaan op een aantal specifieke elementen.

2.3.1 Feiten en omstandigheden

Vooraleerst moet er sprake zijn van bepaalde feiten en omstandigheden. De wettekst bepaalt echter niet wat hieronder moet worden verstaan. Uit de parlementaire voorbereidingen kunnen we afleiden dat het de bedoeling is om deze feiten en omstandigheden in een ruim kader te plaatsen. Zo kan ook een vermoeden van gevaar aanleiding geven tot de maatregel. In tegenstelling tot het initiële wetsvoorstel is het niet vereist dat er strafbare feiten gebeurd moeten zijn.⁵¹ Bedreigende situaties en feiten zijn daarentegen voldoende.⁵² Met dit nogal ruim toepassingsbied heeft de wetgever de deur opengezet naar een preventieve aanpak. Een aanpak die in de praktijk over het algemeen de voorkeur geniet.⁵³ Toch bestaat bij dergelijk ruim toepassingsgebied ook het risico van rechtsonzekerheid. De commissie voor de Justitie kaartte dit ook aan in zijn verslag. Op basis van wat precies zal de procureur zijn beslissing immers gaan baseren? Aangezien er bij bedreigingen meestal gaan tastbaar bewijs zal zijn, is de grens tussen fictie en werkelijkheid heel dun.⁵⁴ Zoals we later zullen zien, heeft ook de Raad van State hierbij bedenkingen geformuleerd.⁵⁵

Om hieraan enigszins tegemoet te komen, bepaalt de omzendbrief dat de procureur de nodige inlichtingen moet inwinnen betreffende reeds eerder gedane politionele interventies in het gezin. Ook kan hij pas overgaan tot uithuisplaatsing na verhoor van de geweldpleger.⁵⁶ Het zal dus aan de procureur des Konings zijn om per geval in concreto na te gaan of er voldoende ernstige aanwijzingen zijn van het bestaan van bedreigingen of geweld. Hij beschikt hierbij dus over een

⁵⁰ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, “Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners”, *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1404, nr. 9.

⁵¹ Toelichting amendement nr. 4 (P. MAHOUX) op het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3, 2.

⁵² B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, “Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners”, *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1405, nr. 11.

⁵³ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, “Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid”, *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 5.

⁵⁴ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 4; L. ARNOU, “De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie” in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 15.

⁵⁵ Advies Raad State van 27 april 2011 bij het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, nr. 50.888/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 14-15, nr. 8.1 (hierna afgekort als Adv.RvS, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 53K1994/002).

⁵⁶ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12.

zeer ruime appreciatiebevoegdheid.⁵⁷ De procureur zal echter een terughoudende houding moeten aannemen wanneer hij zich baseert op de processen-verbaal bij het overwegen van een huisverbod. Zo moet er altijd in het achterhoofd worden gehouden dat niet alle verklaringen correct zijn en gebaseerd zijn op objectieve vaststellingen.⁵⁸ Het is dus aan de procureur des Konings om een evenwicht te vinden tussen het vermoeden van onschuld van de uithuisgeplaatste enerzijds en de bescherming van de achterblijvers anderzijds.⁵⁹

2.3.2 Ernstig en onmiddellijk gevaar

Ook de betekenis van de bewoordingen "ernstig en onmiddellijk gevaar" is voor discussie vatbaar. Met deze woordkeuze heeft de wetgever de procureur de mogelijkheid gegeven om preventief te reageren op huiselijk geweld.⁶⁰ Hoewel het initiële wetsvoorstel bepaalde dat een crisissituatie erin moest bestaan om strafbare feiten vast te stellen, werd deze vereiste later verwijderd.⁶¹

We kunnen ervan uitgaan dat een toekomstig gevaar de toets niet zal doorstaan aangezien het gevaar dan niet onmiddellijk zal zijn. Wanneer het gaat om ernstige feiten, maar niet aangetoond wordt dat er een ernstig gevaar bestaat dat zich nieuwe feiten zullen voordoen, kan er evenmin een huisverbod worden opgelegd.⁶² Ten gevolge van de afwezigheid van een duidelijke definitie van een ernstig en onmiddellijk gevaar beschikt de procureur des Konings dus ook hier over een grote beoordelingsvrijheid.⁶³ De gebruikte bewoordingen kunnen op verschillende manieren worden geïnterpreteerd en dreigen bijgevolg subjectief te worden ingevuld. Gelet op de grondrechten van de geweldpleger dient er dus omzichtig gehandeld te worden bij het overwegen van een huisverbod.

2.3.2.1 Verband beroepsgeheim?

Zoals later nog aan bod zal komen, bepaalt artikel 458*bis* Sw. dat het beroepsgeheim onder een aantal voorwaarden doorbroken kan worden door de procureur des Konings in te lichten. Het gaat hierbij meer bepaald om situaties van kindermishandeling en kindermisbruik. Een van die voorwaarden is dat er een ernstig en dreigend gevaar moet bestaan voor de psychische of fysieke integriteit van de betrokkene. Net zoals het huisverbod doelt het spreekrecht erop om nieuwe feiten te vermijden.⁶⁴ Aangezien het huisverbod net zoals het spreekrecht een preventief doel voor ogen heeft, is het mogelijk dat het begrip "ernstig en onmiddellijk" gevaar op dezelfde wijze dient te worden ingevuld. Met "dreigend" wordt bedoeld dat er een actuele nood moet zijn die een ingrijpen noodzakelijk maakt. Het ernstig gevaar heeft betrekking op de omvang en ingrijpend

⁵⁷ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 5.

⁵⁸ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St. Senaat 2011-12*, nr. 5-539/4, 54.

⁵⁹ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, 2013, Brussel, Politeia, afl. 5, (1) 11.

⁶⁰ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 24.

⁶¹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St. Senaat 2011-12*, nr. 5-539/4, 5.

⁶² K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 14.

⁶³ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 22.

⁶⁴ Wetsontwerp tot wijziging van artikel 458*bis* van het Strafwetboek teneinde het uit te breiden voor misdrijven van huiselijk geweld, *Parl.St. Kamer 2011-12*, nr. 1995/002, 4.

karakter van de omstandigheden.⁶⁵ De drager van het beroepsgeheim heeft hiermee een ruime beoordelingsvrijheid. Ook deze omschrijvingen zijn dus voor interpretatie vatbaar.⁶⁶

2.3.3 Verblijfplaats

Hoewel er in het oorspronkelijke wetsvoorstel werd verwezen naar verschillende begrippen zoals woning, huis en verblijfplaats, wordt in de huidige wet gesproken over verblijfplaats. De Raad van State oordeelde in zijn advies dat de uiteenlopende begrippen voor heel wat rechtsonzekerheid zouden zorgen door de onduidelijke werkingsfeer ervan. De wetgever volgde het advies van de Raad waardoor ook in de huidige wet wordt verwezen naar het begrip verblijfplaats.⁶⁷ Aangezien het dus niet gaat om de echtelijke woning kan de maatregel ook toepassing vinden tussen samenwonenden.⁶⁸

In tegenstelling tot wat werd bepaald in het initiële wetsvoorstel moet de uithuisgeplaatste er dus niet wonen. De enige vereiste is dat de geweldpleger en het slachtoffer in dezelfde verblijfplaats dienen te wonen. Een relationele of familiale band is dus evenmin vereist.⁶⁹ Het valt echter te betwijfelen of een louter incidenteel bezoek of verblijf zal volstaan. Hoewel het niet uitdrukkelijk in de wettekst wordt voorgeschreven, lijkt dit niet de bedoeling te zijn van de wetgever.⁷⁰ Ook de omzendbrief van het College van procureur-generaals bepaalt dat het samenleven van de uithuisgeplaatste en de achterblijvers een zekere duurzaamheid moet vertonen.⁷¹ Het is dus mogelijk dat ten aanzien van een persoon meerdere huisverboden worden opgelegd. Een persoon kan immers op meer dan één plaats anders dan incidenteel verblijven.

2.4 Inhoud van het huisverbod⁷²

Vooraleerst geldt voor de uithuisgeplaatste de plicht om de gemeenschappelijke verblijfplaats onmiddellijk te verlaten. De overtreding van deze positieve verplichting kan mogelijkwijze samen worden vervolgd met het misdrijf van weerspanning.⁷³ Daarnaast is het de uithuisgeplaatste verboden om zich op te houden bij of aanwezig te zijn in de verblijfplaats. Deze verbodsbepaling strekt ertoe de uithuisgeplaatste te verbieden om terug te keren naar de gemeenschappelijke verblijfplaats. We kunnen hieruit afleiden dat het de uithuisgeplaatste verboden is om rond te hangen in de onmiddellijke omgeving van de verblijfplaats waarvoor het huisverbod geldt.⁷⁴ Toch is

⁶⁵ Toelichting amendement nr. 3 (Regering) op het wetsontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen, *Parl.St.* Senaat 1999-00, nr. 280/2, 3.

⁶⁶ J. PUT, *Handboek jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 386, nr. 758.

⁶⁷ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 11, nr. 7.3.

⁶⁸ Artikel 3 Wet tijdelijk huisverbod; Toelichting amendement nr. 4 (S. BECQ) op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003, 2-3.

⁶⁹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1405, nr. 11.

⁷⁰ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, 5-539/2, 8.

⁷¹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 8-9; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 33.

⁷² Zie artikel 3 § 2 Wet tijdelijk huisverbod; A. BOUCHÉ, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique", *JT* 2012, 13

⁷³ L. ARNOU, "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEST en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, 2013, (1) 10.

⁷⁴ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1406, nr. 15.

het onduidelijk wat er precies met rondhangen wordt bedoeld. Is een bezoek van de uithuisgeplaatste bij de burens nog toegelaten? Of is het deze zelfs verboden om de verblijfplaats te passeren? Uit een letterlijke lezing van de wet blijkt in ieder geval dat het volledig aan de procureur des Konings is om duidelijk de plaats te omschrijven die de uithuisgeplaatste moet mijden.⁷⁵

Bovendien geldt er ook een contactverbod ten aanzien van de personen aangeduid door de procureur des Konings.⁷⁶ De procureur kan de uithuisgeplaatste, ondanks het contactverbod, toch toestaan nog persoonlijke bezittingen op te halen in de verblijfplaats.⁷⁷

Volgens het oorspronkelijke wetsvoorstel zou het contactverbod gelden ten aanzien van alle personen die in de gemeenschappelijke verblijfplaats verblijven. Naar aanleiding van het advies van de Raad van State werd dit veranderd.⁷⁸ Wanneer een persoon immers geweld uitoefent tegen zijn echtgenote betekent dit daarom nog niet dat hij een gevaar vormt voor zijn kinderen. Het zou in dergelijke gevallen dan ook onredelijk zijn om deze persoon het contact met zijn kinderen te verbieden.

De Raad van State wierp in zijn advies de vraag op of de procureur niet zou kunnen volstaan met het opleggen van slechts enkele van de verbodsmaatregelen, naargelang van de concrete omstandigheden.⁷⁹ Bepaalde rechtsleer stelt dan ook dat de procureur niet verplicht is een contactverbod op te leggen wanneer hij van mening is dat een huisverbod volstaat.⁸⁰

2.5 Procedure

2.5.1 Politie als eerste actor

De politie zal in de procedure van het huisverbod over het algemeen de eerst optredende actor zijn. Vaak zijn het immers de politiemensen die worden geconfronteerd met meldingen betreffende huiselijk geweld. De politie vervult dan ook een sleutelpositie en brengt slachtoffers in contact met het parket.⁸¹ Opdat de procureur des Konings zo snel mogelijk en op een correcte wijze zou worden ingelicht door de politie is het noodzakelijk dat deze laatste met de nodige spoed en zorgvuldigheid handelt. De omzendbrief tijdelijk huisverbod geeft de verplichtingen en richtlijnen weer die de politie in dergelijke gevallen zal moeten naleven.

Wanneer de politie wordt geconfronteerd met een melding van huiselijk geweld is het belangrijk om een zo goed mogelijk zicht te krijgen op de hele situatie. In de eerste plaats zal de politie diegene ondervragen van wie de melding uitgaat. De politie zal nagaan of op het eerste zicht aan

⁷⁵ Artikel 3 § 4, 1° Wet tijdelijk huisverbod.

⁷⁶ Artikel 3 § 2, 3° Wet tijdelijk huisverbod.

⁷⁷ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 25.

⁷⁸ Toelichting amendement nr. 4 (S. BECC) op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003, 3; Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 23, nr. 15.1.

⁷⁹ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 23-24, nr. 15.2; F. DENISSEN, De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012, *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 196, nr. 15.

⁸⁰ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 17.

⁸¹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 5; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 32.

alle voorwaarden is voldaan teneinde een huisverbod te kunnen opleggen. In de eerste plaats moet het gaan om een gemeenschappelijke verblijfplaats, hetgeen een zekere duurzame wijze van samenleven vereist. De politie geeft daarom een precieze beschrijving van de bewuste plaats. Dat is van groot belang wanneer de verblijfplaats tevens bestemd is voor de uitoefening van een beroepsactiviteit. In dergelijke gevallen is het aangewezen om het huisverbod zo te moduleren dat de uithuisgeplaatste toch nog zijn beroep kan blijven uitoefenen.⁸²

Daarna moet de politie oordelen over het al dan niet aanwezige ernstig en onmiddellijk gevaar. De politie zal zich hierbij kunnen baseren op alle feitelijke elementen. Zo kunnen de persoonlijkheid van de dader, diens verslavingsprobleem enz. aanwijzingen zijn die een rol kunnen spelen bij de beoordeling van het gevaar.⁸³ Bij de beoordeling moet de politie tevens nagaan of er andere manieren voorhanden zijn om de geweldpleger de verblijfplaats te doen laten vertrekken.⁸⁴

2.5.2 Bevoegdheid van de procureur des Konings

De omzendbrief bepaalt dat het, bij gebreke aan een wettelijke bepaling, de procureur des Konings van de te beschermen verblijfplaats is die uiteindelijk zal beslissen over een eventueel huisverbod.⁸⁵ De maatregel van het huisverbod behoort tot de exclusieve bevoegdheid van de procureur. Geen andere instantie kan deze maatregel opleggen, ook de politie niet. De vrederechter is slechts bevoegd om het huisverbod te verlengen ingeval de procureur is overgegaan tot de uithuisplaatsing. De keuze voor de procureur des Konings ligt in het oorspronkelijke wetsvoorstel waar er toen nog werd vertrokken van strafbare feiten. Ook na de wetwijziging lijkt de procureur de meest aangewezen instantie aangezien deze belast is met de taak als hoeder van de openbare orde.⁸⁶

De procureur des Konings deelt onverwijld de inhoud van het bevel mee aan de uithuisgeplaatste en diegenen die zich in dezelfde verblijfplaats bevinden. Een afschrift van het bevel wordt via het meest geschikte communicatiemiddel meegedeeld aan de korpschef van de lokale politie van de politiezone waarbinnen de verblijfplaats waarop het huisverbod betrekking heeft, is gelegen.⁸⁷ Grote aandacht dient besteed te worden aan de opstelling van het proces-verbaal. Dit geeft de procureur des Konings immers de mogelijkheid om zoveel mogelijk zicht te krijgen op de precieze situatie en mogelijke antecedenten van de uit huis te plaatsen persoon.⁸⁸ Wanneer het huisverbod wordt uitgevaardigd in een spoedeisende situatie bepaalt artikel 3 § 5, derde lid dat de beslissing van de procureur mondeling kan worden meegedeeld aan de uithuisgeplaatste. Vervolgens wordt

⁸² Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 18.

⁸³ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 10.

⁸⁴ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 13.

⁸⁵ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 7.

⁸⁶ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 16.

⁸⁷ Artikel 3 § 5 Wet tijdelijk huisverbod

⁸⁸ F. DENISSEN, "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 195, nr. 10.

binnen de kortst mogelijke termijn een afschrift van het bevel aan de uithuisgeplaatste overgezonden.⁸⁹

In het bevel omschrijft de procureur de plaats en de duur van het huisverbod. Hij vermeldt tevens de feiten en omstandigheden die aan de basis liggen van het huisverbod, evenals de namen van de personen ten aanzien van wie het contactverbod geldt. Daarnaast vermeldt deze ook de sancties die toepassing zullen vinden indien de uithuisgeplaatste het huisverbod niet naleeft.⁹⁰ Het is belangrijk dat de inhoud van dit bevel zo nauwkeurig en precies mogelijk wordt omschreven. Zo zal de uithuisgeplaatste aan de hand van het bevel duidelijk moeten weten voor welke plaatsen precies het huisverbod geldt en met welke personen hij geen contact mag hebben.

De procureur des Konings kan het huisverbod gedurende maximaal tien dagen opleggen, te rekenen vanaf de kennisgeving aan de betrokkene.⁹¹ Het lijkt niet aangewezen om tot een kortere termijn te beslissen gelet op de korte termijn waarbinnen de vrederechter uitspraak dient te doen en gelet op de mogelijkheid van de procureur des Konings om het huisverbod op te heffen en te wijzigen.⁹² Wanneer het huisverbod immers voor een zeer korte termijn wordt uitgesproken, kan het voor de vrederechter onmogelijk zijn om binnen deze termijn een zitting te doen plaatsvinden.

De procureur is geenszins verplicht om tot een huisverbod te beslissen, hoe ernstig en gevaarlijk de situatie ook mag zijn. Wanneer hij beslist om de maatregel niet op te leggen, is hij er evenmin toe gehouden om deze keuze te motiveren.⁹³ Het opstellen van processen-verbaal mag er niet automatisch toe leiden dat een huisverbod wordt opgelegd.⁹⁴ Zo behoudt het OM een beoordelingsvrijheid met betrekking tot de geloofwaardigheid van de beweringen en de vraag in welke mate het aangevoerde gevaar ernstig en onmiddellijk is.

Zoals reeds aangehaald moet de procureur, bij het overwegen van een huisverbod, het uitzonderlijke karakter van die maatregel in het achterhoofd houden. Dit wordt bewerkstelligd door de verzameling van zoveel mogelijk informatie en het in acht nemen van het hoorrecht van de betrokken persoon.⁹⁵ Bovendien moet de procureur zijn beslissing motiveren aan de hand van de omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot het huisverbod en de processen-verbaal evenals de aangevoerde stukken.

Vervolgens is het aan de uithuisgeplaatste om de procureur des Konings mee te delen waar en op welke wijze hij gedurende het huisverbod bereikbaar zal zijn. Dit dient deze persoon te doen ten laatste binnen vierentwintig uur na de kennisgeving van het bevel.⁹⁶ Bij gebrek aan een specifieke sanctie is het onduidelijk wat er gebeurt wanneer de procureur nalaat het bevel binnen de wettelijk

⁸⁹ Artikel 3 § 5; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 49.

⁹⁰ Artikel 3 § 4 Wet tijdelijk huisverbod; R. VASSEUR, "Huisverbod: nieuwe beveiligingsmaatregel in de strijd tegen huiselijk geweld", *Juristenkrant* 2012, afl. 256, 3.

⁹¹ Artikel 3 § 3 Wet tijdelijk huisverbod.

⁹² Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 27.

⁹³ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 15.

⁹⁴ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 25, nr. 16.

⁹⁵ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12.

⁹⁶ Artikel 3 § 6 Wet tijdelijk huisverbod.

bepaalde termijn aan de vrederechter mee te delen. Gelet op het ingrijpende karakter van de maatregel kan er worden aangenomen dat de maatregel in dat geval vervalft.⁹⁷

Indien de uithuisgeplaatste nergens onderdak kan vinden, wordt hij door de politie geïnformeerd over het bestaan van diensten die hem tijdelijk onderdak kunnen aanbieden.⁹⁸

Artikel 3 § 7 bepaalt dat de procureur des Konings tevens de bevoegdheid heeft om de nadere invulling van het huisverbod ten allen tijde te veranderen indien dit gerechtvaardigd wordt door de omstandigheden. Hiermee wilde de wetgever een antwoord bieden op de vaak veranderlijke situaties binnen huiselijk geweld. De procureur des Konings deelt het afschrift van het bevel tot opheffing of wijziging mee aan de lokale politie van de verblijfplaats zodat deze volledig geïnformeerd zou zijn.⁹⁹ Ook de uithuisgeplaatste en zijn medebewoners moeten van deze beslissing in kennis worden gesteld.¹⁰⁰

2.5.3 Bevoegdheid van de vrederechter

Volgens artikel 4 § 1 is het opgelegde huisverbod slechts geldig indien de procureur des Konings, ten laatste op de eerste dag waarop de griffie geopend is volgend op de dag van het huisverbod, het bevel meedeelt aan de vrederechter. De bevoegde vrederechter is de vrederechter van het kanton waar de verblijfplaats zich situeert waarvoor het verbod werd opgelegd.¹⁰¹ Het feit dat de vrederechter reeds vertrouwd is met de procedures inzake dringende en voorlopige maatregelen en de procedures betreffende uithuiszettingen verklaart de keuze om deze ook de bevoegdheid van het huisverbod toe te vertrouwen.¹⁰² Zo doet hij uitspraak over uithuiszettingen in huurzaken, maar ook in procedures betreffende familierechtelijke geschillen in het kader van dringende en voorlopige maatregelen.¹⁰³ Daarnaast vervult de vrederechter een belangrijke nabijheidsfunctie waardoor deze het dichtst bij de rechtzoekenden staat.¹⁰⁴ Dit maakt van de vrederechter dan ook de ideale instantie om over het huisverbod te oordelen. Hoewel de Raad van State in zijn advies aangaf dat het raadzaam zou zijn om ook de jeugdrechtbank de mogelijkheid te bieden om eventueel hetzelfde soort verbod op te leggen, werd hier verder geen gevolg aan gegeven.¹⁰⁵

De wet bepaalt dat de vrederechter in kennis gesteld moet worden van de processen-verbaal die aanleiding gaven tot het huisverbod, de processen-verbaal betreffende schendingen van het huisverbod en een eventuele beslissing tot opheffing of wijziging van het huisverbod door de procureur.¹⁰⁶ Binnen vierentwintig uur na de mededeling van het bevel bepaalt de vrederechter de dag en het uur van de zitting die moet plaatsvinden binnen de termijn waarvoor het huisverbod geldt en dus uiterlijk op de tiende dag, te rekenen vanaf de kennisgeving van het huisverbod. De partijen en de procureur worden vervolgens op de hoogte gesteld van de plaats en het tijdstip van

⁹⁷ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 10.

⁹⁸ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 21.

⁹⁹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 28.

¹⁰⁰ Artikel 3 § 7 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁰¹ Artikel 4 § 1 Wet tijdelijk huisverbod; artikel 594, 22° en 627, 18° Ger.W.

¹⁰² Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3, 9.

¹⁰³ Zie artikel 4 § 2, tweede lid en artikel 5 § 6.

¹⁰⁴ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 8.

¹⁰⁵ Adv..RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 27, nr. 18.4.

¹⁰⁶ Artikel 4 § 1 Wet tijdelijk huisverbod.

de zitting.¹⁰⁷ Wanneer er ook minderjarigen zijn onder de beschermde personen worden zij vertegenwoordigd door hun wettelijke vertegenwoordigers.¹⁰⁸ Wanneer het echter een ouder zelf is die uit huis geplaatst is, zal enkel de andere ouder het kind vertegenwoordigen.¹⁰⁹

De partijen kunnen ook een verzoek indienen tot dringende voorlopige maatregelen of voorlopige maatregelen betreffende de kinderen en de gemeenschappelijke verblijfplaats.¹¹⁰ Op die manier is het mogelijk dat ook na het huisverbod wordt voorzien in een bestendige oplossing op lange termijn. In de parlementaire voorbereidingen lezen we dat het hierbij gaat om de procedures van de artikelen 223 BW en 1479 BW en artikel 1280 Ger.W.¹¹¹ Hieruit kunnen we afleiden dat het niet de bedoeling is dat de vrederechter zich in het kader van het huisverbod ook zou uitspreken over dringende voorlopige maatregelen tussen feitelijk samenwonenden.¹¹² Deze mogelijkheid betreffende de dringende en voorlopige maatregelen is opmerkelijk gelet op de link die het legt tussen de procedure van het tijdelijk huisverbod, ingeleid door de procureur, en de zuiver burgerlijke procedure inzake dringende voorlopige maatregelen.¹¹³ Ook de Raad van State bekritiseerde deze vermenging van bevoegdheden en adviseerde dat de bevoegdheid van de vrederechter dan ook beter beperkt zou blijven tot het huisverbod alleen.¹¹⁴

Ingeval de partijen hierom verzoeken, behandelt de vrederechter de zaak en hoort hen. Het zijn de partijen zelf dus die bepalen of de zaak wordt behandeld. Normaliter gaat het om een behandeling van de zaak in raadkamer, maar de vrederechter kan overgaan tot een openbare behandeling, ambtshalve of op verzoek van de partijen.¹¹⁵ De vrederechter controleert zowel de wettelijkheid als de opportuniteit van het huisverbod dat door de procureur des Konings werd opgelegd.¹¹⁶ Indien de vrederechter vaststelt dat niet alle wettelijke voorwaarden in acht zijn genomen, lijkt het, bij gebreke aan een wettelijke bepaling die bepaalt wat het gevolg daarvan is, aangewezen dat de maatregel zonder meer zal worden opgeheven.¹¹⁷

Ook de vrederechter kan steeds overgaan tot opheffing van de maatregel of een andere invulling ervan. Mits er nog steeds een ernstig en onmiddellijk gevaar bestaat voor de medebewoner(s) van de uithuisgeplaatste kan de vrederechter het huisverbod verlengen met een maximale termijn van drie maanden.¹¹⁸ Er hoeft hierbij geen rekening te worden gehouden met de termijn van het initiële

¹⁰⁷ Artikel 4 § 2 Wet tijdelijk huisverbod.

¹⁰⁸ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 31.

¹⁰⁹ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 11.

¹¹⁰ Artikel 4 § 2 Wet tijdelijk huisverbod.

¹¹¹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005, 15.

¹¹² S. BROUWERS, "Actualia wetgeving", *RABG* 2013, 299.

¹¹³ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 11.

¹¹⁴ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 26, nr. 18.3.

¹¹⁵ Artikel 5 § 1 Wet tijdelijk huisverbod.

¹¹⁶ Toelichting amendement nr. 6 (BECC) op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003, 6.

¹¹⁷ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1408, nr. 25.

¹¹⁸ Artikel 5 § 2 en artikel 5 § 4 Wet tijdelijk huisverbod; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat, 2011-12, nr. 5-539/4, 38.

huisverbod.¹¹⁹ Een verzoek uitgaande van de procureur of van de partijen in het geding is echter wel noodzakelijk. In ieder geval moet de vrederechter een beslissing nemen binnen een termijn van maximaal tien dagen na kennisgeving van de uithuisplaatsing. Indien er nieuwe elementen voorhanden zijn, kan de zaak opnieuw voor de vrederechter worden gebracht door middel van een schriftelijk verzoek of conclusie (=blijvende saisine van de vrederechter).¹²⁰

Hoewel verzoeken betreffende het huisverbod inzake huiselijk geweld een exclusieve bevoegdheid is van de vrederechter blijven de andere rechtscolleges wel bevoegd voor huisverboden opgelegd buiten situaties van huiselijk geweld. Zo blijft de voorzitter in kort geding bevoegd om een straatverbod op te leggen ingeval van belaging.¹²¹

Wat betreft deze nieuwe bevoegdheid van de vrederechter dient er echter wel rekening te worden gehouden met de toekomstige inwerkingtreding van de familierechtbank. Deze zal vanaf 1 september bevoegd zijn inzake alle familiale geschillen, behoudens een aantal uitzonderingen.¹²² Vanaf dan zal het ook deze familierechtbank zijn, en niet de vrederechter, die bevoegd is om over het huisverbod te beslissen.¹²³

2.5.4 Vonnis

De uitspraak van de vrederechter is uitvoerbaar bij voorraad.¹²⁴ Het vonnis wordt betekend aan de partijen bij gerechtsbrief. Het vonnis wordt tevens meegedeeld aan de procureur des Konings die op zijn beurt het afschrift van het vonnis meedeelt aan de lokale politie van de verblijfplaats opdat die volledig geïnformeerd zou blijven en desgevallend snel kan ingrijpen.¹²⁵

Bij gebrek aan een wettelijke bepaling wordt aangenomen dat zowel verzet als hoger beroep mogelijk zijn.¹²⁶ Zowel de uithuisgeplaatste als de personen ten aanzien van wie het huisverbod geldt, kunnen hoger beroep aantekenen tegen deze beslissing. Dit hoger beroep heeft geen schorsende werking.¹²⁷ Dit zou namelijk indruisen tegen het hoogdringende karakter van het huisverbod. Gelet op de korte duur van de maatregel en de controle vanwege de vrederechter lijkt een schending van de rechten van verdediging van de uithuisgeplaatste hierdoor niet in het gedrang te komen.¹²⁸

¹¹⁹ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 18; X, "Huiselijk geweld", *NJW* 2012, afl. 270, 268-269.

¹²⁰ Artikel 5 § 5 Wet tijdelijk huisverbod; C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 15; R. VASSEUR, "Huisverbod: nieuwe beveiligingsmaatregel in de strijd tegen huiselijk geweld", *Juristenkrant* 2012, afl. 256, 3.

¹²¹ Artikel 584 Ger.W.; B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1409, nr. 30.

¹²² Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013.

¹²³ Artikel 128, 11°, 267 en 268 Wet betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank.

¹²⁴ Artikel 5 § 2 Wet tijdelijk huisverbod.

¹²⁵ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 38.

¹²⁶ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 14.

¹²⁷ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1, 5; Toelichting amendement nr. 5 (S. DE BETHUNE) op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3, 2.

¹²⁸ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 10, nr. 6.

2.5.5 Einde van het huisverbod

Aan het huisverbod komt een einde in een heel aantal gevallen. Zo dooft het huisverbod uit wanneer de termijn waarvoor het huisverbod geldt, verstreken is en indien noch een partij noch de procureur de vrederechter verzocht hebben de zaak op de zitting te behandelen.¹²⁹ Daarnaast komt aan het huisverbod een einde wanneer de termijn, opgelegd door de vrederechter, verstreken is. Zoals reeds vermeld kan het huisverbod ook ten allen tijde worden opgeheven door zowel de procureur als de vrederechter. De vrederechter kan enkel overgaan tot opheffing wanneer een van de partijen of de procureur des Konings hierom verzoekt en indien de omstandigheden van de zaak dit vereisen.¹³⁰ Artikel 5 § 7 bepaalt dat het huisverbod van rechtswege een einde neemt indien de vrederechter geen beslissing heeft genomen binnen de termijn bedoeld in artikel 3 § 3 en indien er een rechterlijke beslissing is die een maatregel beveelt die verband houdt met de gemeenschappelijke verblijfplaats.

Het is de taak van de politie om, op vraag van het parket, de naleving van het opgelegde huisverbod te controleren. Deze controle heeft onder meer betrekking op de veiligheid van de slachtoffers. Het is wenselijk dat de politie, en eventueel justitie, de gepaste hulpverlening contacteert. In samenspraak met het parket, de buitengerechtelijke of gerechtelijke jeugdbescherming, de hulpverlening en de ouders zal er dan naar een oplossing worden gezocht. Een voortdurende opvolging van de situatie biedt garanties op langere termijn. Het is dan ook aangewezen dat de politie en/of justitie contact houdt met de ingeroepen hulpverlening.¹³¹

2.6 Aard maatregel

Uit de parlementaire besprekingen blijkt dat het huisverbod moet worden opgevat als een maatregel sui generis.¹³² Zo bevindt deze zich op een raakvlak tussen het strafrecht, het administratief recht en het burgerlijk recht. Het huisverbod vormt een maatregel die de slachtoffers daarnaast ook nog steeds de mogelijkheid biedt om initiatieven te nemen via het strafrecht, burgerlijk recht of jeugdrecht. Het is dus een hoogdringende maatregel die bovenop de bestaande instrumenten inzake partnergeweld en kindermishandeling komt.¹³³ Het College van procureurs-generaal benadrukt dat de maatregel beperkt moet zijn tot wat strikt noodzakelijk is om de veiligheid van de medebewoners te garanderen. Het huisverbod wordt dus slechts aangewend wanneer een contactverbod noodzakelijk lijkt om de veiligheid van deze personen te waarborgen.¹³⁴

De maatregel wordt beschouwd als een minder verregaand alternatief van de voorlopige hechtenis. Wanneer er effectief sprake is van een misdrijf kan de procureur dus nog steeds beslissen om de

¹²⁹ Artikel 5 § 7 Wet tijdelijk huisverbod; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 38.

¹³⁰ Artikel 5 § 4 Wet tijdelijk huisverbod

¹³¹ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 42.

¹³² Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005, 5; S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 24.

¹³³ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2, 5.

¹³⁴ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 10 en 13.

uithuisgeplaatste te arresteren en vervolgens tot voorlopige hechtenis over te gaan nadat hij een uithuisplaatsing bevolen heeft.¹³⁵ Daarnaast is ook het omgekeerde mogelijk en kan hij overgaan tot een uithuisplaatsing nadat hij afziet van de voorlopige hechtenis.

Het huisverbod is niet zozeer bedoeld als straf, maar eerder als een gedwongen afkoelingsperiode waarbinnen een passende hulpverlening kan worden opgestart. Op deze manier wordt ook vermeden dat de situatie nog meer uit de hand loopt.¹³⁶ Deze periode dient voor het slachtoffer om tot rust te komen.¹³⁷ Voor de dader is deze afkoelingsperiode bedoeld om deze op zijn foute gedrag te wijzen en te voorzien in daderhulp. Het huisverbod moet immers een duidelijk signaal geven dat de samenleving het gewelddadige gedrag niet tolereert.¹³⁸ Het feit dat er een huisverbod is opgelegd, vormt echter geen automatisch bewijs voor misdrijven als partnergeweld en kindermishandeling. Wanneer na het huisverbod een strafrechtelijke procedure wordt ingeleid, betekent een reeds eerder opgelegd huisverbod geenszins dat het bestaan van een misdrijf bewezen is.¹³⁹

2.7 Sanctie

De sanctieregeling vinden we terug in een andere wettelijke bepaling, namelijk in de wet van 15 juni 2012. Wanneer de uithuisgeplaatste het huis- of contactverbod schendt, riskeert hij een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en/of een geldboete van 26 euro tot 100 euro.¹⁴⁰ Aangezien deze sanctie niet in het Strafwetboek werd opgenomen, ressorteert deze strafbepaling dus onder het bijzonder strafrecht. Dit heeft een aantal implicaties als gevolg. Zo kunnen er geen verzachtende omstandigheden worden toegepast en is er geen deelneming mogelijk.¹⁴¹

Wanneer we de tekst van de wet letterlijk interpreteren, zien we dat enkel de overtreding van het bevel opgelegd door de procureur des Konings strafbaar is.¹⁴² Een verlenging van het huisverbod zoals opgelegd door de vrederechter blijft dus buiten schot.¹⁴³ Zodoende lijkt er geen gelijkaardige strafrechtelijke sanctie te zijn bij een schending van de beslissing opgelegd door de vrederechter. Ook in de parlementaire voorbereidingen werd deze opmerking gemaakt. Een wijziging van deze wetsbepaling bleef echter achterwege.¹⁴⁴

In de rechtsleer rijst tevens de vraag of ook de schending van een onwettig of onregelmatig opgelegd huisverbod tot een sanctie kan leiden. Wanneer het gebrek het bevel in haar geheel aantast, wordt aangenomen dat een overtreding van de maatregel niet strafbaar is. Dit is het geval wanneer het bevel niet werd opgelegd door een bevoegd persoon of wanneer het bevel niet werd

¹³⁵ Artikel 16 en 35 Voorlopige Hechteniswet.

¹³⁶ Toelichting wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1,3.

¹³⁷ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 22.

¹³⁸ Artikel 4 § 2 Wet tijdelijk huisverbod.

¹³⁹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 5.

¹⁴⁰ Artikel 2 Wet van 15 juni 2012.

¹⁴¹ Artikel 100 Sw.; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 30.

¹⁴² Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 36.

¹⁴³ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 42.

¹⁴⁴ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 46.

ondertekend door de procureur des Konings. Wanneer het bevel daarentegen niet wordt aangetast, zal een overtreding van het huisverbod wel tot een sanctie leiden. Dit zal het geval zijn wanneer er niet voldaan is aan de motiveringsplicht waarvoor er geen sanctie van nietigheid wordt bepaald. Wanneer het zou gaan om een ongegrond opgelegd huisverbod betekent dit ongegronde karakter evenmin dat een overtreding automatisch niet strafbaar zou zijn¹⁴⁵.

Wanneer we de strafmaat bekijken, zien we dat deze te laag is om een aanhoudingsbevel uit te vaardigen.¹⁴⁶ Voorlopige hechtenis kan immers enkel toepassing vinden in geval van strafbare feiten waarop minimum één jaar gevangenisstraf staat.¹⁴⁷ Hieraan kan tegemoet gekomen worden door de uithuisgeplaatste die het huisverbod heeft geschonden te vervolgen voor andere misdrijven waarvoor de straf hoger is dan één jaar zoals het misdrijf belaging.¹⁴⁸

De oorspronkelijke sanctie van schending van het huisverbod was aanvankelijk hoger en voorzag in een gevangenisstraf van drie maanden tot één jaar en/of een geldboete van 50 tot 500 euro. Door amendering werd hier echter op teruggekomen.¹⁴⁹ De Senaatscommissie Justitie verwees hierbij naar het misdrijf van opzettelijke slagen en verwondingen.¹⁵⁰ De straf voor schending van een huisverbod zou dan immers hoger zijn dan de straf bij dit misdrijf. Aangezien het uitgangspunt van het huisverbod is om ergere situaties, zoals slagen en verwondingen bijvoorbeeld, te vermijden, is dit een onlogische redenering. De dader van een huisverbod zou dan immers zwaarder gestraft worden dan de dader van het eigenlijke misdrijf.

¹⁴⁵ L. ARNOU, "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 9.

¹⁴⁶ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 35.

¹⁴⁷ Artikel 16 Voorlopige Hechteniswet.

¹⁴⁸ Artikel 442bis Sw.; Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 36.

¹⁴⁹ Toelichting amendement nr. 6 (P. MAHOUX en H. BOUSETTA) op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3, 3.

¹⁵⁰ Artikel 398 Sw.; Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl. St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 51 en 59.

3 Afweging grondrechten

In het nationaal recht en tevens het internationaal en Europees recht kunnen er heel wat juridische argumenten worden gevonden die de maatregel van een huisverbod verantwoorden. Hiertegenover staan echter ook de grondrechten van de geweldpleger die zeker niet uit het oog mogen worden verloren. Zo houdt het huisverbod onvermijdelijk een beperking in van een aantal grondrechten van de uithuisgeplaatste. Deze grondrechten van de uithuisgeplaatste zijn echter niet absoluut. In situaties waar er sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling is het belangrijk dat het slachtoffer zo snel mogelijk in bescherming wordt genomen. Anderzijds zijn deze interventies niet altijd onomstreden. Overheidsinmenging in de privésfeer is een delicaat gegeven.¹⁵¹ Toch is dergelijke inmenging gerechtvaardigd wanneer aan een aantal voorwaarden is voldaan. De uithuisplaatsing vormt dus een maatregel die zich op het spanningsveld bevindt tussen enerzijds de rechtsbescherming van de uithuisgeplaatste en anderzijds de bescherming van het slachtoffer.

In wat volgt, wordt er onderzocht welke de grondrechten zijn van respectievelijk het slachtoffer van kindermishandeling en de uithuisgeplaatste. Aan de hand van een afweging van deze fundamentele rechten wordt nagegaan of het huisverbod juridisch verantwoord is in het licht van deze grondrechten.

3.1 Grondrechten slachtoffer kindermishandeling

3.1.1 Nationaal recht

Zowel het decreet als het besluit integrale jeugdhulp bepalen dat er zoveel mogelijk moet worden gestreefd naar de minst ingrijpende maatregelen waarbij het kind in zijn gezin kan blijven.¹⁵² Het gaat hier dus om het proportionaliteitsbeginsel waarbij de minst ingrijpende maatregel de voorkeur geniet. Bovendien mag de duur van de maatregel niet langer bedragen dan nodig is.¹⁵³

3.1.2 Kinderrechtenverdrag

Artikel 3 vormt als het ware de hoeksteen van het Kinderrechtenverdrag en bepaalt dat het belang van het kind het doorslaggevend element vormt bij het nemen van maatregelen. Het belang van het kind vormt het uitgangspunt in alle beslissingen die genomen worden ten aanzien van het kind. De overheid moet daarbij zorgen voor voldoende bescherming en zorg voor welzijn van het kind.¹⁵⁴

We vinden dit ook terug in artikel 18, eerste lid. Dit artikel bepaalt dat bij de opvoeding en ontwikkeling van het kind door de ouders, de eerste verantwoordelijken, het belang van het kind een centrale plaats vervult. Deze bepaling richt zich, in tegenstelling tot artikel 3, rechtstreeks tot de ouders. Hierbij moet de overheid rekening houden met het respecteren van de

¹⁵¹ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 6.

¹⁵² Artikel 6, derde lid en artikel 11, tweede lid Decreet van 13 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp; Artikel 31, 5° Besluit van 21 februari 2014 betreffende de integrale jeugdhulp.

¹⁵³ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 228, nr. 38; R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 26, nr. 14.

¹⁵⁴ J. PUT, *Handboek jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 55, nr. 102; W. VANDENHOLLE, "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van de kinderrechten en mensenrechten" in W. VANDENHOLLE (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, (25) 36.

verantwoordelijkheden, rechten en plichten van de ouders.¹⁵⁵ De verdragsstaten moeten de ouders wel passende bijstand verlenen bij het uitoefenen van deze verantwoordelijkheden.¹⁵⁶

Artikel 7 legt vast dat elk kind het recht heeft op verzorging door zijn ouders. Het kind mag bovendien slechts worden geplaatst indien dit noodzakelijk is gezien zijn belang. Vooral in situaties van kindermishandeling zal dergelijke plaatsing verantwoord kunnen zijn. Wanneer deze maatregel toch wordt opgelegd, wordt er voorzien in regelmatig persoonlijk contact met de ouder van wie hij gescheiden is.¹⁵⁷ Dit recht kan de ouder geweigerd worden wanneer dit strijdig zou zijn met het belang van het kind.

3.1.3 EVRM

Artikel 3 EVRM houdt het verbod in van onmenselijke of vernederende behandelingen. Ook kinderen worden geacht drager te zijn van mensenrechten. Zo bepaalt artikel 1 EVRM dat "eenieder" drager is van mensenrechten. Ook uit de rechtspraak van het EHRM kan een erkenning van kinderen als rechthebbenden worden afgeleid.¹⁵⁸ Artikel 34 EVRM bepaalt bovendien dat ieder natuurlijk persoon een verzoekschrift kan indienen. Het is dus zeker mogelijk dat de minderjarige die het slachtoffer is geworden van kindermishandeling een zaak aanhangig kan maken zonder dat hierbij toestemming vereist is van zijn ouders.

De overheid moet erop toezien dat burgers worden beschermd tegen mishandeling, zowel door ambtenaren als door andere burgers. Zo moet de overheid minderjarigen beschermen tegen gewelddaden van hun ouders.¹⁵⁹ Hiervoor moet de overheid tijdig effectieve maatregelen nemen. Wanneer de overheid in gebreke blijft, leidt dit tot een schending van artikel 3 en dus tot aansprakelijkheid van de overheid die heeft nagelaten op tijd in te grijpen.¹⁶⁰

Toch is een overheidsinmenging niet altijd onomstreden. Zo kan een ingrijpen van de overheid mogelijk een schending inhouden van artikel 8 EVRM. Dit artikel waarborgt het recht op bescherming van het privé- en gezinsleven. Het tweede lid van dit artikel bepaalt dat de overheid zich niet mag mengen in het privéleven van burgers wanneer hier geen wettelijke grondslag voor is. Overheidsingrijpen is dus enkel gerechtvaardigd wanneer aan de voorwaarden van dit artikel zijn voldaan. Dit betekent echter niet dat de overheid zich in alle situaties afzijdig moet houden. Zo is het de plicht van alle overheden om voldoende waarborgen te voorzien in de strijd tegen kindermishandeling en de bestraffing van de dader.¹⁶¹ De overheid moet er dan ook op toezien dat er geen geweld plaatsvindt ten aanzien van kinderen. Wanneer dit toch gebeurt, is de overheid verplicht om tijdig in te grijpen. Indien dergelijk overheidsoptreden nodig blijkt te zien, wordt eerst gekeken of het mogelijk is te voorzien in een maatregel waarbij de minderjarige in het gezin kan

¹⁵⁵ Artikel 5 Kinderrechtenverdrag.

¹⁵⁶ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 25, nr. 13.

¹⁵⁷ Artikel 9, eerste en derde lid Kinderrechtenverdrag.

¹⁵⁸ E. VERHELLEN, *Verdrag inzake de Rechten van het Kind*, Leuven-Appeldoorn, Garant, 2000, 164; J. VANDE LANOTTE en Y. HAECK, *Handboek EVRM. Algemene beginselen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 495, nr. 9-11.

¹⁵⁹ G. MAES, "Jeugd(beschermings)recht in internationaal perspectief: invloeden van het EVRM", in CBR (ed.), *de procesbekwaamheid van minderjarigen*, Antwerpen, Intersentia, 2006, (297) 326, nr. 50.

¹⁶⁰ EHRM, *Z.e.a. v. Verenigd Koninkrijk*, 2001, § 72.

¹⁶¹ Met betrekking tot deze positieve overheidsverplichtingen zie bv. EHRM, *A.t. v. Verenigd Koninkrijk*, 1998 en EHRM, *Opuz v. Turkije*, 2009.

blijven. Wanneer dit niet mogelijk is, omdat zijn fysieke of psychische integriteit in het gedrang komt, kan uithuisplaatsing wel verantwoord zijn.¹⁶² Gelet op de rechtstreekse werking die uitgaat van dit artikel kan deze bepaling dus een juridische verantwoording vormen voor de maatregel van het huisverbod.¹⁶³

3.1.4 Sociaal-psychologisch

Naast de grondrechten van het kind is het ook belangrijk te wijzen op het sociaal-psychologische effect van de plaatsing. Voor het kind komt deze maatregel eerder over als een straf dan als een maatregel die genomen wordt in zijn belang.¹⁶⁴ Voor de minderjarige is het belangrijk dat deze in zijn natuurlijke, vertrouwde omgeving kan blijven.¹⁶⁵

3.1.5 Conclusie

Uit het voorgaande kunnen we concluderen dat de uithuisplaatsing van de geweldpleger strookt met zowel internationaal, Europees als nationaal recht. Het huisverbod zorgt ervoor dat het minderjarige slachtoffer in zijn eigen vertrouwde omgeving kan blijven. Ook het Kinderrechtenverdrag neigt eerder naar de maatregel van uithuisplaatsing van de geweldpleger dan naar de uithuisplaatsing van het kind. In dit laatste geval wordt, in tegenstelling tot de eerste maatregel, de minderjarige immers gescheiden van beide ouders. Ook op sociaal-psychologisch vlak is het aangewezen dat het kind in zijn vertrouwde leefomgeving kan blijven.

3.2 Grondrechten van de geweldpleger

3.2.1 Nationaal recht

In de Grondwet vinden we een aantal fundamentele rechten van de geweldpleger terug. Zo poneert artikel 12 het principe van vrijheid van ieder persoon behoudens de wettelijke uitzonderingen en de vrijheidsontneming bij ontdekking op heterdaad. Artikel 15 waarborgt de onschendbaarheid van de woning.¹⁶⁶ Daarnaast bepaalt artikel 22 dat eenieder recht heeft op eerbiediging van zijn privé- en gezinsleven met uitzondering van de gevallen die door de wet worden bepaald.

3.2.2 EVRM

Artikel 8 EVRM voorziet in het recht op eerbiediging van het privé- en gezinsleven en het ongestoord genot van zijn woning. Deze rechten kunnen worden beperkt wanneer er voldaan is aan de voorwaarden inzake legaliteit, legitimiteit en proportionaliteit. Aan de eerste voorwaarde is voldaan wanneer de maatregel wettelijk verankerd is. Bovendien moet deze inmenging, in het licht de rechtspraak van het EVRM, voorspelbaar zijn en moeten de voorwaarden voor inmenging duidelijk omschreven zijn. De tweede voorwaarde heeft betrekking op het al dan niet aanwezig zijn van een legitiem doel dat onder meer betrekking heeft op de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of

¹⁶² P. DE HERT, "Art. 8. Recht op privacy" in J. VANDE LANOTTE EN Y. HAECK, *Handboek EVRM. Artikelsgewijze commentaar*, Antwerpen, Intersentia, 2004, (705) 753-754.

¹⁶³ Zie o.m. Cass., 1 februari 1995, *RW* 1996-1997, 741, noot A. VANDEPLAS.

¹⁶⁴ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2, 4.

¹⁶⁵ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 221, nr. 4; R. HEPS EN N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 26 nr. 14.

¹⁶⁶ Betreffende het recht op huisvesting zie ook artikel 23, derde lid, 3° en artikel 11 IVESCR.

de bescherming van de rechten en vrijheden van andere personen. De derde voorwaarde is vervuld wanneer de maatregel noodzakelijk is in een democratische samenleving en zodus proportioneel is.¹⁶⁷

Daarnaast is ook artikel 2 van het Vierde Protocol van het EVRM van belang dat de bewegingsvrijheid van ieder persoon waarborgt binnen het grondgebied van de staat waarin deze verblijft.¹⁶⁸ Beperkingen zijn ook hier mogelijk en betreffen dezelfde als bij artikel 8 EVRM. Gezien de korte, tijdelijke duur van het huisverbod gaat het hier dus om een vrijheidsbeperking en geen vrijheidsontneming zoals gewaarborgd in artikel 5 EVRM.¹⁶⁹

Wanneer de uithuisgeplaatste tevens (mede-)eigenaar is van de woning speelt ook artikel 1 van het Eerste Protocol van het EVRM een rol. In dit artikel wordt namelijk het recht op ongestoord genot van eigendom verankerd.

3.2.2.1 Eerste voorwaarde

Om aan de legaliteitsvoorwaarde te voldoen, is er een wettelijke grondslag nodig. De maatregel van het huisverbod vindt zijn oorsprong in de wet tijdelijk huisverbod waardoor deze vereiste dus geen probleem vormt. Daarenboven moet de wet ook voorspelbaar zijn. In het licht van de rechtspraak van het EVRM betekent dit dat er wordt gekeken naar de nauwkeurigheid en duidelijkheid van de wetgevende tekst. Deze kwaliteitsvereiste betekent tevens dat er voldoende procedurele garanties aanwezig moeten zijn.¹⁷⁰

Het advies van de Raad van State dateert van voor de amendering van het wetsontwerp en er moet dus rekening mee gehouden worden dat een aantal opmerkingen ondertussen niet meer relevant zijn. Zo oordeelde de Raad van State in zijn advies dat het wetsontwerp op een aantal vlakken onzekerheid schepte.¹⁷¹ De verschillende gehanteerde begrippen zoals woning, huis, verblijfplaats, anders dan incidentele verblijfplaats en woonplaats creëerden volgens de Raad onzekerheid. Thans maakt ook de huidige wet gebruik van het begrip verblijfplaats.¹⁷²

Toch blijven er, zoals gezegd, een aantal onduidelijkheden bestaan.¹⁷³ Zo is er de discussie omtrent de vraag of ook niet familiaal gerelateerde feiten aanleiding kunnen geven tot een huisverbod. Zo zouden ook andere delicten, zoals drugmisdrijven, in aanmerking kunnen worden genomen.¹⁷⁴ De Raad van State adviseerde in zijn advies om dit in de wet te verduidelijken,

¹⁶⁷ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 6, nr. 5.1; K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 7.

¹⁶⁸ Zie ook artikel 12, eerste lid IVBPR.

¹⁶⁹ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 26, nr. 17.

¹⁷⁰ Zie o.m. EHRM, *Geleri v. Roemenië*, 2011, § 44.

¹⁷¹ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 11, nr. 7.3.

¹⁷² Artikel 3 Wet tijdelijk huisverbod; Toelichting amendement nr. 4 (S. BECQ) op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003, 2-3.

¹⁷³ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 25.

¹⁷⁴ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 12.

hetgeen niet gebeurd is.¹⁷⁵ Ook het begrip “zich ophouden bij” is voor interpretatie vatbaar, hetgeen mogelijkwijze de legaliteitstoets niet zal doorstaan.¹⁷⁶

3.2.2.2 Tweede voorwaarde

De tweede voorwaarde betreft het al dan niet aanwezig zijn van een legitiem doel dat onder meer betrekking heeft op de bescherming van de openbare orde en het voorkomen van strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of de bescherming van de rechten en vrijheden van andere personen.

Aan deze tweede voorwaarde is voldaan aangezien het huisverbod tot doel heeft de medebewoners van de verblijfplaats te beschermen en een verdere escalatie van het geweld te vermijden.¹⁷⁷ De noodzaak om de medebewoners, die het slachtoffer zijn van geweldplegingen of bedreigingen, te beschermen, rechtvaardigen dus een inperking van de rechten van de persoon waartegen een huisverbod is opgelegd.¹⁷⁸

3.2.2.3 Derde voorwaarde

De laatste voorwaarde raakt meteen ook aan van de delicaatste elementen van het huisverbod. Gelet op het ingrijpend karakter van de maatregel komt de proportionaliteitsvereiste in het gedrang. Er moet worden onderzocht of de betreffende maatregel niet verder gaat dan wat vereist is op basis van het beoogde doel en of ze de gepaste procedurele waarborgen biedt.

3.2.2.3.1 Advies Raad van State

In het advies van de Raad van State stond de vraag naar de proportionaliteit van het huisverbod centraal. Met betrekking tot de vereiste inzake procedurele waarborgen verwijst de Raad van State in de eerste plaats naar de toch wel opmerkelijk ruime bevoegdheid van de procureur des Konings. De Raad stelt vast dat het voorafgaandelijk optreden van een onpartijdige en onafhankelijke rechter in principe een essentiële waarborg biedt in situaties waarbij er een inperking is van de grondrechten, zelfs indien de Grondwet hier niet uitdrukkelijk in voorziet. Wanneer dergelijk rechterlijk optreden niet mogelijk is wegens het uitzonderlijke karakter van de situatie kan van dit principe worden afgeweken. Ook het Grondwettelijk Hof heeft in zijn rechtspraak al meermaals geoordeeld dat er uitzonderingen bestaan op het principe van een voorafgaandelijk rechterlijk optreden.¹⁷⁹ Bovendien deelt de procureur des Konings het bevel mee aan de vrederechter. Deze gaat vervolgens over tot controle van de wettelijkheid van het huisverbod dat door de procureur werd opgelegd. Het bestaan van een spoedig rechterlijk beroep a posteriori komt dus tegemoet aan het ontbreken van een voorafgaand onafhankelijk rechterlijk optreden.¹⁸⁰

Daarnaast bekritiseerde de Raad het ontbreken van een hoorrecht van de betrokkene. Ook de huidige wet verplicht de procureur niet om de betrokken persoon eerst te horen alvorens een huisverbod kan worden opgelegd. Hoewel er geen hoorplicht in de wet staat ingeschreven, bepaalt

¹⁷⁵ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 15, nr. 8.1.

¹⁷⁶ L. ARNOU, “De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie” in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 11.

¹⁷⁷ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 22.

¹⁷⁸ Adv.Rvs, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 53K1994/002, 19, nr. 11.

¹⁷⁹ Zie bv. GwH, nr. 10/2011, 27 januari 2011, B.5.1

¹⁸⁰ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 22-23, nr. 14.1.

de omzendbrief dat uithuisplaatsing *in principe* slechts mogelijk is na verhoor van de betrokkene.¹⁸¹ Zoals in de inleiding van de omzendbrief staat te lezen, gaat het hier om een interpretatieve omzendbrief die als doel heeft de onduidelijkheden en leemtes die de wet tijdelijk huisverbod vertoont, te verduidelijken. Deze omzendbrief bevat dus richtsnoeren en instructies over de wijze waarop de wettelijke regels moeten worden geïnterpreteerd en toegepast. De doelstelling van deze omzendbrief bestaat er dus in een vlotte toepassing van de wetgeving te creëren en een uniforme interpretatie ervan te bewerkstelligen.¹⁸² Het is dan ook twijfelachtig of het hoorrecht enige dwingende kracht heeft. Ondanks het advies van de Raad van State hieromtrent werd de wet niet aangepast.¹⁸³ Het valt te betreuren dat de wetgever verzaakt heeft om het hoorrecht van de uit huis te plaatsen persoon expliciet in de wet te regelen. Een mogelijke schending van het recht op verdediging komt hierbij in het gedrang aangezien de uithuisgeplaatste de verblijfplaats moet verlaten zonder enige vorm van tegenspraak.¹⁸⁴ Het kan immers gebeuren dat de informatie die de politie en het OM ontvangen heeft niet volledig is of zelfs onjuist is. Zelfs door het opnemen van een hoorrecht in de omzendbrief dient de uithuisgeplaatste, op basis van de specifieke bewoordingen, niet in elk geval verhoord te worden. Gelet op de inperking van een aantal fundamentele grondrechten van deze persoon en het principe van het vermoeden op onschuld zou het hoorrecht op dit vlak een grote procedurele waarborg kunnen betekenen.¹⁸⁵

Een ander hekel punt dat niet werd aangepast, betreft de afwezigheid van een mogelijkheid tot het bekomen van schadevergoeding na een onwerkzaam bevel. Het oorspronkelijke bevel dat wordt uitgevaardigd door de procureur des Konings kan later ongegrond blijken gezien het bevel wordt opgelegd zonder dat de partijen hierover een debat op tegenspraak hebben gevoerd. Volgens de Raad zou het dan ook raadzaam zijn om te voorzien in een mogelijkheid tot schadeloosstelling wanneer de grondrechten van de uithuisgeplaatste onterecht gedurende een bepaalde tijd worden geschonden. Wanneer de uithuisgeplaatste wordt geconfronteerd met verklaringen die gebaseerd zijn op leugens zal deze persoon zich dus noodgedwongen moeten beroepen op het gemeen recht. Dit impliceert meteen dat deze persoon zal moeten aantonen dat er sprake is van een fout, schade en oorzakelijk verband, hetgeen een erg zware bewijslast uitmaakt.¹⁸⁶ De rechter zal dus steeds een afweging moeten maken tussen de wenselijkheid van een huisverbod enerzijds en het vermoeden van onschuld en recht op een eerlijk proces anderzijds.¹⁸⁷

¹⁸¹ Omzendbrief nr. COL 18/2012 betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012, 12; S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 32.

¹⁸² X, *Vademecum van de Vlaamse regering, Omzendbrief VR 2010/0: Omzendbrieven*, Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2010, <http://vademecum.vandenbroele.be/entity.aspx?id=131>.

¹⁸³ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 25, nr. 17.

¹⁸⁴ L. ARNOU, "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 15.

¹⁸⁵ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 25, nr. 17.

¹⁸⁶ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 30, nr. 22; F. DENISSEN, "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 197, nr. 19.

¹⁸⁷ S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 30.

3.3 Conclusie

Uit het voorgaande kunnen we afleiden dat de uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling in se niet strijdig is met nationaal, Europees en internationaal recht. Integendeel zelfs, in het licht van de relevante bepalingen betreffende de fundamentele rechten van kinderen geniet de uithuisplaatsing van de geweldpleger de voorkeur. De maatregel zorgt voor een afkoelingsperiode voor het slachtoffer waarbij een verdere escalatie van de situatie wordt vermeden. Daarnaast komt het ook ten goede aan de uithuisgeplaatste zelf. Het huisverbod vormt immers geen straf, maar doelt erop de dader op zijn verantwoordelijkheid te wijzen. Wanneer het slachtoffer van kindermishandeling wordt geplaatst, betekent dit omgekeerd ook dat een aantal van zijn grondrechten worden ingeperkt. Toch moeten we zeker niet de psychologische elementen van deze maatregel uit het oog verliezen. Zowel voor de dader als voor het minderjarige slachtoffer vormt het huisverbod een ingrijpende maatregel. Het zal voor het kind dan ook niet altijd duidelijk zijn waarom de ouder de woning moet verlaten.

We kunnen dus stellen dat de wet geen aanleiding geeft tot bezwaren wat de algemene strekking ervan betreft. Toch rijzen er twijfels omtrent de duidelijkheid van sommige bepalingen en de proportionaliteit van de maatregel. Het is immers een delicate maatregel gelet op het ingrijpende karakter ervan op de grondrechten van de uithuisgeplaatste. Zo is er de afwezigheid van een voorafgaandelijk rechterlijk optreden, het ontbreken van een juridisch afdwingbare hoorplicht en het ruime toepassingsgebied van de maatregel. Een mogelijkheid tot het bekomen van schadeloosstelling in geval van een onwerkzaam bevel en het invoeren van een wettelijke basis van het hoorrecht zouden in ieder geval kunnen bijdragen tot de proportionaliteit van de maatregel.

4 Huisverbod in Nederland

De Wet tijdelijk huisverbod trad in Nederland op 1 januari 2009 in werking. Sinds de inwerkingtreding ervan zijn reeds duizenden huisverboden opgelegd.¹⁸⁸ In wat volgt, zullen de verdiensten, maar vooral tekortkomingen van het huisverbod in het kader van kindermishandeling worden besproken. Dit wordt gedaan aan de hand van externe rechtsvergelijking met Nederland. Aangezien de wet daar reeds langere tijd in werking is en er tevens al heel wat huisverboden zijn opgelegd, kan de Nederlandse ervaring helpen om onze Belgische wet te evalueren. Zo is er in de rechtsleer al heel wat informatie te vinden over de mogelijkheden die de wet in de praktijk kan bieden. Ook zijn er al een aantal studies uitgevoerd die de toepassing van de wet evalueren.

Vooraleer tot een evaluatie over te gaan, zal eerst de achtergrond en inhoud van de wet kort worden toegelicht. Toch is het zeker niet de bedoeling om de volledige procedure in Nederland hier uitvoerig te bespreken. De rechtsvergelijking met Nederland zal immers vooral zijn nut kunnen bewijzen in het evaluerende hoofdstuk dat hierna volgt.

4.1 Aanleiding

Reeds in de jaren tachtig was Nederland zich bewust van de ernstige problematiek aangaande huiselijk geweld. Toen al werd de mogelijkheid om de dader van huiselijk geweld uit huis te plaatsen overwogen.¹⁸⁹ Toch is deze wettelijke regeling er toen niet gekomen. Stilaan werd huiselijk geweld echter niet meer alleen beschouwd als privé-aangelegenheid, maar ook als een ernstig veiligheidsprobleem. Het was dan ook vanzelfsprekend dat de geweldpleger gewezen moest worden op zijn verantwoordelijkheid. Aangezien het onrechtvaardig is dat het slachtoffer de woning moet verlaten, werd de uithuisplaatsing van de dader dan ook als een ideale oplossing gezien.¹⁹⁰ De bescherming van de lichamelijke integriteit van het slachtoffer moet in sommige gevallen zwaarder doorwegen dan de bescherming van het recht op huisvesting en de bewegingsvrijheid van de dader.¹⁹¹ Een ander probleem betrof ook de situaties waarbij er huiselijk geweld dreigt, maar er nog geen strafvervolging mogelijk is wegens gebreke van een misdrijf. Ook in Nederland wou de wetgever, net zoals in België, hieraan tegemoet komen door preventief op te treden en zo een escalatie van het huiselijk geweld te voorkomen.¹⁹²

Op vraag van het ministerie van Justitie zijn er vervolgens enkele studies uitgevoerd over de mogelijke noodzaak van dergelijke maatregel als aanvulling op de reeds bestaande instrumenten.

¹⁸⁸ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet Tijdelijk Huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 38.

¹⁸⁹ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 84.

¹⁹⁰ K. LÜNNEMANN en A. OVERGAAG, *De pleger het huis uit. Knelpunten bij crisisinterventie en juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van plegers van geweld binnenshuis*, Jerwey-Jonker Instituut, 2009, http://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D2813285_pleger%20het%20huis.pdf, 6; M. CHRISTOPHE, H. FERWERDA en P. GRUTER, "Partnergeweld en de politionele afhandeling in Nederland" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (161) 174.

¹⁹¹ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D2813285_pleger%20het%20huis.pdf, 84.

¹⁹² Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat (Wet tijdelijk huisverbod), 1-3 (hierna afgekort als Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT); B. BEKE en G. DIJKSMAN, *Handboek huisverbod. Achtergrond, methodiek en procedure*, Amsterdam, SWP, 2010, 10.

Uit deze studies bleek een duidelijke wenselijkheid om het huisverbod als maatregel in te voeren om zo het plegen van huiselijk geweld te voorkomen.¹⁹³ Dit preventief optreden is mogelijk gemaakt door de Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod die in 2008 werd ingevoerd.¹⁹⁴ De positieve ervaringen met het huisverbod in Oostenrijk en Duitsland dienden duidelijk als inspiratiebron.¹⁹⁵ De Nederlandse wetgever wilde met het huisverbod een verdere escalatie van de gewelddadige situatie onderdrukken door het huisverbod als afkoelingsperiode te laten fungeren. Voor de slachtoffers wordt er door het huisverbod een adempauze ingelast die gebruikt kan worden om andere maatregelen te treffen.¹⁹⁶

Aanvankelijk werd besloten om het huisverbod niet op te leggen in situaties van kindermishandeling. Reden hiervoor betrof de reeds voldoende aanwezigheid van bestaande instrumenten en wettelijke omkadering.¹⁹⁷ Toch bepaalt de memorie van toelichting dat een ander doel van het huisverbod erin bestaat de maatregel ook in te zetten bij situaties van kindermishandeling, hetgeen nieuwe kansen schept voor de preventie en bestrijding van deze problematiek.¹⁹⁸ Thans bepaalt artikel 2, derde lid uitdrukkelijk dat het huisverbod ook kan worden opgelegd in situaties waarbij er sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling.

Het huisverbod houdt voor de uithuisgeplaatste een duidelijk signaal in dat de samenleving het geweld niet accepteert. Deze persoon moet gewezen worden op zijn verantwoordelijkheid en moet beseffen dat dergelijk gedrag niet door de beugel kan.¹⁹⁹ Wanneer de uithuisgeplaatste na beëindiging van het huisverbod zich weer schuldig zou maken aan een geweldsdelict weet hij dat de pakkans voortaan groter zal zijn. Bovendien wordt er een strafrechtelijk gevolg gekoppeld aan de overtreding van het huisverbod, hetgeen een afschrikwekkend effect dient te bewerkstelligen.²⁰⁰

4.2 Procedure

De politie gaat in eerste instantie een inschatting maken van de dreigende situatie.²⁰¹ Vervolgens is het de burgemeester die bevoegd is om een huisverbod te bevelen. Net zoals in ons land kunnen we ook in de Nederlandse regeling spreken van een ruim toepassingsgebied. De burgemeester kan een huisverbod opleggen aan een meerderjarig persoon indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat diens aanwezigheid in de woning een ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van een of meer personen die met hem in de woning wonen of daarin anders dan incidenteel

¹⁹³ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 4; F.M. VAN VREE, K.B.M. DE VAAN en S.D. BROEK, *Evaluatie pilots huisverbod. Eindrapport*, Research voor Beleid, Leiden, 2007,

http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/evaluatie-rapporten_pilots_huisverbod_en_risicotaxatie-instrument_c.pdf;
I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 84.

¹⁹⁴ Wet van 9 oktober 2008 houdende regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, *Stb.* 2008, 422 (hierna afgekort als Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod).

¹⁹⁵ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 4.

¹⁹⁶ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 1-3.

¹⁹⁷ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 10.

¹⁹⁸ *Ibid.*

¹⁹⁹ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 1.; K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, 75 (76).

²⁰⁰ Artikel 11 eerste lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰¹ M. VAN DE BOER, *Juridische aspecten van huiselijk geweld. Informatie voor slachtoffers en hun adviseurs*, 2009, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/juridische_aspecten_van_huiselijk_geweld_jan_2009.pdf, 13.

verblijven of indien op grond van feiten of omstandigheden een ernstig vermoeden van dit gevaar bestaat.²⁰² De Nederlandse wet hanteert dus ook het begrip "ernstig en onmiddellijk gevaar". Volgens de memorie van toelichting gaat het hier niet enkel over feiten en omstandigheden ten tijde van het opleggen van het huisverbod, maar moet er tevens rekening worden gehouden met omstandigheden die zich in het verleden hebben voorgedaan.²⁰³ In tegenstelling tot ons land bestaat er in Nederland wel een limitatieve lijst met feiten en omstandigheden waarmee de burgemeester rekening moet houden wanneer hij overweegt een huisverbod op te leggen. De wetgever heeft de bevoegdheid om nadere regels uit te werken met betrekking tot deze omstandigheden overgedragen aan de regering.²⁰⁴ Deze nadere regels vinden we terug in het Besluit tijdelijk huisverbod en de daarbij horende bijlage (zie *infra*).²⁰⁵

In principe behoort het opleggen van een huisverbod tot de bevoegdheid van de burgemeester. Deze bevoegdheid van de burgemeester kan echter gemandateerd worden aan de hulpofficier van justitie.²⁰⁶ Wanneer de burgemeester geen mandaat verleent, zal deze met de hulpofficier overleggen over de opportuniteit van een mogelijk huisverbod. Na het opleggen van een huisverbod moet de hulpofficier van justitie de burgemeester informeren. De bevoegdheid wordt dus niet geheel bij de hulpofficier gelegd, hetgeen ervoor zorgt dat de burgemeester steeds wordt betrokken.²⁰⁷ De bevoegdheid van de hulpofficier strekt zich niet uit tot de beslissing betreffende de verlenging van het huisverbod. Deze bevoegdheid komt alleen toe aan de burgemeester. Het gaat hier immers niet meer om een crisissituatie waarbij de hulpofficier het best geplaatst is om de ernst van de situatie in te schatten.²⁰⁸

Gelet op de bevoegdheid van de burgemeester zijn het dus de gemeenten zelf die zullen beslissen of het huisverbod wordt ingezet bij kindermishandeling. Ook in de praktijk komt dit duidelijk tot uiting. Het aantal opgelegde huisverboden is immers sterk afhankelijk van de bevoegde gemeente.²⁰⁹

Wanneer de medebewoners van een geweldpleger om een huisverbod verzoeken, gaat de burgemeester na of een huisverbod wenselijk is op basis van de informatie die hij ontvangt. Het risicotaxatie-formulier speelt hierbij een belangrijke rol. Dit formulier, dat gebaseerd is op de reeds eerder vernoemde indicatoren uit de bijlage bij het besluit, kan hulp bieden om na te gaan of de

²⁰² Artikel 2 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰³ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 8.

²⁰⁴ Artikel 2 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰⁵ Besluit van 20 oktober 2008 houdende regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen, *Stb.* 2008, 422 (hierna afgekort als Besluit tijdelijk huisverbod).

²⁰⁶ Artikel 3 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁰⁷ Art. 3, tweede lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod; Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 23.

²⁰⁸ Art. 9 lid 1 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod; Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 26.

²⁰⁹ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 2; X., "Grote landelijke verschillen in Nederland bij oplegging huisverbod", *NJB* 2010, afl. 7, 461; X, *Twijfel over daling huiselijk geweld in Waalwijk*, 6 mei 2013, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/060513_twijfel-over-daling-huiselijk-geweld-waalwijk; X, *Stijging aantal huisverboden Purmerend*, 19 september 2013, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/190913_stijging-aantal-huisverboden-purmerend.

dreiging dermate ernstig is dat een huisverbod moet worden opgelegd.²¹⁰ Voorts bepaalt de Nederlandse wetgeving expliciet dat alle belanghebbende personen gehoord moeten worden.²¹¹

Wanneer de burgemeester beslist dat er voldoende gronden voorhanden zijn om een huisverbod te bevelen, geldt dit verbod voor een termijn van tien dagen.²¹² Een kortere termijn is uitgesloten.²¹³ Ook in Nederland behelst het huisverbod drie elementen. Zo is de uithuisgeplaatste verplicht om onmiddellijk de woning te verlaten. Daarnaast wordt het hem verboden die woning te betreden, zich er op te houden of er aanwezig te zijn. Tenslotte geldt er ook een contactverbod met die personen die in dezelfde woning anders dan incidenteel verblijven. Het gaat hier dus om dezelfde driedelige inhoud als in de Belgische wet.²¹⁴

De politie kan dan de huissleutels van de uithuisgeplaatste persoon vorderen.²¹⁵ Vervolgens moet de uit huis te plaatsen persoon binnen vierentwintig uur melden waar of op welke wijze hij bereikbaar zal zijn.²¹⁶ Deze mededeling van de uithuisgeplaatste is belangrijk opdat de hulpverlening en advocaat zo contact kunnen opnemen met de betrokkene.²¹⁷ Net zoals in de Belgische regeling kan de burgemeester in spoedeisende situaties het verbod mondeling opleggen. Daarna moet hij zo snel mogelijk zorgen voor een opschriftstelling en bekendmaking.²¹⁸

Zoals reeds gezegd, kan de termijn enkel worden verlengd door een beslissing van de burgemeester.²¹⁹ De termijn van tien dagen kan dan verlengd worden tot ten hoogste vier weken wanneer de dreiging van het gevaar of het ernstig vermoeden daarvan zich voortzet. Wanneer er al een huisverbod van tien dagen is opgelegd, kan deze termijn dus slechts verlengd worden met 18 dagen.²²⁰

De uithuisgeplaatste persoon heeft net zoals in België de mogelijkheid om bij de rechtbank beroep in te stellen tegen het huisverbod of de verlenging ervan.²²¹ Het is aangewezen dat de uithuisgeplaatste beroep doet op de voorzieningenrechter.²²² Door middel van een voorlopige voorziening kan de zaak dan op korte termijn worden behandeld. Deze rechter hoort de uithuisgeplaatste binnen de drie dagen na het verzoek en doet onmiddellijk uitspraak indien er geen uitzonderlijke omstandigheden voorhanden zijn.²²³ Uit artikel 6, tweede lid van de wet volgt dat de rechter bij de beoordeling van het huisverbod ook de feiten en omstandigheden betreft die

²¹⁰ K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15 (940) 941.

²¹¹ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 19.

²¹² Artikel 2, eerste lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²¹³ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 19.

²¹⁴ Artikel 1 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²¹⁵ Artikel 4, tweede lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²¹⁶ Artikel 2, zesde lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²¹⁷ Artikel 5 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod; Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 20.

²¹⁸ Artikel 2, zevende lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²¹⁹ Artikel 9, eerste lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²²⁰ R. HEPES en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 31, nr. 31.

²²¹ Artikel 6-8 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod: Artikel 8.1 Wet van 4 juni 1992 houdende algemene regels van bestuursrecht.

²²² Artikel 8.81 Wet van 4 juni 1992 houdende algemene regels van bestuursrecht.

²²³ Artikel 6, tweede lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

zich hebben voorgedaan na uitvaardiging van een huisverbod. Het gaat hier dus om een volle toetsing.²²⁴

Hoewel het huisverbod meestal al ten einde zal zijn gelopen bij behandeling van het beroep kan de betrokkene er toch nog goed aan doen om beroep in te stellen. Deze zal dan immers aanspraak kunnen maken op een schadevergoeding.²²⁵ Daarnaast is het ook mogelijk om schadevergoeding te bekomen via de burgerlijke rechtbank, indien aan de voorwaarden van onrechtmatige daad zijn voldaan. Bovendien kan het voor de betrokkene ook belangrijk zijn beroep in te stellen om zijn naam te zuiveren. Een huisverbod vormt immers een openbare afwijzing van het gedrag van deze persoon waardoor zijn goede naam mogelijkerwijze zal worden aangetast.²²⁶

Wanneer een uithuisgeplaatste volgens de Nederlandse wetgeving het huisverbod schendt, riskeert deze een geldboete of een gevangenisstraf van maximum twee jaar. Opmerkelijk is dat de straf naar Nederlands recht aanzienlijk hoger is dan de straf naar Belgisch recht.²²⁷ Bovendien is deze strafmaat wél voldoende hoog om tot een voorlopige hechtenis te besluiten. Op die manier kan de veiligheid van de achterblijvers ook na schending van het huisverbod worden gegarandeerd.²²⁸ Deze elementen kunnen positief zijn vanwege het afschrikwekkend effect dat hiermee gepaard gaat.

4.3 Aard maatregel

De memorie van toelichting bepaalt dat het Nederlandse huisverbod gekwalificeerd dient te worden als een bestuursrechtelijke maatregel die als doel heeft strafbare feiten te voorkomen.²²⁹ De grens tussen deze bestuursrechtelijke maatregel en de strafrechtelijke handhaving is heel dun. Wanneer er echter sprake is van een strafbaar feit zal de strafrechtelijke handhaving primeren.²³⁰ Het huisverbod zal hierdoor dus geen alternatieve maatregel kunnen vormen voor de strafrechtelijke procedures.²³¹ Hier merken we dan ook een groot verschil op met het Belgische huisverbod gezien de maatregel daar op één lijn staat met het strafrecht. Dit betekent niet dat de bestuursrechtelijke maatregel strikt gescheiden is van het strafrechtelijk traject. Om zowel het bestuursrechtelijk als strafrechtelijk traject optimaal te laten werken, is het noodzakelijk dat deze twee elkaar versterken.²³² Het strafrecht vindt toepassing wanneer er strafbare feiten zijn gepleegd en heeft in de eerste plaats een repressief karakter. Het strafrecht kan echter niet worden ingezet om louter preventief op te treden. Bovendien kan de dader al na enkele uren of dagen vrijkomen. Het is in dergelijke gevallen dus wenselijk om een huisverbod op te leggen om zo de slachtoffers op maximale wijze te beschermen.

²²⁴ Artikel 6, derde lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²²⁵ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 12.

²²⁶ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet Tijdelijk Huisverbod," *TBP* 2013, afl. 1, (38) 42.

²²⁷ Artikel 11 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²²⁸ Kamerstukken II 2005-06, 30 657, nr. 3, MvT, 6.

²²⁹ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 1-3.

²³⁰ Kamerstukken II 2006/06, 30 657, nr. 3, MvT, 2; S.S.D. NIZAMOEDDIN, "Het wetsvoorstel tijdelijk huisverbod":... en nu de puntjes op de i", *AA* 2007, (145) 145.

²³¹ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 78; K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15 (940) 942.

²³² Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 7.

4.4 Huisverbod in de praktijk

Sinds de inwerkingtreding van de wet hebben er heel wat evaluatiestudies plaatsgevonden. Uit deze onderzoeken blijkt dat de maatregel over het algemeen positief wordt onthaald. Het huisverbod wordt vrij veel toegepast en ook de burgemeesters ervaren het huisverbod als een nuttige maatregel.²³³ Ook de betrokkenen zelf geven aan dat het huisverbod een positief effect heeft. Zij verwijzen hierbij onder andere naar het stoppen van het geweld en het opstarten van hulpverlening.²³⁴

In de eerste vier jaar sinds de inwerkingtreding van de wet op 1 januari 2009 zijn er in Nederland reeds 11.692 huisverboden opgelegd.²³⁵ Dit zijn de cijfers zoals ze in april vorig jaar werden geregistreerd. Dit cijfer is beduidend hoger dan het aantal geschatte uithuisplaatsingen waarvan er werd uitgegaan.²³⁶ De meeste huisverboden worden opgelegd in het kader van (ex-) partnergeweld (73%). Uit de evaluatie blijkt dat bij de meeste huisverboden kinderen in het gezin aanwezig zijn (70%), die ofwel direct of indirect slachtoffer zijn van het geweld. Bij 53 % van de huisverboden is er sprake van kindermishandeling. In 38% van de gevallen gaat het hier om kinderen die getuige zijn van het geweld. Bij 15 % van de huisverboden is sprake van geweld dat (ook) rechtstreeks gericht is tegen de kinderen.²³⁷ Hoewel het aantal opgelegde huisverboden sterk afhankelijk is van de bevoegde gemeente is er een stijgende tendens waar te nemen van het aantal opgelegde huisverboden.²³⁸

Uit onderzoek blijkt dat wanneer een huisverbod wordt opgelegd nieuwe incidenten van huiselijk geweld vaker achterwege blijven dan in vergelijkbare zaken waar er geen huisverbod werd opgelegd.²³⁹ Daarnaast wordt er zoveel mogelijk getracht om zo snel mogelijk in hulpverlening te voorzien. Uit de evaluatie blijkt dus duidelijk dat het huisverbod een effectief middel is in de strijd tegen huiselijk geweld en zo een toegevoegde meerwaarde biedt.²⁴⁰

²³³ F. DENISSEN, "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 199, nr. 31.

²³⁴ A. SCHREIJENBERG, K.B.M DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 32, 73; P. UITWAAL, "Ervaringen met het Tijdelijk Huisverbod. Ervaringen van achterblijvers en uithuisgeplaatsten met het Tijdelijk Huisverbod uit de regio Den Haag en de regio Delft, Westland en Oostland", *Epidemiologisch bulletin*, afl. 4, (15) 24.

²³⁵ X, *Bijna 12.000 huisverboden sinds invoering wet*, 18 april 2013, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/180413_bijna-12-000-huisverboden-sinds-invoering-wet.

²³⁶ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 15.

²³⁷ K.B.M. DE VAAN, M. TIMMERMANS EN G.H.J. HOMBURG *Effectief uit huis geplaatst? Effectevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/effectevaluatie-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004485.pdf>, 16.

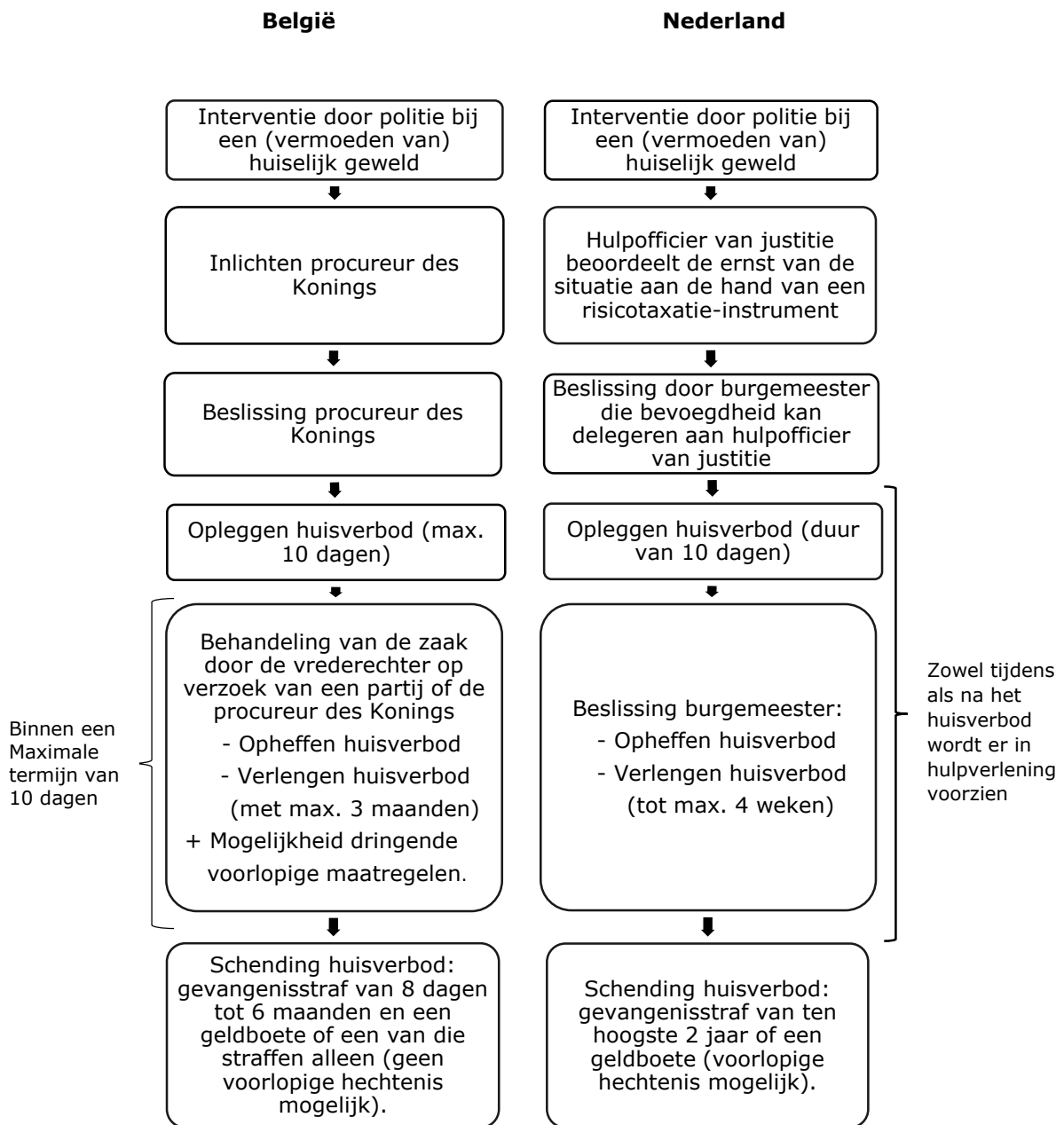
²³⁸ X, *Aantal huisverboden in Almere verdubbeld*, 4 april 2014, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2014/040414_aantal-huisverboden-almere-verdubbeld; X, *Flinke stijging huisverboden Zoetermeer*, 22 juli 2013, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/220713_flinke-stijging-huisverboden-zoetermeer; X, *Aantal huisverboden neemt nog steeds toe*, 3 januari 2012, http://www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/huisverbod/nieuws/2012/030112_aantal-huisverboden-neemt-nog-steeds-toe.

²³⁹ X, *Huisverbod bij huiselijk geweld werkt*, 16 november 2013, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/161113_huisverbod-bij-huiselijk-geweld-werkt.

²⁴⁰ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 89.

4.5

Vergelijkend schema procedure huisverbod

5 Evaluatie

Na de analyse van het huisverbod in ons land en in Nederland dringt een evaluatie van de maatregel zich op. Aangezien Nederland al meer vertrouwd is met het huisverbod ga ik dit doen aan de hand van rechtsvergelijking. De knelpunten en voordelen betreffende de uitvoering van het huisverbod zijn daar reeds in kaart gebracht door de jurisprudentie en door ervaringen in de praktijk.

5.1 Risicotaxatie

5.1.1 Nederland

In België wordt er kritiek geuit op de vele onduidelijkheden die nog bestaan omtrent het huisverbod. Een van de grootste knelpunten betreft het vaststellen van het bestaan van een "ernstig en onmiddellijk gevaar". Bij gebrek aan een duidelijke definitie is het voor de politiemensen en de procureur des Konings dan ook een moeilijke opdracht om te bepalen of een situatie dermate ernstig is dat een huisverbod gerechtvaardigd is.

In tegenstelling tot ons land is er in Nederland geopteerd om in het Besluit tijdelijk huisverbod een lijst met regels op te nemen die betrekking hebben op de aard van de feiten en omstandigheden die een uithuisplaatsing kunnen rechtvaardigen. Deze lijst werd vervolgens opgenomen in een risicotaxatie-instrument huiselijk geweld (hierna RiHG). In het RiHG worden deze feiten en omstandigheden ondergebracht in drie niveaus.²⁴¹ Ieder niveau bestaat vervolgens uit een aantal risico-indicatoren.²⁴² De eerste categorie heeft betrekking op de persoon van de uit huis te plaatsen persoon, alsmede van de politiegegevens. Zo kan de burgemeester onder andere rekening houden met alcohol- en drugsverslavingen. Onder de tweede categorie ressorteren feiten met betrekking tot het verloop van het incident dat als aanleiding geldt van het huisverbod. Het gebruik van wapens en het al dan niet lichamelijk gewelddadig optreden van de uit huis te plaatsen persoon kunnen hierbij van belang zijn. De derde categorie omvat de leefomstandigheden van de betrokkenen. Deze omstandigheden kunnen onder meer zijn financiële problemen of problemen op vlak van werkgelegenheid.²⁴³

Het is aan de politie om in eerste instantie na te gaan of er sprake is van een dreiging van huiselijk geweld. Vervolgens beoordeelt de hulpofficier van justitie aan de hand van het RiHG of de feiten en omstandigheden dermate ernstig zijn dat een huisverbod gerechtvaardigd is. Bij iedere indicatiefactor worden een aantal ja/nee vragen beantwoord, waarna er gekozen moet worden voor een laag, midden of hoog risico.²⁴⁴ Vervolgens beoordeelt de burgemeester (of de hulpofficier van justitie) de ernst van de situatie aan de hand van het RiHG. Het staat de burgemeester vrij om af te wijken van de uitkomst van de risicotaxatie en het advies van de hulpofficier. Soms is de burgemeester immers beter op de hoogte van de gezinsachtergronden van geweldplegers. Een

²⁴¹ H.E. JACOBS en A.P. VAN STRALEN, "De wet tijdelijk huisverbod", *FJR* 2009, (132) 134; L. VAN DER KNAAP, "Het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld" in A. GROENEN, E. JASPAERT en G. VERVAEKE, *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, (179) 182.

²⁴² K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, 75 (76).

²⁴³ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 15.

²⁴⁴ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 14.

plots overlijden of andere gebeurtenis kan een reden zijn voor de burgemeester om van een huisverbod af te zien. De hulpofficier van justitie is daarentegen vaak niet op de hoogte van dergelijke informatie.²⁴⁵

Het is geenszins de bedoeling van het RiHG om tot een objectieve conclusie te komen omtrent het al dan niet opleggen van een huisverbod. Het laat aan de hulpofficier van justitie een discretionaire beoordelingsruimte bestaan. Het instrument heeft daarentegen tot doel om de hulpofficier en de burgemeester te helpen om op een gestructureerde wijze informatie te verzamelen en zo tot een oordeel te komen.²⁴⁶ Aan de hand van een risicotaxatie kan er immers worden nagegaan hoe ernstig de situatie is en of er een eventueel gevaar is op herhaling van de feiten.²⁴⁷

Het invullen van het RiHG is geen verplichting. De burgemeester of desgevallend de hulpofficier kan ook op basis van andere elementen nagaan of er een ernstig vermoeden aanwezig is dat de aanwezigheid van een persoon een ernstig en onmiddellijk gevaar betekent voor de veiligheid van de inwonenden.²⁴⁸

5.1.2 België

Hoewel er ook in ons land wordt geëxperimenteerd met risicotaxatie heeft de wetgever deze lijn niet doorgetrokken naar het huisverbod. In tegenstelling tot bijvoorbeeld de omzendbrief betreffende partnergeweld bepaalt de wet tijdelijk huisverbod niets over eventuele risico-elementen.²⁴⁹ Een evaluatiesysteem van het risico, zoals in Nederland reeds bestaat, zou nochtans een waardevol instrument kunnen zijn. Op die manier kunnen crisissen immers op gesystematiseerde wijze worden geanalyseerd en op een volledige manier worden geregistreerd. Bovendien maakt een risicotaxatie-instrument een homogene toepassing van de praktijkgevallen mogelijk.²⁵⁰

Bij gebrek aan een duidelijke lijst van indicatoren om te bepalen of een situatie voldoende ernstig is, komt het principe van rechtszekerheid onvermijdelijk in het gedrang.²⁵¹ Zo kan het immers gebeuren dat een persoon in bepaalde omstandigheden uit huis wordt geplaatst terwijl een andere persoon in diezelfde omstandigheden een huisverbod ontloopt. De uitvaardiging van een huisverbod hangt immers grotendeels af van de appreciatiebevoegdheid van de procureur des Konings.

Het is aangewezen dat er ook in ons land een evaluatiesysteem van risico's wordt ontwikkeld waarbij de rechten van verdediging, de veiligheid van het slachtoffer en het beginsel van

²⁴⁵ M. TIMMERMANS, W. KROES en G. HOMBURG, *Partiële kwaliteitsbepaling RIHG. Eindrapport*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 15.

²⁴⁶ M. TIMMERMANS, W. KROES en G. HOMBURG, *Partiële kwaliteitsbepaling RIHG. Eindrapport*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 2 en 56.

²⁴⁷ B. BEKE en G. DIJKSMAN, *Handboek huisverbod. Achtergrond, methodiek en procedure*, Amsterdam, SWP, 2010, 14.

²⁴⁸ Zie o.m. Rb. Almelo 13 maart 2009, LJN BH6166; A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 40.

²⁴⁹ Omzendbrief nr. COL 4/2006 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, Brussel, december 2009; I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (19) 30.

²⁵⁰ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S.SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 122.

²⁵¹ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 4.

beroepsgeheim ter zake in acht worden genomen. Bovendien is het noodzakelijk dat hierbij alle relevante actoren worden betrokken en er zo een gecoördineerd en doeltreffend systeem kan worden uitgewerkt.

5.2 Afweging grondrechten

5.2.1 Nederland

Zoals reeds duidelijk is gebleken, heeft het huisverbod tot gevolg dat er op ingrijpende wijze afbreuk wordt gedaan aan een aantal grondrechten van de uithuisgeplaatste. Wat betreft de legaliteits- en legitimiteitsvoorwaarde kan er verwezen worden naar wat reeds gezegd is in het derde hoofdstuk. Ook in Nederland biedt de Wet tijdelijk huisverbod een wettelijke grondslag om preventief in te grijpen in ernstige situaties om zo de rechten van slachtoffers te beschermen en een verdere escalatie van het geweld te ondermijnen. Het is ook hier vooral de proportionaliteitsvereiste die problematisch kan zijn in het licht van de grondrechten van de uithuisgeplaatste.

Om aan de proportionaliteitsvoorwaarde te voldoen, is het volgens de Nederlandse wetgever belangrijk dat er voldoende controlemechanismen aanwezig zijn.²⁵² De controle die vooraf plaatsvindt, bestaat uit de afweging van feiten en omstandigheden die voornamelijk gebeurt door het invullen van het RIHG. Daarnaast is in Nederland, in tegenstelling tot in ons land, het hoorrecht van de geweldpleger expliciet in de wet voorgeschreven. Uit de rechtspraak blijkt dat er zelden tot nooit besloten wordt tot een schending van deze hoorplicht.²⁵³ Zo gelden er weinig formele vereisten bij dit hoorrecht van de uithuisgeplaatste en kan er zelfs telefonisch verhoord worden.²⁵⁴ Minderjarigen moeten in principe vanaf de leeftijd van 12 jaar worden verhoord. Wanneer het gaat om huisgenoten die jonger zijn dan 12 jaar kan de rechter beslissen om ook hun mening kenbaar te maken.²⁵⁵ De controle achteraf gebeurt door de toekenning van een beroepsmogelijkheid aan de geweldpleger.

Het EHRM vereist bovendien dat uitzonderlijke omstandigheden aanwezig moeten zijn wanneer er vrijheidsbeperkende maatregelen worden genomen. De burgemeester en de hulpofficier van justitie dienen dus niet enkel de omstandigheden ten tijde van het incident in rekening te nemen, maar tevens de feiten en omstandigheden die hieraan vooraf gingen. Er rust hier dus een duidelijke onderzoeksplicht op de overheid. Bovendien wijst de wetgever erop dat het huisverbod kadert binnen de verplichting van de overheid om effectieve maatregelen te nemen om onmenselijke en vernederende praktijken in de privésfeer te vermijden.²⁵⁶ Om aan deze positieve verplichting in horizontale relaties te voldoen, is het dus aangewezen dat de overheid in bepaalde ernstige situaties preventief ingrijpt.²⁵⁷

²⁵² Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 8.

²⁵³ Rb. Middelburg, 6 januari 2011, LJN BP2164.

²⁵⁴ ABRvS 16 mei 2012, LJN BW: 5975; K.B.M. DE VAAN, G.H.J.HOMBURG, A. SCHREIJENBERG en J. SCHILDER, *Knelpunten in de uitvoering van de wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/knelpunten-in-de-uitvoering-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004486.pdf>, 11.

²⁵⁵ Artikel 7 Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁵⁶ Artikel 3 EVRM; Zie hieromtrent bv. ook EHRM, *Osman v. Verenigd Koninkrijk*, 1998, § 116.

²⁵⁷ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 8.

In situaties waar er een botsing is tussen enerzijds het recht op bescherming van lichamelijke integriteit van het slachtoffer en anderzijds het recht op vrijheid van de uithuisgeplaatste zal dit eerste belang doorgaans zwaarder doorwegen, aldus de wetgever. Ook de rechtspraak van de Raad van State heeft dat inmiddels bevestigd.²⁵⁸ Toch blijft het huisverbod een ingrijpende maatregel waardoor er voldoende ernstige gronden aanwezig moeten zijn om de maatregel op te leggen.²⁵⁹

Ook in Nederland heeft de Raad van State zijn advies gegeven over het huisverbod. De belangrijkste opmerking van de Raad betreft de duur van het huisverbod. Volgens de Raad is in bepaalde situaties een uithuisplaatsing zeker verantwoord, doch is de duur van tien dagen niet noodzakelijk om te kunnen interveniëren in crisissituaties. De toenmalige minister van Justitie, P.H. DONNER, heeft hierop geantwoord in een rapport. Volgens hem is de tiendagenperiode noodzakelijk gelet op het doel van de maatregel om de crisissituatie te onderdrukken én hulpverlening op te starten.²⁶⁰ Het advies heeft er wel toe geleid dat in de wettekst expliciet is opgenomen dat het aanvaarden van hulpverlening door de uithuisgeplaatste een aanwijzing kan zijn voor de burgemeester om de maatregel in te trekken of niet over te gaan tot verlenging ervan.²⁶¹

Wat betreft de processuele waarborgen stelde de Raad voor om de beslissingsbevoegdheid tot verlenging van het huisverbod na de crisissituatie aan de rechter toe te wijzen.²⁶² Ook uitte de Raad van State kritiek op het feit dat er niet voorzien wordt in opvang van de uithuisgeplaatste. De uithuisgeplaatste dient in eerste instantie zelf een onderkomen te zoeken. Wanneer deze hier niet in slaagt, kan hij desnoods terecht bij thuislozenopvang.²⁶³ Volgens de Raad zou hiervoor een oplossing moeten komen gelet op de omstandigheid dat de situatie verder kan escaleren wanneer de uithuisgeplaatste nergens onderdak vindt.²⁶⁴

5.2.2 België

De afweging van de grondrechten van enerzijds de uithuisgeplaatste en anderzijds het slachtoffer is reeds uitvoerig aan bod gekomen in het derde hoofdstuk. Uit het advies van de Raad kunnen we de toelaatbaarheid van de algemene strekking van het huisverbod afleiden. Gelet op het belang om strafbare feiten te voorkomen en het recht op bescherming van de lichamelijke integriteit van slachtoffers te waarborgen, lijkt de maatregel niet onevenredig te zijn. Bovendien legt artikel 8 EVRM de staat positieve verplichtingen op om het privéleven en de lichamelijke integriteit te beschermen. Het negeren door de overheid van ernstige aanwijzingen van huiselijk geweld kan dus een schending van het EVRM opleveren. Toch uitte de Raad van State kritiek op een aantal terminologische en procedurele onduidelijkheden en het gebrek aan enkele specifieke juridische waarborgen. Een wettelijk afdwingbaar hoorrecht en een mogelijkheid tot schadevergoeding zouden kunnen bijdragen aan deze proportionaliteitsvereiste.

²⁵⁸ BRvS 25 mei 2011, LJN BQ 593.

²⁵⁹ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: De wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 42.

²⁶⁰ Ministerie van Justitie, Nader rapport van 11 juli 2006 inzake het voorstel van wet tot houdende regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat (Wet tijdelijk huisverbod), 5431739/06/6, 2.

²⁶¹ Artikel 2, negende lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

²⁶² Advies Raad van State van 24 mei 2006, W03.06.0059/I, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005/06, 30657, nr. 3, 2 (Hierna afgekort als Adv.RvS, Kamerstukken II 2005/06, 30657, nr. 3)

²⁶³ P. UITWAAL, "Ervaringen met het Tijdelijk Huisverbod. Ervaringen van achterblijvers en uithuisgeplaatsten met het Tijdelijk Huisverbod uit de regio Den Haag en de regio Delft, Westland en Oostland", *Epidemiologisch bulletin* 2013, (15) 19.

²⁶⁴ Adv.RvS, Kamerstukken II 2005/06, 30657, nr. 3, 4.

5.3 Beroepsgeheim

5.3.1 Nederland

Zoals reeds eerder aangehaald, vormt de meldingsbereidheid van de slachtoffers vaak een knelpunt in de aanpak van kindermishandeling. Slachtoffers en plegers van kindermishandeling zullen bovendien niet snel zelf om hulp vragen. Toch is een snelle interventie van groot belang. Hoe eerder er wordt ingegrepen, des te groter de kans op slagen. Snel interveniëren kan een escalatie van het geweld immers voorkomen. Slachtoffers zijn vaak bang om het misbruik bij de politie te melden uit angst dat, wanneer de dader erachter komt, de situatie nog zal verergeren. Vaak zullen de slachtoffers iemand anders in vertrouwen nemen en vertellen over de ernstige situatie waarin ze verkeren. Het is dan ook noodzakelijk dat de betrokken actoren zoveel mogelijk informatie delen.

Deze professionals beroepen zich echter vaak op hun zwijgplicht of beroepsgeheim wanneer ze te maken krijgen met een geval van huiselijk geweld of kindermishandeling. Dit beroepsgeheim doelt erop de drempel voor de toegang tot hulpverlening zo laag mogelijk te maken. Het zorgt ervoor dat slachtoffers bereid zijn zich tot bepaalde actoren te wenden en te spreken over het geweld dat hen wordt aangedaan. Ze vertrouwen erop dat alles wat verteld wordt strikt vertrouwelijk is. Doordat hulp- en dienstverleners gebonden zijn door het beroepsgeheim wenden slachtoffers zich dan ook sneller en gemakkelijker tot deze personen. Wanneer een hulpverlener kennis krijgt van het privéleven van een persoon komt deze in een zekere machtspositie terecht. De geheimhoudingsplicht van de hulp- of dienstverlener vormt dan een waarborg om het slachtoffer te beschermen tegen machtsmisbruik van de hulpverlener.²⁶⁵ Dit beroepsgeheim heeft anderzijds ook tot gevolg dat bepaalde mensen die dringend hulp nodig hebben niet worden geholpen. Op die manier krijgt de dader vaak vrij spel om verder zijn gang te gaan.

Aan deze problematiek wordt er in Nederland op een aantal manieren tegemoet gekomen. Zo kunnen beroepskrachten onder bepaalde voorwaarden het beroepsgeheim naast zich neerleggen wanneer zij geconfronteerd worden met situaties waarin het gevaar voor de cliënt enkel kan worden opgehouden door te spreken. De plicht om te zwijgen botst dan met het belang van de cliënt om te spreken. Bij dergelijke conflicten wordt er gesproken van overmacht.²⁶⁶

Sinds 1 juli 2013 is in Nederland de Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling van kracht.²⁶⁷ Deze geldt voor een groot aantal organisaties en zelfstandige beroepskrachten.²⁶⁸ Het gaat dan bijvoorbeeld om de gezondheidszorg, het onderwijs, de kinderopvang en justitiële instellingen. Hierdoor kan er onder bepaalde voorwaarden worden afgestapt van het

²⁶⁵ X, *Uitwerking theoretisch kader en draaiboek Pilotproject Antwerpen "Protocol van Moed". Een experiment inzake het spreekrecht en het casegebonden overleg bij situaties van kindermishandeling*, Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/Protocol_van_Moed.pdf, 10.

²⁶⁶ Vgl. met de Belgische theorie van "noodtoestand"; P. BAETEN en L. JANSSEN, *Spelregels voor samenwerkingsverbanden huiselijk geweld*, Utrecht NIZW 2003, <http://www.nji.nl/nl/SpelregelsVoorSamenwerkingHG.pdf>, 13.

²⁶⁷ Wet van 14 maart 2013 tot wijziging van diverse wetten in verband met de invoering van de verplichting voor bepaalde instanties waar professionals werken en voor bepaalde zelfstandige professionals om te beschikken over een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling en de kennis en het gebruik daarvan te bevorderen, onderscheidenlijk die meldcode te hanteren (verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling), *Stb.* 2013, 142.

²⁶⁸ X, *Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling*, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/meldcode>.

beroepsgeheim en kan er dus melding worden gedaan van huiselijk geweld. Uit de rechtspraak blijkt dat het beroepsgeheim mag worden doorbroken op voorwaarde dat dit zorgvuldig gebeurt.²⁶⁹

Wat betreft (vermoedens van) kindermishandeling wordt dit meldrecht geregeld in de Wet op de jeugdzorg.²⁷⁰ Kort samengevat komt het erop neer dat iedere beroepskracht die gebonden is door het beroepsgeheim het recht heeft om gevallen van kindermishandeling, indien nodig zonder toestemming van het kind of de ouder, bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (hierna AMK) te melden. De plicht om te spreken en de noodzaak om hulp te verlenen, weegt in dergelijke gevallen zwaarder door dan het beroepsgeheim.²⁷¹ Ook voor de Raad voor de Kinderbescherming geldt dergelijk meldrecht. In noodgevallen kan een beroepskracht dus een geval van kindermishandeling melden bij de Raad, ongeacht de afwezigheid van toestemming van de cliënt.²⁷²

5.3.2 België

Ook in ons land wordt het als problematisch ervaren om huiselijk geweld op te sporen. Huiselijk geweld vormt een probleem dat moeilijk aan de oppervlakte verschijnt. Aangezien het geweld zich meestal niet openbaar zal veruitwendigen, zijn opsporing en interventies moeilijk. Wanneer het slachtoffer toch bereid is om het geweld aan te kaarten, zullen zij dit eerder doen bij hulpverleners of advocaten dan bij politie of gerecht.²⁷³ De rol van deze professionelen die geconfronteerd worden met een potentieel geval van kindermishandeling in een gezin wordt vervolgens belangrijker, maar blijft een moeilijke kwestie. Net zoals in Nederland zijn deze beroepscategorieën immers ook in ons land gebonden door het beroepsgeheim.²⁷⁴

Zij mogen dit beroepsgeheim enkel "doorbreken" indien ze hiertoe verplicht worden door de wet of wanneer zij als getuige worden opgeroepen.²⁷⁵ Bovendien wordt ook de uitzondering van noodtoestand aanvaard. Vertrouwelijke informatie kan doorgespeeld worden aan het gerecht wanneer het slachtoffer zich in een ernstige gevaarsituatie bevindt en het beroepsgeheim niet opweegt tegen het belang van het slachtoffer. Deze theorie van noodtoestand is ontwikkeld in de rechtspraak en houdt in dat er gesproken mag worden wanneer hogere waarden, die een onmiddellijke bescherming vereisen, op geen enkele andere manier kunnen worden gevrijwaard dan door het beroepsgeheim te doorbreken.²⁷⁶

Het algemeen strafrechtelijk beschermd beroepsgeheim is vervat in artikel 458 Sw. Daarnaast vinden we het beroepsgeheim ook terug in enkele andere specifiekere bepalingen. Zo is de zwijgplicht ook neergelegd in artikel 77 van de wet van 8 april 1965, in artikel 7 van het decreet

²⁶⁹ M.S. KRUIJFF en R. KEUS, *Horen, Zien en Zwijgplicht. Wegwijzer huiselijk geweld, kindermishandeling en beroepsgeheim*, Ministerie van Justitie, 2009, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/horen_zien_en_zwijgplicht_2009.pdf, 15.

²⁷⁰ Artikel 53, derde lid Wet op de jeugdzorg.

²⁷¹ M.S. KRUIJFF en R. KEUS, *Horen, Zien en Zwijgplicht. Wegwijzer huiselijk geweld, kindermishandeling en beroepsgeheim*, Ministerie van Justitie, 2009, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/horen_zien_en_zwijgplicht_2009.pdf, 14.

²⁷² P. BAETEN en L. JANSSEN, *Spelregels voor samenwerkingsverbanden huiselijk geweld*, Utrecht NIZW 2003, <http://www.nji.nl/nl/SpelregelsVoorSamenwerkingHG.pdf>, 15.

²⁷³ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 5.

²⁷⁴ P. LAMBERT, "Violence conjugale, secret professionnel et non-assistance à personne en danger", in A. BOAS en J. LAMBERT, *La violence conjugale*, 185-189.

²⁷⁵ Artikel 458 Sw.

²⁷⁶ M. WEEWAUTERS en K. BERTELOOT, "Beroepsgeheim bij familiaal geweld", in H. BLOW (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2012, afl. 3, (1) 11.

inzake bijzondere jeugdbijstand van 7 maart 2008 en in artikel 7 van het decreet integrale jeugdhulp van 12 juli 2013. Eenieder die, in welke hoedanigheid ook, zijn medewerking verleent aan de toepassing van de voornoemde wet en decreten is gebonden door het beroepsgeheim wat betreft de feiten die hem in de uitoefening van zijn opdracht worden toevertrouwd en die hiermee verband houden.

Ook in artikel 458*bis* Sw. werd een uitzondering op het beroepsgeheim ingeschreven. Zo bepaalt het huidige artikel 458*bis* dat iedere persoon die in het kader van zijn beroep kennis krijgt van een misdrijf waarvan een minderjarige of kwetsbare persoon het slachtoffer is voortaan de toelating heeft om de procureur des Konings hieromtrent in te lichten.²⁷⁷ Het artikel vormt een concrete wettelijke uitwerking van de figuur van noodtoestand. Deze rechtspraak zorgde op een aantal vlakken voor onzekerheid waardoor een wettelijke bepaling gewenst was.²⁷⁸ Thans kan voor een aantal misdrijven, waaronder verkrachting, het beroepsgeheim worden opgeheven. Er kan gemeld worden indien er een ernstig en dreigend gevaar bestaat voor de fysieke of psychische integriteit van de minderjarige of de kwetsbare persoon. Daarenboven is er ook een meldrecht wanneer er aanwijzingen voorhanden zijn die wijzen op een ernstig en reëel gevaar voor andere minderjarigen of kwetsbare personen. Wanneer hulpverleners in dergelijke gevallen geconfronteerd worden met vertrouwelijke informatie moeten ze nagaan of het verantwoord is melding te doen van deze misdrijven. Steeds moeten zij nagaan of er een ernstig en dreigend gevaar bestaat en of zij in staat zijn dit gevaar uit te schakelen.²⁷⁹ Wanneer de voorwaarden van artikel 458*bis* zijn voldaan, kan de hulpverlener dus melden aan de overheid zonder het beroepsgeheim te schenden.

De wet van 23 februari 2012 heeft het spreekrecht daarenboven uitgebreid naar slachtoffers van partnergeweld en slachtoffers van huiselijk geweld.²⁸⁰ Deze bepaling geeft de houder van het beroepsgeheim de toestemming om ook in het kader van feiten van huiselijk geweld het beroepsgeheim te doorbreken. Dit geldt niet alleen voor informatie waarvan hij kennis heeft gekregen vanwege het slachtoffer zelf, maar ook wanneer hij die gegevens heeft verzameld bij een derde of zelfs van de dader. Voorwaarde hierbij is wel dat het gevaar op een schending van de integriteit niet kan worden vermeden door de hulpverlener. In de parlementaire voorbereidingen zien we dat er een link wordt gelegd tussen partnergeweld en kindermishandeling. Iemand die gewelddadig is tegenover zijn partner zal dit ook vaak zijn ten aanzien van zijn kinderen. Door het spreekrecht uit te breiden naar situaties van huiselijk geweld wordt er getracht kindermishandeling te voorkomen.²⁸¹ Deze maatregel kan volgens het Grondwettelijk Hof niet redelijk worden verantwoord wanneer het gaat om een advocaat gelet op de bijzonderheden die het beroep van advocaat kenmerken. Het Hof oordeelde dat de wetgever op onevenredige wijze afbreuk heeft

²⁷⁷ Ingevoerd door artikel 33 van de wet van 28 november 2000, *BS* 17 maart 2001 en gewijzigd door artikel 6 van de wet van 30 november 2011 tot wijziging van de wetgeving wat de verbetering van de aanpak van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie betreft, *BS* 20 januari 2012 (het spreekrecht werd hierbij uitgebreid naar kwetsbare volwassenen).

²⁷⁸ M. WEEWAUTERS en K. BERTELOOT, "Beroepsgeheim bij familiaal geweld", in H. BLOW (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2012, afl. 3, (1) 12.

²⁷⁹ G. GENICOT, "L'article 458*bis* nouveau du Code pénal: le secret médical dans la tourmente", *JT* 2012, 717-725.

²⁸⁰ Artikel 2 van de wet van 23 februari 2012 tot wijziging van artikel 458*bis* teneinde het uit te breiden voor misdrijven van huiselijk geweld, *BS* 26 maart 2012.

²⁸¹ Wetsvoorstel van 16 augustus 2010 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de bestrijding van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2010 BZ, nr. 5-30/10, 16-17; S. NEVEU, "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, (13) 19.

gedaan aan de waarborgen die bij artikel 6 EVRM aan de rechtzoekende worden toegekend. Het Hof concludeerde dan ook dat er een schending is van de artikelen 10 en 11 van de Grondwet. Het Hof vernietigde in zijn arrest de in het geding zijnde bepaling in zoverre ze van toepassing is op de advocaat die kennis heeft over vertrouwelijke informatie van zijn cliënt, dader van een misdrijf van huiselijk geweld, wanneer die informatie incriminerend kan zijn.²⁸²

Naast artikel 458*bis* is ook artikel 422*bis* van belang dat in bepaalde situaties een spreekplicht invoert. Het artikel bepaalt dat er sprake is van schuldig verzuim wanneer de verzuimer kon helpen zonder ernstig gevaar voor zichzelf of anderen. Hulpverleners kunnen zich dus niet verschuilen achter hun beroepsgeheim om te ontsnappen aan de wettelijke plicht om hulp te bieden aan personen in nood.

Daarnaast is in de rechtspraak en rechtsleer ook de leer van gedeeld en gezamenlijk beroepsgeheim ontwikkeld. Zo kunnen hulpverleners onder bepaalde voorwaarden informatie delen met personen binnen dezelfde sector die ook beroepsgeheim hebben. Dit dient te gebeuren met instemming van de cliënt of door middel van anonimiteit. Dit steunt dan op het principe van gedeeld beroepsgeheim. Wanneer het gaat om informatie die gedeeld wordt met personen uit een andere sector gaat het om het gezamenlijk beroepsgeheim.²⁸³

In het kader van het beroepsgeheim is het belangrijk om hierbij het Protocol van Moed te vermelden. Dit protocol biedt een kader voor overleg tussen justitie en hulpverlening bij concrete situaties van kindermishandeling. Vanaf februari 2012 loopt er in het gerechtelijk arrondissement Antwerpen een proefproject. Het gaat hierbij om een project waarbinnen een aantal partners afspraken hebben gemaakt omtrent het spreekrecht en casegebonden overleg bij gevallen van kindermishandeling. Met dit protocol worden dus de grenzen van het beroepsgeheim afgetast om zo de strijd tegen kindermishandeling aan te gaan.²⁸⁴ Het huidige kader geeft duidelijk aan dat er een spreekrecht is, maar bepaalt noch hoe, wanneer en welke informatie er nu precies moet worden doorgegeven aan de procureur des Konings. Met het Protocol van Moed wordt er getracht hieraan tegemoet te komen.

We merken dus ook in ons land een evolutie op wat betreft het beroepsgeheim. Er bestaan steeds meer uitzonderingen op de zwijgplicht, hetgeen slachtoffers in sommige situaties alleen maar ten goede kan komen. Het beroepsgeheim kan echter niet in alle gevallen aan de kant worden geschoven. Het belang van de cliënt dient steeds als leidraad gebruikt te worden wanneer er overwogen wordt de zwijgplicht te doorbreken. Er dient een evenwicht te worden gevonden tussen de bescherming van het slachtoffer enerzijds en het principe van het beroepsgeheim anderzijds.²⁸⁵

²⁸² GwH 5 december 2013, nr. 163/2013.

²⁸³ I. VAN DER STRAETE en J. PUT, *Beroepsgeheim en hulpverlening in Welzijn-welzijnsrecht*, Brugge, Die Keure, 2005, 210-220; M. WEEWAUTERS en K. BERTELOOT, "Beroepsgeheim bij familiaal geweld", in H. BLOW (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2012, afl. 3, (1) 17.

²⁸⁴ C. DE CRAIM en E. TRAETS, "Protocol kindermishandeling, naar een intensere samenwerking tussen justitie en hulpverlening", *TJK* 2010, afl. 3, (177) 179.

²⁸⁵ M. WEEWAUTERS en K. BERTELOOT, "Beroepsgeheim bij familiaal geweld", in H. BLOW (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2012, afl. 3, (1) 21.

Het huisverbod roept dus onvermijdelijk de vraag op hoe de overheid slachtoffers van geweld in de privésfeer kan beschermen en tegelijk hun zelfbeschikking kan respecteren.²⁸⁶

5.4 Multidisciplinaire aanpak

5.4.1 Nederland

Kindermishandeling is een complex fenomeen en vergt een multidisciplinaire en intersectorale aanpak. Geweldproblemen gaan vaak gepaard met allerlei andere problemen zoals verslavingen, schulden enz. Voor het doorbreken van de vicieuze cirkel, die zo kenmerkend is voor huiselijk geweld, is verandering in het hele gezinssysteem noodzakelijk.²⁸⁷ Bij de verschillende casussen inzake huiselijk geweld of kindermishandeling zijn er dan ook veel verschillende actoren betrokken. Idealiter dienen deze actoren samen te werken en hun taken op elkaar af te stemmen. Een gefragmentariseerde en individuele aanpak van kindermishandeling is niet wenselijk.²⁸⁸

Vooraf op vlak van hulpverlening speelt deze multidisciplinaire aanpak een grote rol. Idealiter vindt de behandeling van het slachtoffer plaats in een samenhangend traject waarin ook een behandeling voor de pleger voorhanden is. Het hele gezin wordt als het ware geholpen en begeleid om zo tot een veilige leefomgeving te komen. Een sluitend hulpaanbod is dan ook noodzakelijk bij de aanpak van kindermishandeling. Binnen de verschillende disciplines moet er worden samengewerkt en op elkaar worden afgestemd. Er moet zoveel mogelijk worden gestreefd naar een samenwerking die zich afspeelt over grenzen van de eigen beroepsactiviteit heen.²⁸⁹

Deze ketensamenwerking speelt ten volle in het kader van het tijdelijk huisverbod waar de taken van politie, burgemeester en hulpverlening elkaar doorkruisen. Alle betrokken actoren moeten van elkaar weten hoe ze een situatie gaan benaderen en aanpakken. Het vertrouwen in de professionaliteit en kwaliteit van de ander staat hier centraal.²⁹⁰

Sinds 2002 wordt er in Nederland dan ook gezocht naar methodes om de samenwerking rond de aanpak van huiselijk geweld te bevorderen. Dit resulteerde in verschillende afspraken tussen de politie, hulpverleningsorganisaties en maatschappelijk werk. Zo geldt er sinds april 2011 het Protocol meldingen kindermishandeling door Bureaus Jeugdzorg bij de politie en het OM. Het gaat hierbij om samenwerkingsafspraken betreffende het melden van (vermoedens van) kindermishandeling door het AMK aan de politie.²⁹¹ Met het Actieplan aanpak kindermishandeling 'Kinderen Veilig' (2012-2016) wordt er tevens getracht om de multidisciplinaire aanpak van kindermishandeling te bevorderen. Deze aanpak is erop gericht om de samenwerking tussen de

²⁸⁶ K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur, *NJB* 2009, afl. 15, (940) 945.

²⁸⁷ X, *Aanpak huiselijk geweld in Noord en Midden Limburg*, Mutsaersstichting, Focus, 2008, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/focus_aanpak_hg_noord_midden_limburg.pdf, 35.

²⁸⁸ P. FRANCK, "Multidisciplinaire aanpak van familiaal geweld", in H. BLOW (ed.) *Handboek van familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2011, afl. 1, (1) 5.

²⁸⁹ P. FRANCK, "Multidisciplinaire aanpak van familiaal geweld", in H. BLOW (ed.) *Handboek van familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2011, afl. 1, (1) 1 en 5.

²⁹⁰ X, *Aanpak huiselijk geweld in Noord en Midden Limburg*, Mutsaersstichting, Focus, 2008, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/focus_aanpak_hg_noord_midden_limburg.pdf, 23.

²⁹¹ H. FERWERDA en M. HARDEMAN, *Kijk.. dan zie je het! Huiselijk geweld geteld en verdiept - cijfers 2010 t/m 2012, 2013*, http://www.beke.nl/doc/2013/Kijk_dan_zie_je_het%20%20definitief%20december%202013.pdf, 26.

verschillende betrokken actoren beter te laten verlopen zodat de slachtoffers vlugger en effectiever kunnen worden geholpen.

De multidisciplinaire aanpak waarin informatie-uitwisseling tussen de verschillende organisaties een grote rol speelt, moet leiden tot een duidelijk en volledig beeld van elke zaak van kindermishandeling. Deze informatiedeling tussen de betrokken partijen is een taak van de casemanager. Deze zorgt voor aansturing en afstemming tussen de verschillende betrokken actoren.²⁹² Zoals we reeds gezien hebben, geldt er een strenge regelgeving omtrent de geheimhoudingsplicht, maar biedt deze wel ruimte om cliëntgegevens uit te wisselen.²⁹³ Iedere actor dient zich bewust te zijn van zijn eigen taak en bevoegdheid binnen de ketenaanpak. Bovendien zorgen de verschillende visies van de verschillende actoren tot een betere aanpak van kindermishandeling.²⁹⁴

Deze multidisciplinaire aanpak kent in Nederland een aantal succesfactoren. Zo staan de uitwisseling van informatie en de coördinatie van de verschillende taken centraal. Uit evaluatie is eveneens gebleken dat het huisverbod op zich ook een ketensamenwerking heeft uitgelokt. In bepaalde gemeentes wordt er zoveel mogelijk getracht een vorm van ketensamenwerking te realiseren waarbij de gemeenten, hulpverlening, politie en justitie samen situaties van huiselijk geweld trachten te benaderen.²⁹⁵

5.4.2 België

Ook in België wordt er gestreefd naar een multidisciplinaire samenwerking, hetgeen tot uiting komt in verschillende samenwerkingsverbanden en protocols.²⁹⁶ Een voorbeeld hiervan is het Protocol Kindermishandeling dat op 30 maart 2010 te Antwerpen werd ondertekend door de minister van Justitie en de Vlaamse minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Er werd onder andere een Vlaams Forum Kindermishandeling geïnstalleerd. Binnen dit forum zullen de positieve punten en tekortkomingen in de samenwerking tussen politie, justitie en hulpverlening worden aangekaart. Via dit forum wordt er tevens gestreefd naar een sensibilisering van de bevolking rond het thema.²⁹⁷ Ook het eerder vermelde Protocol van Moed kadert binnen de tendens om kindermishandeling op een multidisciplinaire manier aan te pakken. Casusgebonden overleg tussen de verschillende betrokken actoren staat hierbij centraal.²⁹⁸

Het stoppen van kindermishandeling is enkel mogelijk als de aandacht zowel gericht is op dader als slachtoffer. Het beleid hieromtrent moet vanuit verschillende disciplines bekeken en aangepakt

²⁹² A. SCHREIJENBERG, K.B.M DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 32, 44.

²⁹³ I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (19) 26.

²⁹⁴ X, *Aanpak huiselijk geweld in Noord en Midden Limburg*, Mutsaersstichting, Focus, 2008, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/focus_aanpak_hg_noord_midden_limburg.pdf, 37.

²⁹⁵ P. FRANCK, "Multidisciplinaire aanpak van familiaal geweld", in H. BLOW (ed.), *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2011, afl. 1, (1) 9.

²⁹⁶ A. SLOCK, "Familiaal geweld: iedereen verantwoordelijk", in K. DE GROOF en T. DE GENDT (eds.), *Kans op slagen*, Leuven, Lannoo, 2007, 93.

²⁹⁷ C. DE CRAIM en E. TRAEYS, "Protocol kindermishandeling, naar een intensere samenwerking tussen justitie en hulpverlening", *TJK* 2010, afl. 3, (177) 180.

²⁹⁸ C. DE CRAIM, "Kindermishandeling: De wetgevende aspecten en de aanpak door de gerechtelijke overheden", in H. BLOW (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 6, (1) 20.

worden. Het beleid inzake kindermishandeling moet dus kaderen binnen een geïntegreerde aanpak, bestaande uit preventieve en reactieve schakels.²⁹⁹ Al de actoren die betrokken zijn, dienen samen te komen om zo te overleggen, afspraken te maken en te evalueren.³⁰⁰

Ondanks deze beoogde samenwerking worden er in de praktijk nog een aantal struikelblokken ervaren. Zo is er nog steeds een gebrek aan informatie-uitwisseling tussen de verschillende actoren en blijft hulpverlening nog te vaak afwezig.³⁰¹ Wanneer er wel overleg plaatsvindt, worden de actoren na het overleg vaak niet op de hoogte gehouden over het verdere verloop.³⁰² Bovendien is het moeilijk om een evenwicht te vinden tussen de samenwerking van de verschillende actoren enerzijds en de specifieke taken van elke instantie anderzijds.³⁰³ Vooral in het kader van het huisverbod zal er voor elke betrokken instantie de opdracht bestaan om aan deze knelpunten tegemoet te komen. Daarenboven moet de ketensamenwerking kunnen worden georganiseerd zonder hierbij afbreuk te doen aan het beroepsgeheim.³⁰⁴

5.5 Huisverbod en strafrecht

5.5.1 Nederland

In de praktijk is gebleken dat een overgrote meerderheid van de huisverboden gepaard gaat met een strafrechtelijk traject.³⁰⁵ Het huisverbod doet hierdoor dus vooral dienst als secundaire preventiemaatregel.³⁰⁶ Dit is opmerkelijk gezien het preventieve doel dat de Nederlandse wetgever met deze maatregel voor ogen had. Het huisverbod is immers bedoeld om onmiddellijk en preventief op te treden in situaties waar er een ernstig gevaar is voor de veiligheid van een of meer personen. Het huisverbod vormt hiermee een ideaal instrument om tijdig in te grijpen, zelfs wanneer er (nog) geen sprake is van een strafbaar feit.

Zoals we reeds hebben gezien, heeft het huisverbod een ingrijpende inperking van een aantal grondrechten van de uithuisgeplaatste tot gevolg waardoor het belangrijk is om een kritische houding aan te nemen bij het inzetten van de maatregel. Uit de evaluaties blijkt dan ook een

²⁹⁹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET, "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1404, nr. 9.

³⁰⁰ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 43.

³⁰¹ P. FRANCK, "Multidisciplinaire aanpak van familiaal geweld", in H. BLOW (ed.), *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2011, afl. 1, (1) 6.

³⁰² Zie hierover meer in de powerpoint presentatie "Het Protocol van Moed getoetst", door H. OP DE BEECK en J. PUT.

³⁰³ LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 15.

³⁰⁴ I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (19) 26; P. FRANCK, "Multidisciplinaire aanpak van familiaal geweld", in H. BLOW (ed.), *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2011, afl. 1, (1) 8.

³⁰⁵ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 40; A. SCHREIJENBERG, K.B.M DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 21-22; M. TIMMERMANS, W. KROES en G. HOMBURG, *Partiële kwaliteitsbepaling RIHG. Eindrapport*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 2; P. UITEWAAL, "Ervaringen met het Tijdelijk Huisverbod. Ervaringen van achterblijvers en uithuisgeplaatsten met het Tijdelijk Huisverbod uit de regio Den Haag en de regio Delft, Westland en Oostland", *Epidemiologisch bulletin* 2013, afl. 4, (15) 18;

³⁰⁶ K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, (940) 946.

zekere terughoudendheid om het huisverbod preventief in te zetten.³⁰⁷ Daarnaast is de combinatie van het huisverbod met het strafrechtelijke traject te verklaren door het feit dat de aanleiding van een huisverbod meestal een melding bij de politie uitmaakt.³⁰⁸ Wanneer het geweld dan gemeld wordt, is de situatie vaak al in erge mate geëscaleerd.³⁰⁹ Wanneer er vervolgens een seponering volgt op strafrechtelijk niveau betekent dit echter niet dat het huisverbod geen zin heeft gehad. Hieruit blijkt immers de eigenheid van de maatregel. Zoals verder nog aan bod zal komen, kan het opstarten van een huisverbod immers vooral nuttig zijn omwille van de hulpverlening die op gang wordt gebracht. In een strafrechtelijk traject blijft deze hulpverlening meestal achterwege aangezien het doel van een strafrechtelijk traject erin bestaat de dader te straffen. Het opstarten van hulpverlening, die bv. kan bestaan in agressietherapie, zal daarnaast in voorkomend geval onderworpen zijn aan de toestemming van de betrokkene.³¹⁰ Een strafprocedure alleen biedt echter geen waarborgen op lange termijn. Een strafrechtelijk traject leidt immers niet altijd tot vervolging of veroordeling.³¹¹ Wanneer de dader van het huiselijk geweld terugkeert naar de gezinswoning en dus naar zijn gezin is recidivegevaar niet uitgesloten. In tegenstelling tot het strafrecht staat bij het huisverbod de zorg en hulpverlening centraal.³¹² Uit evaluatie blijkt tevens dat de hulpofficieren van justitie het opstarten van hulpverlening een van de belangrijkste redenen vinden om over te gaan tot een huisverbod. Bij een strafrechtelijke aanpak wordt er immers niet onmiddellijk in hulpverlening voorzien zodat naast het strafrechtelijk traject ook een uithuisplaatsing wenselijk is.³¹³

Bovendien moet er rekening worden gehouden met de vaak afwezige bereidheid van slachtoffers om aangifte te doen. Wanneer die bereidwilligheid er toch is, gebeurt het vaak dat een aangifte vrij snel weer wordt ingetrokken. Daarenboven is huiselijk geweld een van de vormen van geweld dat zich in de toekomst vaak zal herhalen. Omwille van deze redenen zal het bestaande strafrecht dan ook vaak geen oplossing op lange termijn kunnen bieden.³¹⁴

³⁰⁷ K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, (940) 943.

³⁰⁸ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 40; K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, (940) 942.

³⁰⁹ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*. Amsterdam Regioplan Beleidsonderzoek, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 21-22; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 4.

³¹⁰ R. HEPES, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 234, nr. 63.

³¹¹ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 85.

³¹² K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, (940) 940.

³¹³ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 36-38.

³¹⁴ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet Tijdelijk Huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 38.

5.5.2 België

Wanneer het huisverbod in ons land daadwerkelijk gebruikt zal worden bij (vermoedens van) kindermishandeling is het aangewezen dat de maatregel ook effectief preventief zal worden gehanteerd. De preventieve werking van het huisverbod vormt immers een van de vernieuwende elementen van de maatregel. Wanneer er effectief kindermishandeling heeft plaatsgevonden, zal er vlugger worden gegrepen naar het strafrecht. Het strafrecht kan echter geen antwoord bieden in situaties waar er (nog) geen misdrijf werd gepleegd of dergelijk misdrijf niet bewezen kan worden. In die gevallen is het echter ook vaak aangewezen om in te grijpen. Daarnaast is het opleggen van een huisverbod ook nuttig wanneer de maatregel gepaard gaat met hulpverlening. Zoals we zagen, blijft deze hulpverlening immers vaak afwezig in het strafrecht.

Het moeilijke aan deze preventieve werking van het huisverbod is natuurlijk de inschatting van de ernst van de situatie. Gelet op de grondrechten van de uithuisgeplaatste is het immers zeker niet de bedoeling om bij elke aanwijzing van een mogelijk geval van kindermishandeling een huisverbod uit te vaardigen. Zoals reeds aangehaald, zou een risicotaxatie-instrument hieraan kunnen tegemoet komen.

5.6 Bevoegdheid opleggen huisverbod

5.6.1 Nederland

De beslissing tot een huisverbod wordt in Nederland genomen door de burgemeester of de door hem gemandateerde hulpofficier van justitie. Deze bevoegdheid wordt verklaard door de wil van de wetgever om zo snel mogelijk te kunnen handelen, maar ook om ervoor te zorgen dat de maatregel noch burgerlijk noch strafrechtelijk van aard zou zijn.³¹⁵ Dit heeft echter wel tot gevolg dat toegang tot een rechter beperkt is tot hoger beroep. Dergelijke beperkte mogelijkheid van toegang tot een rechter is volgens de wetgever gerechtvaardigd gelet op de belasting van de rechterlijke instanties wanneer een rechterlijke toetsing in alle gevallen zou moeten plaatsvinden.³¹⁶

Deze volledig nieuwe bevoegdheid van de burgemeester lijkt meteen een van de grote discussiepunten te zijn in de Nederlandse rechtsleer.³¹⁷ Zo zou deze, gelet op de inmenging in het privéleven van de uithuisgeplaatste, niet de meest aangewezen persoon zijn om de maatregel op te leggen. Anderzijds zijn er ook elementen voorhanden die de bevoegdheid van de burgemeester rechtvaardigen. Zo staat de burgemeester zowel bij het handhaven van de openbare orde als bij de hulpverlening aan behoevende personen aan het hoofd van de politie. Aangezien het bij het huisverbod voornamelijk draait om hulp bieden aan slachtoffers van huiselijk geweld komt deze

³¹⁵ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 104.

³¹⁶ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 16.

³¹⁷ A. NIEUWENHUIS, "Nederland: Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 40-41; F. DENISSEN, De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012, *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 199, nr. 32.

bevoegdheid dus logischerwijze toe aan de burgemeester. Daarnaast heeft de burgemeester ook in andere crisissituaties reeds verregaande bevoegdheden om preventief op te treden.³¹⁸

Het advies van de Raad van State voorzag in een compromis door de bevoegdheid van het initiële huisverbod toe te kennen aan de burgemeester. De bevoegdheid om te beslissen over de verlenging van de maatregel zou vervolgens toekomen aan een rechter. De Raad verwijst hierbij naar de Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen waar de burgemeester kan overgaan tot inbewaringstelling, maar waar er steeds een machtiging van de civiele rechter is vereist.³¹⁹ De wetgever heeft op dat vlak duidelijk het advies van de Raad naast zich neergelegd.

De burgemeester kan de bevoegdheid om een huisverbod op te leggen ook mandateren aan de hulpofficier van justitie. Deze machtiging kan in een aantal situaties zeker nuttig zijn. Zo zal het vaak de hulpofficier zijn die eerst ter plaatse is en dus ook het best geplaatst is om over te gaan tot een inschatting van de situatie.³²⁰ Deze zal dan nagaan of een huisverbod gewenst is of dat een strafrechtelijke aanpak meer aangewezen is.

Ook deze bevoegdheidsmachtiging aan de hulpofficier is voor discussie vatbaar. De hulpofficier van justitie wordt gezien als een onmisbare schakel in het opsporingsonderzoek. Het is een opsporingsambtenaar met enkele bijzondere bevoegdheden op strafrechtelijk vlak. Deze bevoegdheden worden door de wetgever regelmatig uitgebreid. De hulpofficier vervult dus meer dan ooit een druk bezette positie bij de politie. Er wordt dan ook gevreesd dat de bevoegdheid van het verlenen van een huisverbod hieronder zal lijden en onder druk zal komen te staan.³²¹ Dan rijst natuurlijk de vraag naar de toekenning van deze bevoegdheid aan andere instanties zoals bijvoorbeeld politieagenten of zelfs hulpverleners. Ook de Raad van State stelde in zijn advies voor de hulpofficier van justitie te vervangen door een officier van de politie om zo te verduidelijken dat het bij een huisverbod niet gaat om een strafrechtelijk optreden.³²²

5.6.2 België

In het advies van de Raad van State werd veel aandacht besteed aan de bevoegdheid van de procureur des Konings om huisverboden op te leggen. De leden van het OM hebben immers een hiërarchische band met de minister van Justitie waardoor hun onafhankelijkheid mogelijkerwijze in het gedrang kan komen. Dit in tegenstelling tot leden van de zittende magistratuur wiens onafhankelijkheid ten volle speelt.³²³

Toch kan het parket, in navolging van artikel 28bis § 3, eerste lid Sv., in bepaalde gevallen handelingen stellen die de grondrechten van een persoon beperken. In spoedeisende situaties, zoals in gevallen waar een huisverbod wordt uitgevaardigd, kan het verantwoord zijn dat deze maatregel binnen de bevoegdheid van de procureur des Konings valt. Volgens de Raad van State is

³¹⁸ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 3; I, LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 86-87.

³¹⁹ Adv.RvS, Kamerstukken II 2005/06, 30657, nr. 3, 3.

³²⁰ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 3.

³²¹ K.B.M. DE VAAN, G.H.J. HOMBURG, A. SCHREIJENBERG en J. SCHILDER, *Knelpunten in de uitvoering van de wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/knelpunten-in-de-uitvoering-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004486.pdf>, 10.

³²² Adv.RvS, Kamerstukken II 2005/06, 30657, nr. 3, 4.

³²³ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 19, nr. 12.1.

dergelijke bevoegdheidstoebedeling aan de parketten gerechtvaardigd wanneer een voorafgaand beroep op de rechter geen voldoende waarborgen biedt om het slachtoffer te beschermen en wanneer het niet strookt met de doelstelling van de wet. Gezien het doel van het tijdelijk huisverbod erin bestaat om het slachtoffer te beschermen in ernstige gevaarlijke situaties en om deze situaties zo nodig te voorkomen, kan de procureur dus deze bevoegdheid toekomen. De bevoegdheid van de procureur is derhalve gebaseerd op de positieve verplichtingen inzake kindermishandeling, meer bepaald de bescherming van de lichamelijke, morele of seksuele integriteit en zelfs van de onschendbaarheid van het leven van personen. Met betrekking tot deze positieve beschermingsplicht refereert de Raad van State naar de reeds eerder besproken verdragen van de Raad van Europa.³²⁴ Om het recht van verdediging van de uithuisgeplaatste niet in het gedrang te brengen, moet het gebrek aan een voorafgaand rechterlijk optreden echter wel gecompenseerd worden door andere procedurele waarborgen. Het bestaan van een spoedig rechterlijk beroep a posteriori en de mogelijkheid om hoger beroep aan te tekenen, komen tegemoet aan de afwezigheid van een voorafgaand onafhankelijk rechterlijk optreden.³²⁵

Daarnaast vervult de procureur een centrale rol op het niveau van het gerechtelijk arrondissement en vormt ze de verbinding tussen politie, parket en hulpverlenende instanties. De procureur is ook de instantie die het snelst kan reageren op een crisissituatie.³²⁶ Vanwege de relatie met de politiediensten zal de procureur het verloop van de situatie van dichtbij kunnen volgen. Op die manier kan hij de voorwaarden van de uithuisplaatsing aanpassen indien dit nodig zou blijken.³²⁷ Het is niet de eerste keer dat de procureur de bevoegdheid krijgt om in crisissituaties een vrijheidsbeperkende maatregel op te leggen. Zo heeft de procureur reeds de bevoegdheid om een geesteszieke te plaatsen in een gesloten afdeling van de psychiatrie wanneer deze een ernstig gevaar vormt voor zichzelf of de samenleving.³²⁸ Vervolgens dient de procureur een verzoekschrift in bij de vrederechter of jeugdrechter binnen een termijn van vierentwintig uur. Deze procedure betreffende de dwangopname in de psychiatrie heeft dan ook als inspiratiebron gediend voor het huisverbod.³²⁹

De bevoegdheidstoebedeling aan de procureur kan in de praktijk echter ook de nodige problemen opleveren. Zo dient er gewezen te worden op het beroepsgeheim van de parketmagistraat wat betreft lopende gerechtelijke onderzoeken. Het is dan ook de vraag hoe dit te verzoenen is met de verplichting vanwege de procureur om de processen-verbaal mee te delen aan de vrederechter.³³⁰

³²⁴ Verdrag van de Raad van Europa over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, aangenomen te Lanzarote op 25 oktober 2007 en het Verdrag van de Raad van Europa ter preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, ter ondertekening voorgelegd te Istanbul op 11 mei 2011.

³²⁵ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 23, nr. 14.1.

³²⁶ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 121.

³²⁷ L. ARNOU, "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 3.; I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 129.

³²⁸ Artikel 1 en 9 Wet Bescherming Persoon Geesteszieke van 26 juni 1990.

³²⁹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1409, nr. 31.

³³⁰ Artikel 28quinquies Sv.

Het beroepsgeheim kan ervoor zorgen dat de procureur zich terughoudend zal opstellen bij het verstrekken van informatie aan de vrederechter waardoor deze laatste geen volledig beeld verkrijgt van de situatie.³³¹

Een ander probleem bestaat in de grote overbelasting van de parketten. Dit probleem zou kunnen verergeren wanneer de parketten zich ook daadwerkelijk gaan bezig houden met huisverboden. Dit nadeel werd ook al door de minister van Justitie opgeworpen tijdens de parlementaire besprekingen.³³²

5.7 Hulpverlening

5.7.1 Nederland

In de Nederlandse procedure omtrent het huisverbod wordt een grote rol toebedeeld aan het aspect hulpverlening. In tegenstelling tot de Belgische regeling voorziet de Nederlandse wetgeving wel uitdrukkelijk in een hulpverleningsaanbod.³³³ In de memorie van toelichting wordt aangegeven dat hulpverlening een cruciaal element uitmaakt in de procedure van het huisverbod.³³⁴ Er moet binnen de kortst mogelijke termijn een hulpverleningstraject worden opgestart. Dergelijke interventie gebeurt bij voorkeur zo snel mogelijk na de crisis.³³⁵ Het gebeurt immers vaak dat de betrokkenen na het incident het probleem afzwakken en zo trachten te negeren. Op het moment van het incident zelf staan zowel dader als slachtoffer meer open voor het aanvaarden van hulpverlening.³³⁶ In die fase kunnen ze de problematische situatie immers niet ontkennen en hebben ze nog geen tijd gehad om de situatie te relativiseren.³³⁷

Het huisverbod is een maatregel die bedoeld is om veiligheid te creëren voor slachtoffers in crisissituaties. De maatregel vormt daarmee geen oplossing op zichzelf, maar is daarentegen een middel dat ruimte maakt voor toekomstige oplossingen. Het huisverbod vormt het startpunt voor acties die ondernomen zullen moeten worden in een kort tijdsbestek. Het creëren van veiligheid op lange termijn is dan ook afhankelijk van de effectiviteit van hulpverlening en andere acties die tijdens het huisverbod worden ondernomen.³³⁸

Hoewel de hulpverlening ook in Nederland aanvankelijk problematisch verliep, vormt dit nu een van de sterktes van de maatregel.³³⁹ Vooral de snelheid waarmee deze hulpverlening wordt

³³¹ C. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 17.

³³² Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 52.

³³³ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 8.

³³⁴ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 4.

³³⁵ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 80.

³³⁶ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrappport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 42.

³³⁷ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrappport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 4.

³³⁸ I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 25.

³³⁹ R. HEPS en F. SWENNEN, "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in S. ANTHONI, *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, (11) 22; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 8.

opgestart, vormt een toegevoegde waarde.³⁴⁰ Zoals reeds gezegd, blijft geweld vaker achterwege in situaties waar er sprake is van een huisverbod dan in situaties waarin de maatregel niet werd opgelegd. De belangrijkste verklaring voor dit verband lijkt te liggen in de hulpverlening die wordt opgezet wanneer een huisverbod wordt opgelegd.³⁴¹ Wanneer er alleen repressief wordt opgetreden door middel van het strafrecht wordt hulpverlening niet onmiddellijk opgestart.³⁴² Hoewel de uithuisgeplaatste ook bij een opgelegd huisverbod niet verplicht is de hulpverlening te aanvaarden, wordt de betrokkene toch op een aantal manieren gestimuleerd om hieraan deel te nemen. Zo is een intrekking van het huisverbod enkel mogelijk wanneer de uithuisgeplaatste aanvaardt deel te nemen aan het hulpverleningstraject. De rechter zal dan in ieder geval ook steeds moeten nagaan of er nog een eventueel gevaar bestaat voor de veiligheid van de medebewoners. Bovendien kan de aanvaarding met het hulpverleningsaanbod door de uithuisgeplaatste een invloed uitoefenen op de beslissing van de burgemeester om het huisverbod al dan niet te verlengen.³⁴³

Eens een huisverbod is opgelegd, wordt hulpverlening ingeschakeld voor alle betrokkenen, dus zowel voor de uithuisgeplaatste zelf als het slachtoffer en eventuele andere achterblijvers. Deze hulpverlening, waarin hulpverleners werken aan een passend hulpverleningsaanbod, is georganiseerd voor de primaire duur van de maatregel en wordt het "tiendagentraject" genoemd. Wegens de korte tiendagenperiode komt het tijdens deze termijn nog niet tot een daadwerkelijke hulpverlening. Tijdens deze periode is het vooral de bedoeling om te interveniëren in de crisissituatie. Na deze periode van tien dagen worden de betrokkenen aan andere hulpverleners overgedragen.³⁴⁴ De coördinatie van deze hulpverlening is een taak die door casemanagers wordt gewaarborgd.³⁴⁵ De slachtoffers worden na afloop van het huisverbod dus verder begeleid en blijven hierdoor niet in de kou staan.³⁴⁶

Wanneer er sprake is van (een vermoeden van) kindermishandeling licht de burgemeester (of hulpofficier) het AMK in.³⁴⁷ Deze zal zelf geen hulp aanbieden, maar zal wel de nodige stappen ondernemen zodat hulpverlening kan worden opgestart. In ernstige gevallen van kindermishandeling zal het AMK de Raad voor de Kinderbescherming inlichten. Op die manier kan dan een procedure betreffende kinderschermingsmaatregelen worden ingezet.

³⁴⁰ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 86.

³⁴¹ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 78; K.B.M. DE VAAN, M. TIMMERMANS en G.H.J. HOMBURG, Effectief uit huis geplaatst? Effectevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/effectevaluatie-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004485.pdf>, II.

³⁴² A. NIEUWENHUIS, "Nederland: De Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, (38) 41.

³⁴³ Rb. Rotterdam 5 februari 2009, LJN BH2366.

³⁴⁴ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, M.E. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 88.

³⁴⁵ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 81.

³⁴⁶ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 48.

³⁴⁷ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 11.

Een aantal Nederlandse gemeentes, waaronder Venlo, besloten zelfs om in situaties waarin er geen huisverbod werd opgelegd toch een vergelijkbaar hulpverleningstraject uit te werken. Dit gebeurde onder meer in gevallen waarin de geweldpleger minderjarig was en er dus geen huisverbod kon worden opgelegd. Dit toont nogmaals aan dat hulpverlening in situaties van huiselijk geweld, waaronder kindermishandeling, ontzettend belangrijk is en wel degelijk een meerwaarde biedt.³⁴⁸

Hoewel het hulpverleningsaanbod een van de grote verdiensten is van het tijdelijk huisverbod bestaan er nog een aantal knelpunten omtrent deze hulpverlening. Zo is er het bestaan van wachtlijsten waardoor de hulpverlening niet altijd op gang kan worden gebracht.³⁴⁹ Daarnaast is het soms moeilijk om voor kinderen en jongeren in een passende hulpverlening te voorzien. Ook wordt de wettelijk bepaalde tiendagenperiode van het huisverbod als te kort ervaren om in complexe situaties een kwalitatief plan van aanpak betreffende hulpverlening op te stellen.³⁵⁰

5.7.2 België

Het huisverbod is geen doel op zich, maar bedoeld als een instrument dat gepaard moet gaan met adequate hulpverlening. Naast bescherming van de achterblijvers bestaat een andere doelstelling erin om het gevaar op recidive te voorkomen. Dit kan enkel gegarandeerd worden wanneer de uithuisgeplaatste, mits de gepaste begeleiding, wordt gewezen op zijn verantwoordelijkheid. Op die manier wordt er via hulpverlening getracht een oplossing aan te reiken om te vermijden dat het huiselijk geweld zich in de toekomst opnieuw zal manifesteren.³⁵¹ Het is belangrijk dat alle betrokkenen binnen de kortst mogelijke termijn hulpverlening wordt aangeboden. Ook in de rechtsleer wordt hulpverlening gezien als een belangrijke voorwaarde op vlak van preventie van familiaal geweld.³⁵² Deze hulpverlening moet aangepast zijn aan de specifieke omstandigheden. In een situatie waar preventief wordt opgetreden, zal andere hulpverlening wenselijk zijn dan in gevallen waar er reeds strafbare feiten zijn gepleegd.³⁵³

Wanneer we de wettekst betreffende het tijdelijk huisverbod ter hand nemen, zien we dat de wetgever weinig aandacht heeft besteed aan het aandeel hulpverlening. Artikel 3 § 5, tweede lid bepaalt enkel dat de procureur des Konings contact moet opnemen met de dienst slachtofferonthaal van zijn parket met het oog op bijstand en voorlichting van de personen die met

³⁴⁸ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 58; X, *Aanpak huiselijk geweld in Noord en Midden Limburg*, Mutsaersstichting, Focus, 2008, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/focus_aanpak_hg_noord_midden_limburg.pdf, 47.

³⁴⁹ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, (75) 84.

³⁵⁰ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 47.

³⁵¹ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 105; I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 25.

³⁵² C. PARENT, "Le système judiciaire dans la lutte contre la violence exercée contre les conjointes: une mesure incontournable mais piégée", in A. BOAS en J. LAMBERT (eds.) *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 252.

³⁵³ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 47.

de uithuisgeplaatste dezelfde verblijfplaats betrekken. Dit is echter slechts een eerste stap in de goede richting. Zoals ook uitdrukkelijk vermeld in de parlementaire besprekingen wordt een integraal hulpverleningsaanbod gezien als noodzakelijk om van het huisverbod een werkbare maatregel te maken.³⁵⁴ Er wordt verwezen naar buitenlandse ervaringen met het huisverbod waaruit blijkt dat de maatregel alleen efficiënt kan zijn wanneer er wordt voorzien in begeleidingsmaatregelen voor alle betrokkenen.³⁵⁵ Hoewel de commissie voor de Justitie in zijn verslag reeds wees op de afwezigheid van enige link met hulpverlening werd hier niet aan tegemoet gekomen.³⁵⁶ Dit valt dan ook te betreuren. Het huisverbod kan immers een ideaal startpunt vormen om hulpverlening op te starten in crisissituaties. Gespecialiseerde hulp opgestart in dergelijke vroege fase kan ervoor zorgen dat de leefsituatie van alle betrokkenen op lange termijn wordt verbeterd.³⁵⁷

Het federaal parlement is strikt gezien niet bevoegd om wetgeving omtrent hulpverlening vast te stellen. Een goede samenwerking tussen de federale staat en de gemeenschappen is dan ook onontbeerlijk om een degelijk hulpverleningsaanbod op poten te zetten. Gelet op de uiteenlopende situaties waarin een huisverbod kan worden opgelegd, is het bovendien heel moeilijk om allesomvattende richtlijnen op te stellen. Zo zal in een geval van kindermishandeling een andere hulpverlening wenselijk zijn dan in gevallen van partnergeweld.³⁵⁸

Bij gebrek aan specifieke indicaties omtrent hulpverlening zal er veelal een beroep moeten worden gedaan op de bereidwilligheid van de uithuisgeplaatsten zelf. Plegers van familiaal geweld zijn echter meestal niet bereid om mee te werken aan deze hulpverlening. De geweldpleger voelt zich in de meeste gevallen niet verantwoordelijk en ziet zijn gedrag niet als fout. Door externe motivatie en aanmoediging kan hieraan tegemoet worden gekomen. Het antwoord op dit gedrag mag zeker niet alleen bestaan uit repressief optreden. Het is immers belangrijk dat de onderliggende problematiek wordt aangepakt.³⁵⁹ Met het huisverbod en de daaraan gekoppelde hulpverlening kan de dader niet alleen op zijn verantwoordelijkheid worden gewezen, maar kan er ook vermeden worden dat dergelijke situaties zich in de toekomst nog zullen voordoen. De in principe tien dagen durende termijn waarbinnen het huisverbod geldt, veronderstelt dat hulpverlening in deze periode op gang wordt gebracht. Hier knelt echter duidelijk het schoentje in de Belgische wetgeving.

Toch wordt er de laatste jaren veel aandacht besteed aan de optimalisatie van hulpverlening bij kindermishandeling. Zoals reeds aangehaald, wordt er gestreefd naar samenwerking tussen de hulpverlening enerzijds en justitie anderzijds. Door overleg van deze actoren wordt er getracht te streven naar een integrale aanpak van kindermishandeling. De samenwerkingsverbanden zijn er

³⁵⁴ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 53K1994/005, 7.

³⁵⁵ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/005, 5.

³⁵⁶ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 539/4, 14.

³⁵⁷ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 48.

³⁵⁸ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5 (1) 47.

³⁵⁹ B. VAN DER VEKEN en B. DE SMET "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, (1402) 1404, nr. 9; F. DENISSEN, De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012, *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 200, nr. 5; W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 5.

gekomen om zo snel mogelijk na de feiten een efficiënte begeleiding te kunnen opstarten.³⁶⁰ Wanneer er echter ook hier, zoals in Nederland, sprake is van een gebrek aan aanbod en personeel bieden deze samenwerkingsverbanden weinig meerwaarde.³⁶¹ Bepaalde rechtsleer stelt vast dat er in het bijzonder te weinig aandacht wordt besteed aan kinderen die niet rechtstreeks slachtoffer zijn van geweld, maar wel getuige zijn hiervan. In dergelijke gevallen wordt slechts zelden hulpverlening geboden aan kinderen wegens een tekort aan middelen.³⁶² Ook op vlak van daderbegeleiding is het bestaande instrumentarium inzake hulpverlening beperkt.³⁶³

Door het gebrek aan enige verwijzing naar hulpverlening laat de wetgever een grote kans op een gunstige preventieve werking van het huisverbod liggen. Het huisverbod kan immers een aanknopingspunt vormen om hulp en begeleiding te voorzien in crisissituaties. Deze eerste stap naar hulpverlening zou eventuele ernstige feiten in de toekomst kunnen vermijden.

5.8 Praktische uitwerking

5.8.1 Nederland

Ondanks de positieve ervaringen met het huisverbod in Nederland wordt het tijdrovende karakter van de procedure als een ernstig knelpunt ervaren.³⁶⁴ Vooral de verplaatsingen van en naar het incident, de gesprekken met de betrokkenen en het horen van de geweldpleger vergen veel tijd.³⁶⁵ Dit tijdrovende karakter mag zeker niet worden afgedaan als een minimaal knelpunt. In de praktijk vormt de tijdsdruk immers een van de belangrijkste redenen om in een huisverbodwaardige situatie geen huisverbod op te leggen.³⁶⁶

Daarenboven rijst de vraag of een termijn van tien dagen wel voldoende is om effectief een gunstig resultaat te bereiken. Zeker door het ontbreken van enige aansluiting met familierecht of een kort geding procedure waarbij een oplossing op langere termijn wordt beoogd.³⁶⁷ Toch lijkt een langere initiële periode niet raadzaam gelet op de ingrijpende beperking van de grondrechten van de uithuisgeplaatste.

Een ander knelpunt bestaat erin dat een schending van het huisverbod slechts sporadisch leidt tot vervolging vanwege het OM. Het OM wordt natuurlijk dagelijks overstelpt met zware feiten.

³⁶⁰ C. DE CRAIM en E. TRAETS, "Protocol kindermishandeling, naar een intensere samenwerking tussen justitie en hulpverlening", *TJK* 2010, afl. 3, (177) 179.

³⁶¹ K. BERTELOOT, S. SIVRI, M.-R. BROUCKER, D. REYNDERS en F. GAZAN, Analyse van de vragenlijsten met betrekking tot de gemeenschappelijke omzendbrief COL 4/2006 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, december 2009, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/RAP_COL4_analyse_091209_def.pdf, 61.

³⁶² P. FRANCK, "Hoezo samenwerken? Multidisciplinaire aanpak van politie, parket en hulpverlening bij partnergeweld", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (47) 55.

³⁶³ W. BRUGGEMAN en E. BECKERS, "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (3) 8.

³⁶⁴ K.B.M. DE VAAN en A. SCHREIJENBERG, "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen*, 2010, 75 (79).

³⁶⁵ M. TIMMERMANS, W. KROES en G. HOMBURG, *Partiële kwaliteitsbepaling RIHG*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 5.

³⁶⁶ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 42 en 59.

³⁶⁷ K. LÜNNEMANN, R. RÖMKENS en T. DE ROOS, "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, (940) 944.

Wanneer een uithuisgeplaatste dan het huisverbod schendt door bijvoorbeeld een sms te sturen naar het slachtoffer is dit slechts een licht vergrijp in de ogen van het OM.³⁶⁸ Daarnaast zijn de achterblijvers zelf zelden bereid om de schending van het huisverbod aan te geven. Dit heeft dan te maken met schrik of met gevoelens van medelijden voor de uithuisgeplaatste.³⁶⁹

Slachtoffers van huiselijk geweld zijn vaak niet bereid beroep te doen op de politie omdat ze een lange, complexe gerechtelijke procedure vrezen. Bovendien zijn ze bang dat wanneer ze het geweld gaan melden, ze niet geloofd zullen worden met het risico dat de agressie nog meer zal toenemen. Alvorens de wet in de praktijk uitwerking kan hebben, is het dus heel belangrijk dat slachtoffers op de hoogte zijn van het bestaan van het huisverbod. Bovendien moeten ze ook kennis hebben van de gevolgen die dergelijke maatregel teweeg brengt. Daarbij is het ook wenselijk dat, naast de slachtoffers zelf, ook hun omgeving op de hoogte is van het bestaan van de mogelijkheid van een huisverbod. Zo dienen ook de onderwijsinstellingen, jeugddiensten en ziekenhuizen geïnformeerd te worden over de bestaande juridische instrumenten die in gevallen van kindermishandeling mogelijk zijn.³⁷⁰ In de memorie van toelichting wordt erop gewezen dat ook de betrokken actoren geïnformeerd moeten worden, meer bepaald over de taak die zij zullen vervullen in het kader van het huisverbod.³⁷¹ Zo maakt het huisverbod voortaan deel uit van het opleidingstraject van politiemensen.³⁷²

5.8.2 België

Ook in ons land moeten er bedenkingen worden geformuleerd bij de praktische uitwerking van de uithuisplaatsing. Zo vergt de nieuwe maatregel heel wat inspanningen vanwege de politie, het parket, de vrederechter en tevens de hulpverlening.³⁷³ Ook in de rechtsleer rijst de vraag of de procedure organisatorisch wel haalbaar is in (minder dan) tien dagen.³⁷⁴

Tijdens de parlementaire besprekingen werden er reeds gevoelens van ongerustheid geuit omtrent de beperkte tijd die de vrederechter krijgt om een beslissing te nemen. Deze korte termijn vereist dan ook een goede organisatie van de parketten om de stukken en informatie zo snel mogelijk te centraliseren. Ook de commissie voor de Justitie heeft bedenkingen geformuleerd bij deze korte

³⁶⁸ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*. Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 55

³⁶⁹ P. UITENWAAL, "Ervaringen met het Tijdelijk Huisverbod. Ervaringen van achterblijvers en uithuisgeplaatsten met het Tijdelijk Huisverbod uit de regio Den Haag en de regio Delft, Westland en Oostland", *Epidemiologisch bulletin*, (15) 20.

³⁷⁰ F. VAN VREE, K. DE VAAN en S. BROEK, *Evaluatie pilots huisverbod. Eindrapport*, Research voor beleid Leiden, 2007, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/evaluatierapporten_pilots_huisverbod_en_risicotaxatie-instrument_c.pdf, 67.

³⁷¹ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pfd/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 128.

³⁷² Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 15.

³⁷³ F. DENNISSEN, "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, (192) 195, nr. 10; K. BERTELOOT en S. SIVRI, "Het tijdelijke huisverbod: nieuwe mogelijkheden voor de aanpak van familiaal geweld", *Panopticon* 2012, afl. 4, 367.

³⁷⁴ K. BERTELOOT en W. D'HAESE, "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in H. BLOW (ed.) *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 5, (1) 49; L. ARNOU, "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in E. DERUYK, E. GOETHALS, L. HUYBRECHTS, J.-F. LECLERCQ, M. ROZIE, J. ROZIE, P. TRAEEST, en R. VERSTRAETEN (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, (1) 7.

termijn waarbinnen dit alles moet gebeuren.³⁷⁵ Het Koninklijk verbond van de Vrede- en Politierechters meent echter dat deze termijn van tien dagen moet volstaan.³⁷⁶ Ook in de omzendbrief van het College van procureurs-generaal wordt het tijdrovende karakter aangekaart. De werklast van de parketten kan en mag daarenboven niet worden verzwaaard door het zoeken naar onderdak voor de uithuisgeplaatste. Ook dit kan in de praktijk problemen geven. Wat gebeurt er immers met de uithuisgeplaatste indien deze geen opvangplaats vindt?³⁷⁷

Tijdens de parlementaire besprekingen werd echter aangegeven dat er bewust is gekozen voor een korte termijn gezien de beperking van een aantal fundamentele rechten van de uithuisgeplaatste.³⁷⁸ Deze termijn zou voldoende moeten zijn om de uithuisgeplaatste en zijn huisgenoten te doen nadenken over de situatie. Zo staat de weg naar hulpverlening open en kan er tevens beroep worden gedaan op de vrederechter omtrent bijvoorbeeld de uitoefening van het ouderlijk gezag.³⁷⁹

Daarnaast moet er ook in ons land aandacht worden besteed aan het informeren van het grote publiek omtrent het bestaan van het huisverbod. Slachtoffers zijn nog te vaak niet op de hoogte van slachtoffergerichte maatregelen.³⁸⁰ Ook is het noodzakelijk dat er voorzien wordt in opleidingsinitiatieven voor de verschillende betrokken actoren zodat ook zij vertrouwd geraken met deze nieuwe maatregel.

5.9 Kindermishandeling

5.9.1 Nederland

Zoals reeds eerder aangehaald, verwijst de Nederlandse wet expliciet naar het huisverbod als instrument tegen kindermishandeling. Wanneer er besloten wordt om in te grijpen, is het belang van het kind altijd het meest zwaarwegende element. Er dient dus te worden nagegaan welke interventie het meest gepast is gelet op het belang van het kind. Dit kadert binnen de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit.³⁸¹

Wanneer de burgemeester naar aanleiding van (een vermoeden) van kindermishandeling een huisverbod overweegt, is het belangrijk dat er een goede afstemming plaatsvindt tussen de verschillende procedures en betrokken actoren. Het is dan ook aangewezen dat de burgemeester in dergelijke gevallen het AMK hieromtrent inlicht.³⁸² Op die manier kan er worden nagegaan of het AMK of de Raad voor de Kinderbescherming reeds op de hoogte is van de zaak en eventueel al maatregelen heeft genomen. In principe kan een huisverbod niet worden opgelegd wanneer dit

³⁷⁵ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 52.

³⁷⁶ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 42-43.

³⁷⁷ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 15.

³⁷⁸ Verslag namens de commissie voor de Justitie, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4, 38.

³⁷⁹ Toelichting amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/2, 8-9.

³⁸⁰ I. STALS, "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, (19) 31.

³⁸¹ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 11.

³⁸² Artikel 2, derde lid Nederlandse Wet tijdelijk huisverbod.

ertoe leidt dat het kind alleen in de woning achterblijft. In dergelijke gevallen is een maatregel van kindbescherming vereist.³⁸³

In situaties van huiselijk geweld gebeurt het regelmatig dat de politie ter plaatse komt en daar een dreigende situatie aantreft zonder dat deze situatie aanleiding geeft tot aanhouding en vervolging wegens afwezigheid van strafbare feiten. Indien er daarentegen wél strafbare feiten zijn gepleegd, zijn de slachtoffers vaak niet bereid om hiervan aangifte te doen. Dit maakt het bijzonder moeilijk om op te treden tegen geweldplegers. In tegenstelling tot ons land grijpt Nederland wel de kans om aan deze situaties tegemoet te komen door het huisverbod.³⁸⁴

Aanvankelijk werd het huisverbod slechts sporadisch opgelegd bij kindermishandeling. Veelal waren er in de gevallen waarin een huisverbod werd uitgevaardigd wel kinderen betrokken, maar dit meestal als getuige.³⁸⁵ Kindermishandeling gaf dus zelden tot nooit aanleiding tot een huisverbod. Een mogelijke verklaring hiervoor is dat kindermishandeling zelden wordt gemeld bij de politie. Vaak zal het daarentegen een hulpverlenende instantie zijn die ervan op de hoogte wordt gesteld. Bij de maatregel van het huisverbod is echter een primaire rol toebedeeld aan de politie die in eerste instantie zal nagaan of er sprake is van een ernstig en onmiddellijk gevaar.³⁸⁶

Sinds enkele jaren probeert Nederland hieraan tegemoet te komen en worden er ook huisverboden opgelegd in situaties waarin er enkel sprake is van kindermishandeling.³⁸⁷ De belangrijkste reden hiervoor is dat het in dergelijke situaties vaak niet goed is om een kind uit zijn vertrouwde omgeving te halen.³⁸⁸ In een evaluatie die vorig jaar werd uitgevoerd, bleek het in 53 % van de gevallen te gaan om (een vermoeden van) kindermishandeling.³⁸⁹ Uit onderzoek dat specifiek gericht was op Rotterdam blijkt dat de gemeente nu ook huisverboden oplegt in het kader van kindermishandeling. De gemeente wil hiermee voorkomen dat kinderen uit huis geplaatst moeten worden.³⁹⁰ Toch kwam het huisverbod in Rotterdam moeilijk op gang. Hoewel de maatregel reeds in 2009 wettelijk is vastgelegd, werd deze door het ontbreken van het juiste instrumentarium nog niet toegepast. Daarom vond er in 2012 een proefproject plaats. In navolging van dit proefproject

³⁸³ Kamerstukken II 2005/006, 30 657, nr. 3, MvT, 11.

³⁸⁴ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 1.

³⁸⁵ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 63.

³⁸⁶ Kamerstukken II 2005/06, 30 657, nr. 3, MvT, 19.

³⁸⁷ A. SCHREIJENBERG, K.B.M. DE VAAN, M.C. VANONI en G.H.J. HOMBURG, *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 63; X, *Huisverbod ook bij kindermishandeling*, 14 januari 2011, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2011/140111_huisverbod-ook-bij-kindermishandeling-

³⁸⁸ X, *Vaker huisverbod bij kindermishandeling in Rotterdam*, 6 mei 2011,

http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2011/060511_vaker-huisverbod-bij-kindermishandeling-in-rotterdam.

³⁸⁹ K.B.M DE VAAN, M. TIMMERMANS en G.H.J. HOMBURG, *Effectief uit huis geplaatst? Effectevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/effectevaluatie-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004485.pdf>, 29.

³⁹⁰ X, *Huisverbod*, <http://www.huiselijkgeweld.nl/dossiers/huisverbod>.

is Rotterdam de maatregel van het huisverbod nu effectief gaan gebruiken in de strijd tegen kindermishandeling.³⁹¹

Hoewel het huisverbod in bijna alle gemeentes aan een grote opmars bezig is, zijn er nog een aantal gemeentes die zich terughoudend opstellen en geen gebruik maken van de maatregel bij kindermishandeling. Toch is er ook in deze gemeenten een positieve tendens waar te nemen. Zo worden er studies uitgevoerd om na te gaan of en in welke gevallen een situatie van kindermishandeling zich ook leent voor een huisverbod.³⁹²

5.9.2 België

Aangezien er in ons land nog geen evaluaties hebben plaatsgevonden, is er ook geen informatie beschikbaar of het huisverbod effectief wordt ingezet in situaties van kindermishandeling.

Volgens L. MEHEUS, substituut procureur des Konings, is het twijfelachtig dat het huisverbod ook toepassing kan vinden in situaties waar kinderen rechtstreeks slachtoffer zijn van het geweld.³⁹³ Wanneer het parket wordt geconfronteerd met een geval van kindermishandeling zal er eerder beroep worden gedaan op het strafrecht. Zo zal de dader worden aangehouden en kan er beroep worden gedaan op de voorlopige hechtenis. Daarna is het aan de rechter om te oordelen of de dader een gevangenisstraf krijgt opgelegd of dat deze onder voorwaarden kan worden vrijgelaten. Het feit dat de betrokkene bij niet-naleving van de voorwaarden onmiddellijk terug in voorlopige hechtenis kan worden genomen, vormt hierbij een belangrijke stok achter de deur. Dit is meteen de reden waarom het huisverbod volgens MEHEUS in zulke situaties geen oplossing zal bieden. Wanneer de uithuisgeplaatste het huisverbod schendt, kan deze niet in voorlopige hechtenis worden genomen. Hiervoor is de strafmaat immers te laag.

Een andere oplossing om de naleving van het huisverbod te garanderen, zou erin kunnen bestaan om, naar buitenlands voorbeeld, overtredingen elektronisch te monitoren. Dit monitoring systeem zou dan kunnen zorgen voor een registratie van informatie met betrekking tot het betreden van plaatsen waarvoor het huisverbod geldt.³⁹⁴

Wanneer het OM kennis krijgt van een geval van kindermishandeling is een uithuisplaatsing van het kind meestal de beste oplossing. De eerste zorg is dan immers om het slachtoffer in veiligheid te brengen. Aangezien recidivegevaar en vergeldingsacties niet zijn uitgesloten bij een huisverbod zal deze maatregel dan ook geen oplossing kunnen bieden.³⁹⁵

³⁹¹ X, *Proef uithuisplaatsing plegers kindermishandeling geslaagd*, 15 maart 2013, http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2013/150313_proef-uthuisplaatsing-plegers-kindermishandeling-geslaagd.

³⁹² X, *Proef huisverbod bij kindermishandeling Noord-Nederland*, 28 februari 2014, <http://www.huiselijkgeweld.nl/nieuws/2014/proef-huisverbod-bij-kindermishandeling-noord-nederland>.

³⁹³ Getuigenis van Lieve MEHEUS, Substituut-procureur des Konings bij het parket van Mechelen.

³⁹⁴ I. LECLERCQ, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pfd/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 105.

³⁹⁵ C. DE CRAIM, "Kindermishandeling: De wetgevende aspecten en de aanpak door de gerechtelijke overheden", in H. Blow (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 6, (1) 14.

Ook in de rechtsleer lezen we dat het huisverbod slechts sporadisch wordt toegepast. Vooral het vage karakter van sommige bepalingen en het beroepsgeheim van de procureur des Konings worden hiervoor als redenen aangehaald.³⁹⁶

5.10 Conclusie Nederland

Zoals uit de verschillende evaluaties blijkt, vormt het huisverbod een waardevolle aanvulling op de reeds bestaande instrumenten. In situaties waar een huisverbod werd opgelegd, blijkt een herhaling van het geweld vaker achterwege te blijven dan in situaties waar geen huisverbod werd opgelegd. Vooral de hulpverlening die wordt opgestart tijdens de eerste tiendagenperiode wordt ervaren als een toegevoegde waarde. Ook bij de verschillende betrokken actoren wordt de maatregel over het algemeen goed onthaald. Toch bestaan er nog heel wat tekortkomingen rond de maatregel. In de praktijk wordt het huisverbod overwegend opgelegd in combinatie met strafrechtelijke trajecten. Er wordt dus nauwelijks ingespeeld op het preventieve karakter van de maatregel. Dit komt omdat er in Nederland voor geopteerd is om het strafrecht te laten primeren waar mogelijk is. Hiermee wordt er dus eigenlijk voorbij gegaan aan het werkelijke doel van de maatregel namelijk het onderdrukken van een escalatie van de crisissituatie door vroegtijdig in te grijpen. Daardoor blijft het huisverbod een ongebruikte maatregel in situaties waar deze echt zijn nut zou kunnen bewijzen. Het huisverbod voegt echter aan het bestaande instrumentarium wel de mogelijkheid toe om in een vroeg stadium van huiselijk geweld in te grijpen.

Daarenboven rijst de vraag of een termijn van tien dagen wel voldoende is om effectief resultaat te bereiken. Daarnaast is het wegens het tijdrovende karakter van de maatregel niet altijd mogelijk om het huisverbod in de praktijk te hanteren. Toch is een langere termijn niet aangewezen gezien het ingrijpende karakter inzake een aantal belangrijke grondrechten van de uithuisgeplaatste.

De evaluaties die in Nederland zijn uitgevoerd, tonen aan dat het huisverbod een effectief middel kan zijn in de strijd tegen kindermishandeling. Het huisverbod wordt ervaren als een wenselijke uitbreiding van het bestaande instrumentarium om kindermishandeling tegen te gaan. Er kan dan ook gesproken worden van een duidelijke meerwaarde die de maatregel in de praktijk biedt. Daarnaast heeft de maatregel stimulerend gewerkt op het vlak van ketensamenwerking, meer bepaald wat betreft de samenwerking tussen politie, hulpverlening en justitie.

5.11 Conclusie België

Uit de rechtsvergelijking met Nederland blijkt dat België een kans laat liggen door het niet in de praktijk gebruiken van het huisverbod. Hoewel er ook daar nog een aantal knelpunten zijn, heeft het huisverbod er een toegevoegde waarde.

Alvorens ons land de maatregel effectief zal kunnen gebruiken, moeten er wel oplossingen gezocht worden voor de bestaande tekortkomingen. In de eerste plaats is het belangrijk dat er een risicotaxatie-instrument wordt ontwikkeld. Op die manier kan de procureur des Konings op een gesystematiseerde manier besluiten of het uitvoerdigen van een huisverbod gewenst is. Daarnaast is het noodzakelijk dat er voorzien wordt in een hulpverleningstraject voor zowel dader als

³⁹⁶ A. FOURIE, "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, (8) 17.

achterblijvers. Op die manier wordt de uithuisgeplaatste persoon op zijn verantwoordelijkheid gewezen en wordt deze voorbereid op een re-integratie in de maatschappij.

Uit de getuigenis van L. MEHEUS blijkt ook duidelijk dat er gezocht moet worden naar middelen die de naleving van het huisverbod kunnen garanderen. Momenteel is er geen controle op de uithuisgeplaatste zodat deze het huisverbod ten allen tijde kan schenden. Het gevaar op vergeldingsacties is dan erg groot waardoor er dus nog steeds beroep zal moeten worden gedaan op het strafrecht en/of jeugdbeschermingsrecht.

6 Huisverbod als alternatief voor uithuisplaatsing slachtoffer

6.1 Bestaande mogelijkheden bij kindermishandeling

In de huidige praktijk bestaat er reeds de theoretische mogelijkheid om een geweldpleger uit huis te zetten. Deze uithuisplaatsing zal echter gebaseerd zijn op de vrijwillige medewerking van de betrokken persoon.³⁹⁷ Toch zijn er ook in het burgerlijk recht, jeugdbeschermingsrecht en strafrecht een aantal mogelijkheden voorhanden die de geweldpleger de toegang tot de gezinswoning ontzeggen.³⁹⁸ Deze procedures vertonen echter een aantal knelpunten waardoor ze in de praktijk niet altijd de meest afdoende oplossing zullen vormen. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste maatregelen die bij kindermishandeling mogelijk zijn, toegelicht waarna er geconcludeerd wordt of de ingevoerde maatregel van het huisverbod tegemoet kan komen aan de tekortkomingen en aldus een alternatief kan vormen voor de bestaande procedures.

6.1.1 Burgerlijk recht

Zoals in de inleiding reeds vermeld, kan het slachtoffer van partnergeweld via het huidige burgerlijk recht zich het genot van de gezinswoning laten toewijzen in het kader van dringende voorlopige maatregelen.³⁹⁹ Doorgaans zullen de kinderen dan bij de niet-gewelddadige ouder verblijven. Indien er in dergelijke gezinnen ook sprake is van kindermishandeling wordt er voor het kind dus ook een time-out ingesteld zonder dat deze de gezinswoning moet verlaten. Voor feitelijk samenwonende partners is dergelijke procedure niet mogelijk.⁴⁰⁰ Zij kunnen zich wenden tot de jeugdrechter of tot de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg die maatregelen kan opleggen bij hoogdringendheid in het kader van een kort geding procedure.⁴⁰¹ Daarnaast is ook de definitieve preferentiële toewijzing van de gezinswoning mogelijk bij echtparen die gehuwd zijn onder het huidig wettelijk stelsel. Dergelijke toewijzing van de gezinswoning kan gepaard gaan met een straatverbod of contactverbod, hetgeen met een dwangsom kan worden afgedwongen.⁴⁰²

Ook wordt in het Burgerlijk Wetboek voorzien in de mogelijkheid van ontzetting van het ouderlijk gezag.⁴⁰³ De jeugdrechtbank kan deze maatregel opleggen, eventueel gepaard gaande met een

³⁹⁷ Zij bv. artikel 3 Wet Bescherming Persoon Geesteszieke.

³⁹⁸ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 227, nr. 33.

³⁹⁹ Tijdens het huwelijk: artikel 223, derde lid BW; tijdens de wettelijke samenwoning: artikel 1479, vijfde lid BW; tijdens de echtscheidingsprocedure: artikel 1280, zevende lid Ger.W.; A. BOUCHÉ, "Les nouvelles conséquences civiles et pénales des violences physiques exercées sur le conjoint ou le cohabitant par son partenaire", *JT* 2003, (462) 463; J.E. BEERNAERT, "Premier commentaire sur la loi du 28 janvier 2003" *Div.Act.* 2003, afl. 3, 35-39.

⁴⁰⁰ H. VANBOCKRIJCK, "De wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw." *EJ* 2003, afl. 6, (86) 88, nr. 10

⁴⁰¹ Artikel 387bis voor de jeugdrechtbank en artikel 584 Ger.W. voor de voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg.

⁴⁰² F. SWENNEN, "Overzicht van rechtspraak (2000-2005), Dringende voorlopige maatregelen tussen echtgenoten op grond van art. 223 BW", *EJ* 2006, afl. 2, (17) 21, nr. 12.

⁴⁰³ Artikel 371-387ter en 410 BW; R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 23, nr. 9; R. HEPS en F. SWENNEN, "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in S. ANTHONI, *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, (11) 18.

strafrechtelijke veroordeling van de ouders.⁴⁰⁴ Wanneer het ouderlijk gezag exclusief wordt toegewezen aan één ouder behoudt de andere ouder principieel wel een recht op persoonlijk contact met het kind. Dit recht kan de ouder enkel geweigerd worden wanneer er sprake is van bijzonder ernstige redenen.⁴⁰⁵ Mishandeling kan een dergelijke ernstige reden uitmaken.⁴⁰⁶

6.1.1.1 Nadelen

De Raad van State wierp in zijn advies betreffende het wetsontwerp de vraag op of dergelijke feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot een huisverbod nu reeds niet kunnen vallen onder de procedure van dringende en voorlopige maatregelen.⁴⁰⁷ Op die manier zou het huisverbod immers weinig tot geen toegevoegde meerwaarde bieden. Met een positief antwoord hierop zou er wel erg kort door de bocht worden gegaan. Er moeten immers belangrijke nuances worden aangebracht. Een eerste belangrijke tekortkoming bij de procedure van dringende en voorlopige maatregelen betreft het toepassingsgebied. De preferentiële toewijzing van de gezinswoning kan immers enkel gevraagd worden wanneer (ook) de echtgenoot of wettelijk samenwonende partner het slachtoffer is van de geweldplegingen.⁴⁰⁸ Wanneer het kind dus slachtoffer is geworden van kindermishandeling, maar er geen partnergeweld heeft plaatsgevonden, kan de maatregel dus niet worden aangewend. Daarnaast is de maatregel enkel mogelijk bij fysiek geweld en niet bij psychisch geweld.⁴⁰⁹ Bovendien vergt de procedure enige tijd waardoor er dus niet, in tegenstelling tot bij het huisverbod, kort op de bal kan worden gespeeld. Vaak zal het slachtoffer uiteindelijk toch de woning moeten verlaten omdat de procedure te lang aansleept. Van een onmiddellijke uithuisplaatsing is dus geenszins sprake.⁴¹⁰ Tot slot kan de preferentiële toewijzing van de gezinswoning niet preventief worden opgelegd. Slechts wanneer er sprake is van daadwerkelijk geweld, of als daartoe ernstige aanwijzingen bestaan, kan er een vordering worden ingesteld.⁴¹¹

Ook wat betreft de vermelde mogelijkheid inzake het ouderlijk gezag zijn er een aantal knelpunten. Meestal zal de ouder die het ouderlijk gezag niet (meer) uitoefent nog steeds een recht op persoonlijk contact met het kind hebben. In dergelijke situaties is het slachtoffer dus nog steeds niet veilig. Alleen wanneer er bij een exclusieve uitoefening van het gezag of ontzetting van het

⁴⁰⁴ Artikel 32 Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade.

⁴⁰⁵ Artikel 374 § 1, vierde lid BW.

⁴⁰⁶ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 23, nr. 9.

⁴⁰⁷ Adv.RvS, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002, 10, nr. 6.

⁴⁰⁸ H. VANBOCKRIJCK, "De Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *EJ* 2003, afl. 6, (86) 86, nr. 2.

⁴⁰⁹ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 223, nr. 12.

⁴¹⁰ Wetsvoorstel van 29 november 2010, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1,2; I. LECLERCO, K. BERTELOOT, S. SIVRI, ME. DEFOUR, *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld. Vergelijkende beleidsstudie*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pfd/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 14.

⁴¹¹ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 22, nr. 6; R. HEPS en F. SWENNEN, "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in S. ANTHONI, *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, (11) 18.

ouderlijk gezag het recht op persoonlijk contact wordt geweigerd, is een effectieve afkoelingsperiode na een geval van kindermishandeling mogelijk.⁴¹²

6.1.2 Jeugdbeschermingsrecht

In sommige situaties acht het OM het niet opportuun om tot vervolging over te gaan. Wanneer een kind door zijn ouder(s) wordt mishandeld, is het immers niet altijd wenselijk om deze ouder te veroordelen. Het OM kan dan beslissen dat jeugdbeschermingsmaatregelen volstaan en hierbij de hulpverlenende instanties hun werk laten doen.⁴¹³ Dergelijke situaties van kindermishandeling leiden er doorgaans toe dat het kind wordt geplaatst en dus de gezinswoning zal moeten verlaten.⁴¹⁴ Verder contact tussen het slachtoffer en de dader is in dergelijke gevallen niet wenselijk. Deze plaatsing heeft als doel het kind te beschermen en niet de bestraffing van de mishandelaar.⁴¹⁵

6.1.2.1 Nadelen

In de praktijk blijkt echter dat deze uithuisplaatsing een niet te onderschatten invloed heeft op het kind. Hij ervaart deze maatregel dan ook meer als een straf dan als maatregel die nodig is om de eigen veiligheid te garanderen. Het kind krijgt bovendien geen kans om met zijn ouders een band op te bouwen.⁴¹⁶ Vooral uit het oogpunt van de ouder die zich niet schuldig maakt aan kindermishandeling komt het onrechtvaardig over dat het kind wordt geplaatst. Wanneer dergelijke overheidsinmenging plaatsvindt, is het noodzakelijk dat er een afweging wordt gemaakt tussen enerzijds de grondrechten van de ouders en anderzijds de grondrechten van het kind en het algemeen belang. Daarenboven blijkt het niet makkelijk te zijn om een verantwoording te vinden voor het opleggen van preventieve maatregelen.

6.1.3 Strafrecht

Wanneer er een geval van kindermishandeling is, kan naast een POS-procedure ook een strafonderzoek worden ingesteld tegen de betrokkene. Kindermishandeling wordt niet als specifiek misdrijf vermeld in het Strafwetboek, maar kan wel bestraft worden via andere misdrijven zoals bijvoorbeeld slagen en verwondingen en verkrachting.

Wanneer de geweldpleger een misdaad of wanbedrijf pleegt en hierbij op heterdaad wordt betrapt, kan hij onmiddellijk gedurende een termijn van vierentwintig uur worden aangehouden.⁴¹⁷ Wanneer het volstrekt noodzakelijk is, kan een aanhoudingsbevel worden uitgevaardigd tegen de verdachte. Naast het noodzakelijk karakter moeten ernstige schuldaanwijzingen aanwezig zijn en moet het feit bestraft worden met een hoofdgevangenisstraf van minstens één jaar.⁴¹⁸ Binnen een

⁴¹² R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 23, nr. 9.

⁴¹³ C. DE CRAIM, "Kindermishandeling: De wetgevende aspecten en de aanpak door de gerechtelijke overheden", in H. Blow (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, afl. 6, (1) 7.

⁴¹⁴ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 20, nr. 1.

⁴¹⁵ R. HEPS, "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl. 4, (221) 233, nr. 58.

⁴¹⁶ R. HEPS en N. DE HONDT, "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, (20) 20, nr. 1.

⁴¹⁷ Artikel 1 Voorlopige hechteniswet.

⁴¹⁸ Artikel 16 § 1 Voorlopige hechteniswet.

termijn van vijf dagen na de uitvaardiging van het aanhoudingsbevel beslist de raadkamer over de eventuele handhaving van de aanhouding.⁴¹⁹ Wanneer de raadkamer beslist de betrokkene niet langer aan te houden, kan deze onder voorwaarden opnieuw in vrijheid worden gesteld.⁴²⁰ Wanneer er een veroordeling van de dader volgt, kan de rechter een effectieve vrijheidsbenemende straf opleggen.

De rechter kan de beklaagde, indien de voorwaarden hiervoor vervuld zijn, uitstel verlenen van de tenuitvoerlegging van de opgelegde straffen of de opschorting van de uitspraak van de veroordeling bevelen.⁴²¹ Aan het uitstel of de opschorting worden meestal voorwaarden gekoppeld. Een dergelijke voorwaarde kan een huisverbod van de verblijfplaats zijn.⁴²² Gelijkaardige voorwaarden zijn ook mogelijk tijdens de strafuitvoering in het kader van een voorwaardelijke invrijheidstelling.⁴²³ Door het opleggen van voorwaarden wordt er getracht om herhaling van strafbare feiten te voorkomen. Ook hier speelt dus een preventief oogmerk.

6.1.3.1 Nadelen

Hoewel er dus ook via het strafrecht preventief kan worden opgetreden, vereist dergelijke strafrechtelijke procedure wel dat er eerst daadwerkelijk een misdrijf moet zijn gepleegd. Daarnaast bestaat voor het slachtoffer steeds het risico dat de dader vrij kan komen, eventueel wel onder bepaalde voorwaarden. Stabilisatie van de gezinssituatie op lange termijn is hierdoor niet mogelijk. Een ander knelpunt betreft de vaak afwezige hulpverlening in strafrechtelijke procedures.

6.2 Conclusie

Na dit overzicht van de belangrijkste bestaande mogelijkheden inzake kindermishandeling kunnen we concluderen dat er in ons land een heel arsenaal aan instrumenten voorhanden is om kindermishandeling te bestrijden. Zowel het strafrecht als het burgerlijk recht voorzien in bepaalde vormen van uithuisplaatsing van de dader van kindermishandeling. Toch schieten deze maatregelen op verschillende vlakken te kort.

Langs burgerrechtelijke weg is de preferentiële toewijzing van de gezinswoning enkel mogelijk wanneer er tevens sprake is van partnergeweld en ingeval dit slachtoffer het initiatief neemt om een vordering in te stellen. Door middel van het jeugdbeschermingsrecht zal het minderjarige slachtoffer uit huis geplaatst worden. Zoals we zagen, heeft dit echter niet altijd de gewenste gevolgen voor het kind. Mogelijkheden om de geweldpleger de toegang tot de woonst te ontzeggen, bestaan hier niet. Via het strafrecht kan de dader wel verplicht worden de woonst te verlaten. Toch is het in een heel aantal gevallen mogelijk dat de dader de gevangenis mag verlaten, eventueel onder voorwaarden. Dit komt natuurlijk niet ten goede aan het slachtoffer dat steeds met angst leeft dat de dader opnieuw zal opduiken. Bovendien kan het strafrecht enkel toepassing vinden wanneer er effectief een misdrijf is gepleegd.

⁴¹⁹ Artikel 21 § 1 Voorlopige hechteniswet

⁴²⁰ Artikel 35-38 Voorlopige Hechteniswet.

⁴²¹ Artikel 1 § 1 Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie.

⁴²² C. VAN DEN WIJNGAERT, *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen. Deel I: Strafrecht*, Antwerpen, Maklu, 2009, 511.

⁴²³ Artikel 24 e.v. Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten.

In de praktijk zal het dus voorkomen dat er ten tijde van de crisisinterventie slechts een beperkt aantal mogelijkheden voorhanden zijn waardoor het kind doorgaans de woning zal moeten verlaten. Het huisverbod kan in theorie dus aan de belangrijkste tekortkomingen van de besproken maatregelen tegemoet komen. Zo kan het huisverbod wel preventief worden ingezet en kan het slachtoffer in zijn vertrouwde omgeving blijven. Toch zijn er, zoals uitvoerig gezien in het vorige hoofdstuk, ook aan het huisverbod een aantal knelpunten verbonden waardoor het twijfelachtig is of de maatregel ook in de praktijk kan bijdragen aan de problematiek inzake kindermishandeling.

7 Conclusie

Met de maatregel van het huisverbod beoogde de wetgever het bestaande instrumentarium inzake huiselijk geweld uit te breiden. Een preventieve aanpak waarbij slachtoffers worden beschermd en waarbij hulpverlening wordt voorzien, staat centraal. In deze thesis werd onderzocht of het huisverbod ook een effectieve maatregel kan zijn in situaties van kindermishandeling. Nog veel te vaak zijn het immers de minderjarige slachtoffers die het huis moeten verlaten. Het huisverbod van de geweldpleger zou tegemoet kunnen komen aan deze uithuisplaatsingen die vaak worden opgevat als onrechtvaardig. Hoewel de maatregel een ingrijpend karakter heeft, kunnen we aannemen dat de wet, wat haar algemene strekking betreft, geen ongerechtvaardigde inperking inhoudt van de fundamentele rechten van de uithuisgeplaatste. Toch zou de invoering van een wettelijk afdwingbaar hoorrecht en een mogelijkheid om schadevergoeding te bekomen, kunnen bijdragen tot de proportionaliteit van de maatregel.

Opdat een wet effectief kan zijn, dient ze vooraleerst te worden toegepast in de praktijk. Het huisverbod lijkt echter slechts sporadisch te worden opgelegd. Het is in de eerste plaats dan ook belangrijk dat de maatregel een duidelijke plaats krijgt binnen het beleid van kindermishandeling. Zoals uit verschillende evaluaties blijkt, is het huisverbod bij onze noorderburen wel reeds goed ingeburgerd. Het huisverbod blijkt daar positieve resultaten te bewerkstelligen en ook bij de betrokken actoren wordt de maatregel overwegend positief onthaald.

Alvorens het huisverbod in ons land als efficiënte maatregel kan dienen, moet het instrument eerst geoptimaliseerd worden. Vooraleerst is het noodzakelijk dat er meer duidelijkheid komt omtrent de situaties waarin een huisverbod kan worden opgelegd. De gebruikte bewoordingen zijn immers voor interpretatie vatbaar. Een mogelijke oplossing zou zijn om, in navolging van Nederland, een risicotaxatie-instrument te ontwikkelen om zo na te gaan wanneer er een ernstig en onmiddellijk gevaar aanwezig is.

Een ander probleem betreft het ontbreken van een juridische waarborg die ervoor zorgt dat de uithuisgeplaatste zich aan het huisverbod zal houden. Zeker in situaties van kindermishandeling speelt dit een grote rol. Wanneer de betrokken persoon het huisverbod schendt, bestaat het risico dat het geweld zal escaleren. Bij gebreke aan een mogelijkheid om de uithuisgeplaatste in voorlopige hechtenis te nemen, zal het minderjarige slachtoffer dus nog steeds geplaatst moeten worden om zo diens veiligheid maximaal te garanderen. Een strafrechtelijke sanctionering waarbij voorlopige hechtenis mogelijk is, zal dan ook bijdragen tot een hogere kans op naleving van het huisverbod. Daarnaast leert de rechtsvergelijking met Nederland ons dat het opstarten van een hulpverleningstraject een aanzienlijke meerwaarde biedt in de praktijk. Op die manier kan immers de onderliggende problematiek worden aangepakt en wordt zo de effectiviteit van de maatregel verhoogd.

We kunnen dus concluderen dat het huisverbod momenteel in de praktijk geen alternatief kan vormen voor de bestaande procedures. Mits echter de knelpunten worden aangepakt, kan de maatregel een oplossing bieden in situaties waar de bestaande mogelijkheden als ontoereikend worden ervaren om preventief te reageren in crisissituaties. Het huisverbod kan dus een efficiënt instrument zijn wanneer het kadert in een ruimer beleid en binnen een multidisciplinaire aanpak, waarbij de aandacht gericht is op hulpverlening.

De praktijk zal dus moeten uitwijzen of het huisverbod in situaties van kindermishandeling zal worden ingezet of dat de wet dode letter zal blijven.

Bibliografie

Internationaal

Wetgeving

- Verdrag van 20 november 1989 inzake de Rechten van het Kind.
- Internationaal Verdrag van 19 december 1966 inzake economische, sociale en culturele rechten.
- Verdrag van de Raad van Europa van 25 oktober 2007 over de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik.
- Verdrag van de Raad van Europa ter preventie en bestrijding van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, ter ondertekening voorgelegd te Istanbul op 11 mei 2011.

Europa

Wetgeving

- Europees Verdrag van 4 november 1950 tot bescherming van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden.

Rechtspraak

- EHRM, *Osman v. Verenigd Koninkrijk*, 1998.
- EHRM, *Z.e.a. v. Verenigd Koninkrijk*, 2001.
- EHRM, *Geleri v. Roemenië*, 2011.

België

Wetgeving

- Burgerlijk Wetboek 21 maart 1804, *BS* 3 september 1807.
- Gerechtelijk Wetboek 10 oktober 1967, *BS* 31 oktober 1967.
- Wet van 29 juni 1964 betreffende de opschorting, het uitstel en de probatie, *BS* 17 juli 1964.
- Wet van 8 april 1965 betreffende de jeugdbescherming, het ten laste nemen van minderjarigen die een als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd en het herstel van de door dit feit veroorzaakte schade, *BS* 5 april 1965.
- Wet van 26 juni 1990 betreffende de bescherming van de persoon van de geesteszieke, *BS* 27 juli 1990.
- Wet van 20 juli 1990 betreffende de voorlopige hechtenis, *BS* 14 augustus 1990.
- Wet van 24 november 1997 strekkende om het geweld tussen partners tegen te gaan, *BS* 6 februari 1998.
- Wet van 28 november 2000 betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen, *BS* 17 maart 2001.

- Wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 van het Strafwetboek, *BS* 12 januari 2003.
- Wet van 17 mei 2006 betreffende de externe rechtspositie van de veroordeelden tot een vrijheidsstraf en de aan het slachtoffer toegekende rechten in het raam van de strafuitvoeringsmodaliteiten, *BS* 15 juni 2006.
- Wet van 30 november 2011 tot wijziging van de wetgeving wat de verbetering van de aanpak van seksueel misbruik en feiten van pedofilie binnen een gezagsrelatie betreft, *BS* 20 januari 2012.
- Wet van 23 februari 2012 tot wijziging van artikel 458*bis* teneinde het uit te breiden voor misdrijven van huiselijk geweld, *BS* 26 maart 2012.
- Wet van 15 mei 2012 betreffende het tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld, *BS* 1 oktober 2012.
- Wet van 15 juni 2012 tot bestraffing van de overtreding van het tijdelijk huisverbod en tot wijziging van de artikelen 594 en 627 van het Gerechtelijk Wetboek, *BS* 1 oktober 2012.
- Wet van 30 juli 2013 betreffende de invoering van een familie- en jeugdrechtbank, *BS* 27 september 2013.
- Decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 13 september 2013.
- Wetsvoorstel van 14 mei 2004 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2003-04, nr. 3-701/1.
- Wetsontwerp houdende instemming met het Verdrag van de Raad van Europa inzake de bescherming van kinderen tegen seksuele uitbuiting en seksueel misbruik, gedaan te Lanzarote op 25 oktober 2007, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-1204/1.
- Wetsvoorstel van 16 augustus 2010 tot wijziging van diverse bepalingen met het oog op de bestrijding van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2010 BZ, nr. 5-30/10.
- Wetsvoorstel van 29 november 2010 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2010-11, nr. 5-539/1.
- Amendementen op het wetsontwerp betreffende de strafrechtelijke bescherming van minderjarigen, *Parl.St.* Senaat 1999-00, nr. 280/2.
- Amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/2.
- Amendementen op het wetsvoorstel van 29 november 2010 tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/3.

- Advies Raad State van 27 april 2011 bij het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, 50.888/2, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/002.
- Verslag namens de commissie voor de Justitie over het wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 223, 1447 en 1479 van het Burgerlijk Wetboek en van de artikelen 587, 594 en 1280 van het Gerechtelijk Wetboek, inzake preventieve uithuisplaatsing en houdende andere maatregelen ter opvolging en beteugeling van het partnergeweld, *Parl.St.* Senaat 2011-12, nr. 5-539/4.
- Amendementen op het wetsontwerp betreffende de tijdelijke uithuisplaatsing ingeval van huiselijk geweld, *Parl.St.* Kamer 2011-12, nr. 53K1994/003.
- Besluit van 21 februari 2014 betreffende de integrale jeugdhulp, *BS* 28 februari 2014.
- Omzendbrief nr. COL 3/2006 van het College van Procureurs-generaal bij de hoven van beroep betreffende de definitie van het intrafamiliaal geweld en de extrafamiliale kindermishandeling, de identificatie en de registratie van de dossiers door de politiediensten en de parketten, Brussel, 1 maart 2006.
- Omzendbrief nr. COL 4/2006 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld, Brussel, 1 maart 2006.
- Omzendbrief nr. COL 18/2012 van de minister van Justitie, van de minister van Binnenlandse zaken en van het College van Procureurs-generaal betreffende het tijdelijk huisverbod ingeval van huiselijk geweld, Brussel, 20 december 2012.

Rechtspraak

- Cass. 1 februari 1995, *RW* 1996-1997.
- GwH 27 januari 2011, nr. 10/2011.

Rechtsleer

Boeken

- ARNOU, L., "De strafbepaling inzake de uithuiszetting door het Openbaar Ministerie" in DERUYK, E., GOETHALS, E., HUYBRECHTS, L., LECLERCQ, J.-F., ROZIE, M., ROZIE, J., TRAEST, P. en VERSTRAETEN, R. (eds.), *Amicus Curiae. Liber Amicorum Marc De Swaef*, Antwerpen, Intersentia, 2013, 15 p.
- BERTELOOT, K. en D'HAESE, W., "De nieuwe wet tijdelijk huisverbod in geval van huiselijk geweld: van papier naar praktijk" in BLOW, H. (ed.), *Handboek Familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, Losbl., afl. 5, 50 p.
- DE CRAIM, C., "Kindermishandeling: De wetgevende aspecten en de aanpak door de gerechtelijke overheden", in BLOW, H. (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2013, Losbl., afl. 6, 26 p.
- CHRISTOPHE, M., FERWERDA, H. en GRUTER, P., "Partnergeweld en de politionele afhandeling in Nederland" in GROENEN, A., JASPAERT, E. en VERVAEKE, G. (eds.), *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, 161- 177.
- DE HERT, P., "Art. 8. Recht op privacy" in VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y., *Handboek EVRM. Artikelsgewijze commentaar*, Antwerpen, Intersentia, 2004, 705-788.

- HEPS, R. en SWENNEN, F., "Juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling" in ANTHONI, S. (ed.), *Hulpverlening bij kindermishandeling*, Antwerpen, Garant, 2011, 11-27.
- FRANCK, P., "Multidisciplinaire aanpak van familiaal geweld", in BLOW, H. (ed.), *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2011, Losbl., afl. 1, 17 p.
- LAMBERT, P., "Violence conjugale, secret professionnel et non-assistance à personne en danger", in BOAS, A. en LAMBERT, J., *La violence conjugale*, 185-189.
- MAES, G., "Jeugd(beschermings)recht in internationaal perspectief: invloeden van het EVRM", in CBR (ed.), *De procesbekwaamheid van minderjarigen*, Antwerpen, Intersentia, 2006, 297-341.
- PARENT, C., "Le système judiciaire dans la lutte contre la violence exercée contre les conjointes: une mesure incontournable mais piégée", in BOAS, A. en LAMBERT, J. (eds.), *La violence conjugale*, Brussel, Bruylant, 2004, 247-256.
- PUT, J., *Handboek Jeugdbeschermingsrecht*, Brugge, Die Keure, 2010, 592 p.
- SLOCK, A., "Familiaal geweld: iedereen verantwoordelijk", in DE GROOF, K. en DE GENDT, T. (eds.), *Kans op slagen*, Leuven, Lannoo, 2007, 87-98.
- VANBOCKRIJCK, H., "De wet tot toewijzing van de gezinswoning en tot verzwaring van de strafsancities bij partnergeweld", in SENAEVE, P. en SWENNEN, F. (eds.), *De hervormingen in het personen- en familierecht 2002-2003*, Antwerpen, Intersentia, 2003, 331-365.
- VANDE LANOTTE, J. en HAECK, Y., *Handboek EVRM. Deel I: Algemene beginselen*, Antwerpen, Intersentia, 2005, 949 p.
- VANDENHOLLE, W., "Het kind en het badwater: de kruisbestuiving van de kinderrechten en mensenrechten" in VANDENHOLLE, W. (ed.), *Kinderrechten als mensenrechten: een multidisciplinaire verkenning*, Antwerpen, Intersentia, 2007, 25-49.
- VAN DER KNAAP, L., "Het tijdelijk huisverbod bij huiselijk geweld" in GROENEN, A., JASPAERT, G. en VERVAEKE, G., *Partnergeweld: als liefde een gevecht wordt*, Leuven, Acco, 2011, 179-191.
- VAN DER STRAETE, I. en PUT, I., *Beroepsgeheim en hulpverlening in Welzijn-welzijnsrecht*, Brugge, Die Keure, 2005, 267 p.
- VAN DEN WIJNGAERT, C., *Strafrecht en strafprocesrecht in hoofdlijnen*, Antwerpen, Maklu, 2009, 1364 p.
- VERHELLEN, E., *Verdrag inzake de Rechten van het Kind*, Leuven-Appeldoorn, Garant, 2000, 257 p.
- WEEWAUTERS, M. en BERTELOOT, K., "Beroepsgeheim bij familiaal geweld", in BLOW, H. (ed.) *Handboek familiaal geweld*, Brussel, Politeia, 2012, Losbl., afl. 3, 20 p.

Tijdschriften

- BEERNAERT, J.E., "Premier commentaire sur la loi du 28 janvier 2003", *Div.Act.* 2003, afl. 3, 35-39.
- BERTELOOT, K. en SIVRI, S., "Het tijdelijke huisverbod: nieuwe mogelijkheden voor de aanpak van familiaal geweld", *Panopticon* 2012, afl. 4, 365-368.
- BOUCHÉ, A., "Les nouvelles conséquences civiles et pénales des violences physiques exercées sur le conjoint ou le cohabitant par son partenaire", *JT* 2003, 462- 463.

- BOUCHÉ, A., "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique", *JT* 2012, 136-137.
- BRUGGEMAN, W. en BECKERS, E., "Intrafamiliaal geweld: tussen droom en werkelijkheid", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, 3-10.
- DE CRAIM, C. en TRAETS, E., "Protocol kindermishandeling, naar een intensere samenwerking tussen justitie en hulpverlening", *TJK* 2010, afl. 3, 177-183.
- DENISSEN, F., "De strijd tegen intrafamiliaal geweld. Commentaar bij de wetten van 15 mei 2012 en 15 juni 2012", *T.Fam.* 2013, afl. 8, 192-200.
- FOURIE, C., "De rol van de vrederechter in de wet tijdelijk huisverbod", *T.Vred.* 2014, afl. 1, 8-18.
- GENICOT, G., "L'article 458bis nouveau du Code pénal: le secret médical dans la tourmente", *JT* 2012, 717-725.
- HEPS, R., "Proportionele maatregelen ter beëindiging van kinderverwaarlozing en kindermishandeling", *TJK* 2007, afl.4, 221-237.
- HEPS, R. en DE HONDT, N., "Time out na kindermishandeling door uithuisplaatsing van de geweldpleger", *TJK* 2010, afl. 1, 20-38.
- NEVEU, S., "L'interdiction temporaire de résidence en cas de violence domestique: contextualisation et commentaire des lois des 15 mai et 15 juin 2012", *RTDF* 2013, afl. 1, 13-44.
- STALS, I., "Nieuwe richtlijnen, nieuwe uitdagingen", *Orde van de dag* 2008, afl. 43, 19-32.
- SWENNEN, F., "Overzicht van rechtspraak (2000-2005), *Dringende voorlopige maatregelen tussen echtgenoten op grond van art. 223 BW*", *EJ* 2006, afl. 2, 17-30.
- VANBOECKRIJCK, H., "De wet van 28 januari 2003 tot toewijzing van de gezinswoning aan de echtgenoot of aan de wettelijk samenwonende die het slachtoffer is van fysieke gewelddaden vanwege zijn partner en tot aanvulling van artikel 410 Sw.", *EJ* 2003, afl. 6, 86-92.
- VAN DER VEKEN, B. en DE SMET, B., "Nieuwe wetten ter bestrijding van huiselijk geweld: het huisverbod en het spreekrecht voor hulpverleners", *RW* 2013, afl. 36, 1402-1413.
- VASSEUR, R., "Huisverbod: nieuwe beveiligingsmaatregel in de strijd tegen huiselijk geweld", *Juristenkrant* 2012, afl. 256, 3.
- X, "Huiselijk geweld", *NJW* 2012, afl. 270, 268-269.

Online-bronnen

- BERTELOOT, K., SIVRI, S., BROUCKER, M.-R., REYNDERS, D. en GAZAN, F., *Analyse van de vragenlijsten met betrekking tot de gemeenschappelijke omzendbrief COL 4/2006 van de minister van Justitie en het College van Procureurs-generaal betreffende het strafrechtelijk beleid inzake partnergeweld*, 2009, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/RAP_COL4_analyse_091209_def.pdf, 113 p.
- LECLERCQ, I., BERTELOOT, K., SIVRI, S. en DEFOUR, ME., *Uithuisplaatsing als juridisch instrument in de aanpak van partnergeweld*, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, 2012, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/DSB_Eindrapport_190112.pdf, 142 p.
- X, *Uitwerking theoretisch kader en draaiboek Pilotproject Antwerpen "Protocol van Moed". Een experiment inzake het spreekrecht en het casegebonden overleg bij situaties van*

kindermishandeling, Dienst voor het Strafrechtelijk beleid, http://www.dsb-spc.be/doc/pdf/Protocol_van_Moed.pdf, 67 p.

- X, *Vademecum van de Vlaamse regering, Omzendbrief VR 2010/0, Omzendbrieven*, Departement Diensten voor het Algemeen Regeringsbeleid, 2010, <http://vademecum.vandenbroele.be/entity.aspx?id=131>.
- X, *Vertrouwenscentrum Kindermishandeling over kinderen als getuige van partnergeweld*, <http://www.viva-svv.be/gezinsgeweld/achtergrond/pages/vertrouwenscentrum-kindermishandeling-partnergeweld.aspx>.
- X, *Wat is kindermishandeling?*, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Antwerpen, <http://www.vkantwerpen.be/kindermishandeling.php>.
- X, *Aantal meldingen 1991-2011*, Vertrouwenscentrum Kindermishandeling Vlaams Brabant, http://www.kindermishandelingleuven.be/VK_03_snelleKennismaking.html.

Varia

- Getuigenis L. MEHEUS, substituut procureur des Konings bij parket Mechelen.

Nederland

Wetgeving

- Wet van 4 juni 1992 houdende algemene regels van bestuursrecht, *Stb.* 1992, 315.
- Wet van 22 april 2004 houdende regeling van de aanspraak op, de toegang tot en de bekostiging van jeugdzorg (Wet op de jeugdzorg), *Stb.* 2007, 578.
- Wet van 9 oktober 2008 houdende regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat, *Stb.* 2008, 422.
- Wet van 14 maart 2013 tot wijziging van diverse wetten in verband met de invoering van de verplichting voor bepaalde instanties waar professionals werken en voor bepaalde zelfstandige professionals om te beschikken over een meldcode voor huiselijk geweld en kindermishandeling en de kennis en het gebruik daarvan te bevorderen, onderscheidenlijk die meldcode te hanteren (verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling), *Stb.* 2013, 142.
- Besluit van 20 oktober 2008 houdende regels over de aard van de feiten en omstandigheden die aanleiding kunnen geven om een huisverbod op te leggen, *Stb.* 2008, 422.
- Memorie van toelichting, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3, Regels strekkende het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat.
- Advies Raad van State van 24 mei 2006, W03.06.0059/I, Kamerstukken II, vergaderjaar 2005-2006, 30 657, nr. 3.
- Ministerie van Justitie, Nader rapport van 11 juli 2006 inzake het voorstel van wet tot houdende regels strekkende tot het opleggen van een tijdelijk huisverbod aan personen van wie een ernstige dreiging van huiselijk geweld uitgaat (Wet tijdelijk huisverbod), 5431739/06/6.

Rechtspraak

- Rb. Rotterdam 5 februari 2009, LJN BH2366.

- Rb. Almelo 13 maart 2009, LJN BH6166.
- Rb. Middelburg 6 januari 2011, LJN BP2164.
- BRvS 25 mei 2011, LJN BQ 593.
- ABRvS 16 mei 2012, LJN BW 5975.

Rechtsleer

Boeken

- BEKE, B. en DIJKSMAN, G., *Handboek huisverbod. Achtergrond, methodiek en procedure*, Amsterdam, SWP, 2010, 80 p.
- JANSSEN, H., WENTZEL, W. en VISSERS, B., *Basisboek huiselijk geweld*, Amsterdam, Coutinho, 2009, 240 p.
- KOERS, A.J., *Kindermishandeling... en wat dan nóg! Kindermishandeling... en wat dán nog?*, Rotterdam, Ad. Donker, 1981, 190 p.

Tijdschriften

- DE VAAN, K.B.M. en SCHREIJENBERG, A., "Bij dreiging ingrijpen. De Wet tijdelijk huisverbod in de praktijk", *Justitiële verkenningen* 2010, 75-88.
- JACOBS, H.E. en VAN STRALEN, A.P., "De wet tijdelijk huisverbod", *FJR* 2009, 132-136.
- LÜNNEMANN, K., RÖMKENS, R. en DE ROOS, T., "Wie slaat, die gaat! Kanttekeningen bij het huisverbod als nieuw instrument in de aanpak van geweld achter de voordeur", *NJB* 2009, afl. 15, 940-946.
- NIEUWENHUIS, A., "Nederland: Wet tijdelijk huisverbod", *TBP* 2013, afl. 1, 38-44.
- NIZAMOEDDIN, S.D.D., "Het wetsvoorstel tijdelijk huisverbod":... en nu de puntjes op de i", *AA* 2007, 145-147.
- UITEWAAL, P., "Ervaringen met het Tijdelijk Huisverbod. Ervaringen van achterblijvers en uithuisgeplaatsten met het Tijdelijk Huisverbod uit de regio Den Haag en de regio Delft, Westland en Oostland", *Epidemiologisch bulletin* 2013, afl. 4, 15-25.
- X, "Grote landelijke verschillen in Nederland bij oplegging huisverbod", *NJB* 2010, afl. 7, 461.

Online-bronnen

- BAETEN, P. en JANSSEN, P., *Spelregels voor samenwerkingsverbanden huiselijk geweld*, NIZW Utrecht 2003, <http://www.nji.nl/nl/SpelregelsVoorSamenwerkingHG.pdf>, 28 p.
- DE VAAN, K.B.M., TIMMERMANS, M. en HOMBURG, G.H.J., *Effectief uit huis geplaatst? Effectevaluatie van de Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/effectevaluatie-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004485.pdf>, 117 p.
- FERWERDA, H. en HARDEMAN, M., *Kijk.. dan zie je het! Huiselijk geweld geteld en verdiept - cijfers 2010 t/m 2012, 2013*, http://www.beke.nl/doc/2013/Kijk_dan_zie_je_het%20%20definitief%20december%202013.pdf, 58 p.
- HOMBURG, G.H.J., SCHREIJENBERG, A. en SCHILDER, J., *Knelpunten in de uitvoering van de wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2013,

- <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2013/11/16/knelpunten-in-de-uitvoering-van-de-wet-tijdelijk-huisverbod/lp-v-j-0000004486.pdf>, 68 p.
- KRUIJFF, M.S. en KEUS, R., *Horen, Zien en Zwijgplicht. Wegwijzer huiselijk geweld, kindermishandeling en beroepsgeheim*, Ministerie van Justitie, 2009, <http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/horen-zien-en-zwijgplicht-2009.pdf>, 32 p.
 - LÜNNEMANN, K. en OVERGAAG, A., *De pleger het huis uit. Knelpunten bij crisisinterventie en juridische mogelijkheden tot uithuisplaatsing van plegers van geweld binnenshuis*, Jerwey-Jonker Instituut, 2009, http://www.verwey-jonker.nl/doc/vitaliteit/D2813285_pleger%20het%20huis.pdf, 108 p.
 - SCHREIJENBERG, A., DE VAAN, K.B.M., VANONI, M.C. en HOMBURG, G.H.J., *Procesevaluatie Wet tijdelijk huisverbod*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2011, <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en-publicaties/rapporten/2011/02/14/eindrapport-procesevaluatie-wet-tijdelijk-huisverbod/20110211-5684275b-onderzoeken-huisverbod.pdf>, 102 p.
 - TIMMERMANS, M., KROES, W. en HOMBURG, G., *Partiële kwaliteitsbepaling RiHG. Eindrapport*, Regioplan Beleidsonderzoek Amsterdam, 2010, www.wodc.nl/images/1803_Volledige_Tekst_tcm44-297898.pdf, 80 p.
 - VAN DE BOER, M., *Juridische aspecten van huiselijk geweld. Informatie voor slachtoffers en hun adviseurs*, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/publicaties/juridische_aspecten_van_huiselijk_geweld_jan_2009.pdf, 78 p.
 - VAN VREE, F.M., DE VAAN, K.B.M. en BROEK, S.D., *Evaluatie pilots huisverbod. Eindrapport*, Research voor Beleid Leiden, 2007, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/evaluatierapporten_pilots_huisverbod_en_risicotaxatie-instrument_c.pdf, 87 p.
 - X, *Aanpak huiselijk geweld in Noord en Midden Limburg*, Mutsaersstichting, Focus, 2008, http://www.huiselijkgeweld.nl/doc/beleid/focus_aanpak_hg_noord_midden_limburg.pdf, 51 p.
 - X, *Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling*, <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/huiselijk-geweld/hulp-bieden/meldcode>.
 - Artikels op www.huiselijkgeweld.nl.

Auteursrechtelijke overeenkomst

Ik/wij verlenen het wereldwijde auteursrecht voor de ingediende eindverhandeling:

De uithuisplaatsing van de geweldpleger bij kindermishandeling: alternatieve maatregel voor de bestaande procedures?

Richting: **master in de rechten-rechtsbedeling**

Jaar: **2014**

in alle mogelijke mediaformaten, - bestaande en in de toekomst te ontwikkelen - , aan de Universiteit Hasselt.

Niet tegenstaand deze toekenning van het auteursrecht aan de Universiteit Hasselt behoud ik als auteur het recht om de eindverhandeling, - in zijn geheel of gedeeltelijk -, vrij te reproduceren, (her)publiceren of distribueren zonder de toelating te moeten verkrijgen van de Universiteit Hasselt.

Ik bevestig dat de eindverhandeling mijn origineel werk is, en dat ik het recht heb om de rechten te verlenen die in deze overeenkomst worden beschreven. Ik verklaar tevens dat de eindverhandeling, naar mijn weten, het auteursrecht van anderen niet overtreedt.

Ik verklaar tevens dat ik voor het materiaal in de eindverhandeling dat beschermd wordt door het auteursrecht, de nodige toelatingen heb verkregen zodat ik deze ook aan de Universiteit Hasselt kan overdragen en dat dit duidelijk in de tekst en inhoud van de eindverhandeling werd genotificeerd.

Universiteit Hasselt zal mij als auteur(s) van de eindverhandeling identificeren en zal geen wijzigingen aanbrengen aan de eindverhandeling, uitgezonderd deze toegelaten door deze overeenkomst.

Voor akkoord,

Geraerts, Stefanie

Datum: **15/05/2014**